

EN CARTEL

1983

Museu de Prehistória

2020







EN CARTELL TELL

Museu de Prehistòria



1983

2020



En cartell, Museu de Prehistòria de València 1983 - 2020

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

President

Antoni Francesc Gaspar Ramos

Diputat de Cultura

Xavier Rius i Torres

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Directora

María Jesús de Pedro Michó

Cap Unitat de Difusió, Didàctica i Exposicions

Santiago Grau Gadea

EXPOSICIÓ

De 21 d'abril de 2021 al 26 de setembre de 2021

Comissaris

Helena Bonet Rosado

Santiago Grau Gadea

Francesc Chiner Vives

Coordinació tècnica

Eva Ferraz García

Projecte museogràfic i coordinació muntatge

Francesc Chiner Vives

Disseny gràfica exposició i material de difusió

La Mina Estudio

Difusió i xarxes socials

Begonya Soler Mayor

Lucrecia Centelles Fullana

Vanessa Extrems

Gravació i edició càpsules audiovisuals.

Juanjo Company García

Traducció i correcció textos sala al valencià i castellà

Joaquín Abarca Pérez

Gestió administrativa

Cristina Richarte Martínez

Ana Beltrán Olmos

Manolo Bayona

Fons exposats

Museu de Prehistòria de València

Emmarcat cartells

Galeria Quatro

Muntatge instal·lació i execució producció

Espais d'Art – Vicent Carda

Isabel Carbó Dolz

Assegurances

Allianz

Organització i producció

Diputació de València - Museu de Prehistòria de València

PUBLICACIÓ

Coordinació de l'edició

Helena Bonet Rosado

Santiago Grau Gadea

Eva Ferraz García

Textos

Carmen Aranegui Gascó

Virginia Barciela González

Helena Bonet Rosado

Ángeles Castellano Hernández

Francesc Chiner Vives

Inés Domingo Sanz

Josep Fernández Peris

Carles Ferrer García

Yolanda Fons Grau

Laura Fortea Cervera

Manuel Gozalbes Fernández de Palencia

Santiago Grau Gadea

Paula Jardón Giner

Joaquim Juan Cabanilles

Bernat Martí Oliver

Consuelo Mata Parreño

Margarita Moreno Conde

Josep Lluís Pascual Benito

Trini Pasies Oviedo

María Jesús de Pedro Michó

Clara Pérez Herrero

Gabriel de Prado Cordero

Albert Ribera Lacomba

Eva Ripollés Adelantado

Carme Rovira Hortalà

Juan Salazar Bonet

Ángel Sánchez Molina

Alfred Sanchis Serra

Begoña Soler Mayor

Jaime Vives-Ferrándiz Sánchez

Disseny i maquetació

La Mina Estudio

Traducció i correcció textos publicació al valencià i castellà

Sarrià Masià. Serveis Lingüístics

Fotografies sala

Heino Kalis

Imatges

Arxiu fotogràfic del Museu de Prehistòria de València

València

Marcos Soria

Impressió cartell i material de difusió

Impremta Provincial de la Diputació de València

València

Impressió publicació

La Impremta CG

Copyright

© Dels textos: els autors

© De les fotografies: els autors

© De l'edició: la Diputació de València - Museu de Prehistòria de València, 2022

ISBN: 978-84-7795-058-5

Dipòsit legal: V-226-2023

Nota dels editors:

El editors han considerat convenient, per a la millora de l'obra, incorporar en aquesta publicació alguns cartells d'exposicions posteriors a la data d'inauguració de la mostra *En Cartell*, a l'abril de 2021.

In memoriam

Gerard Miquel Roselló (Alaquàs 1968 - València 2021).

Dibuixant i il·lustrador de llibres i publicacions, especialment en l'àmbit infantil i juvenil i col·laborador habitual en les publicacions didàctiques del Museu.

Els seus personatges ens acompanyaran sempre.

8	Presentació Presentación
10	En Cartell En Cartel
12	Les exposicions Las exposiciones
40	Les jornades científiques Las jornadas científicas
54	La biblioteca i les activitats didàctiques La biblioteca y las actividades didácticas
68	Les jornades de portes obertes Las jornadas de puertas abiertas
80	Llistat cronològic Listado cronológico
81	Les exposicions Las exposiciones
103	Les jornades científiques Las jornadas científicas
117	La biblioteca i les activitats didàctiques La biblioteca y las actividades didácticas
127	Les jornades de portes obertes Las jornadas de puertas abiertas

Museu de Prehistòria
1983

ENJOJA



ARTELL

→ 2020

Ex cartell
Mare de Pietrariu, 1957 - 2020

...

Ex cartell
Mare de Pietrariu, 1957 - 2020

...



Abril 2021 - Setembre 2021

Presentació

María Jesús de Pedro Michó

DIRECTORA MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Des de l'inici de la dècada dels huitanta, el Museu de Prehistòria de València ha fet una tasca divulgativa molt àmplia de totes les activitats i esdeveniments que s'han dut a terme tant en el camp de la investigació científica, com ara les excavacions arqueològiques, les publicacions o les conferències i congressos, com en l'àmbit de la difusió del patrimoni arqueològic, a través de mostres expositives, activitats didàctiques i jornades de portes obertes dels jaciments excavats pel SIP. Aquesta tasca s'ha dut a terme amb el mateix rigor i esperit de servei públic que ha caracteritzat el SIP i el museu des que es va crear, l'any 1927.

Fruit d'aquesta tasca és una àmplia col·lecció de cartells, fullets, desplegable, separadors i, en general, de material efímer, que recullen tots aquests esdeveniments amb una enorme diversitat temàtica i una àmplia varietat d'estils i dissenys. Tenint en compte la magnitud de la documentació, l'exposició "En cartell" es va centrar prioritàriament en la cartelleria, amb una col·lecció de 152 cartells que van des de 1983, quan el SIP va elaborar el seu primer cartell, fins a finals de 2021.

La idea de l'exposició "En cartell" va nàixer dels comissaris Helena Bonet, Santiago Grau i Francesc Chiner, molt conscients que la cartelleria i les publicacions efímeres associades són un exponent ben clar de la continuada i intensa activitat divulgativa que ha dut a terme el Museu de Prehistòria al llarg d'aquestes quasi quatre dècades. En realitat, la mostra, presentada entre abril i setembre de 2021 a la sala d'exposicions temporals, era un recorregut il·lustrat, a través d'aquests missatges gràfics, de la història del museu dels últims 40 anys, on es podien veure els diferents estils i la transformació artística dels diversos il·lustradors, dissenyadors i fotògrafs que els van elaborar. L'exposició ofería un catàleg d'un gran interès per a qualsevol públic interessat en el món de la cartelleria i la museografia. Entre tants autors que han treballat amb nosaltres volem destacar els nostres companys del museu Francesc Chiner i Ángel Sánchez, que amb el seu treball i la seua generositat van fer brillar les múltiples exposicions i activitats que s'han organitzat al llarg d'aquests anys.

El catàleg "En cartell" és el resultat d'aquesta exposició, i se centra en una mostra seleccionada de 43 cartells, elegida per l'interès per a la història del museu, ja siga per la rellevància de l'esdeveniment en si mateix o per la qualitat del disseny. Aquesta selecció ha sigut comentada pels comissaris, dissenyadors del museu o el personal científic o tècnic responsable de l'activitat i ha seguit l'ordre de l'exposició presentada en quatre àmbits: exposicions, jornades de portes obertes, jornades i conferències, i biblioteca i àrea didàctica. A més, s'hi inclou un annex on es poden veure els 152 cartells que van participar en la mostra inaugurada a l'abril de 2021, i que el museu considera que reflecteixen i sintetitzen el treball de difusió que ha dut a terme en aquestes últimes quatre dècades.

Presentación

María Jesús de Pedro Michó

DIRECTORA MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Desde el principio de la década de los ochenta, el Museu de Prehistòria de València lleva realizando una amplia labor divulgativa de todas sus actividades y eventos llevados a cabo tanto en el campo de la investigación científica, como son las excavaciones arqueológicas, las publicaciones o las conferencias y congresos, como en el ámbito de la difusión del patrimonio arqueológico, a través de muestras expositivas, actividades didácticas y jornadas de puertas abiertas de los yacimientos excavados por el SIP. Esta labor ha sido realizada con la misma rigurosidad y espíritu de servicio público que ha caracterizado al SIP y al museo desde su creación, en 1927.

Fruto de todo ello es una amplia colección de carteles, folletos, desplegados, separadores y de material efímero en general, que recogen todos estos eventos con una enorme diversidad temática y una amplia variedad de estilos y diseños. Dada la magnitud de la documentación, la exposición “En cartel” se centró prioritariamente en la cartelería, reuniendo 152 carteles que abarcan desde 1983, fecha en la que el SIP realizó su primer cartel, hasta finales de 2021.

La idea de la exposición “En cartel” partió de los comisarios Helena Bonet, Santiago Grau y Francesc Chiner, muy conscientes de que la cartelería y las publicaciones efímeras asociadas son un claro exponente de la continuada e intensa actividad divulgativa realizada por el Museu de Prehistòria a lo largo de estas casi cuatro décadas. En realidad, la muestra, presentada entre abril y septiembre de 2021 en la sala de exposiciones temporales, era un recorrido ilustrado, a través de estos mensajes gráficos, de la historia del museo de los últimos 40 años, donde se podían ver los distintos estilos y la transformación artística de los diversos ilustradores, diseñadores y fotógrafos que los realizaron. La exposición ofrecía un catálogo de un gran interés para cualquier público interesado en el mundo de la cartelería y la museografía. Entre los muchos autores que han trabajado con nosotros queremos destacar a nuestros compañeros del museo Francesc Chiner y Ángel Sánchez, que hicieron brillar con su trabajo y generosidad las múltiples exposiciones y actividades realizadas a lo largo de estos años.

Resultado de esa exposición es el catálogo “En cartel”, centrado en una muestra seleccionada de 43 carteles, elegida por su interés para la historia del museo, ya sea por la relevancia del evento en sí mismo o por la calidad de su diseño. Esta selección ha sido comentada por los comisarios, diseñadores del museo o personal científico o técnico responsable de la actividad y ha seguido la ordenación de la exposición realizada en cuatro ámbitos: exposiciones, jornadas de puertas abiertas, jornadas y conferencias, y biblioteca y área didáctica. Además, se incluye un anexo donde se pueden ver los 152 carteles que participaron en la muestra inaugurada en abril de 2021, y que el museo considera que reflejan y sintetizan su trabajo de difusión realizado en estas últimas cuatro décadas.

En cartell

Museu de Prehistòria, 1983 – 2020

Helena Bonet Rosado MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA



El Servei d'Investigació Prehistòrica (SIP) i el seu Museu de Prehistòria de València es crea el 1927, i és una institució capdavantera i clau en la investigació arqueològica de les nostres terres. Durant els primers cinquanta anys de la seua història, la seua labor se centra en la protecció dels jaciments, en les campanyes d'excavacions, en la publicació de les investigacions i en la creació de la seua magnífica col·lecció museogràfica.

Caldrà esperar a la dècada dels anys vuitanta del segle passat, i a l'arribada dels corrents de la nova museologia, perquè s'emprenge una etapa que també incorpora com a objectiu prioritari la democratització i la difusió del seu ric patrimoni arqueològic. El SIP haurà de conjugar l'herència de l'important treball científic de diverses generacions amb el desenvolupament de la nova investigació interdisciplinària i el repte de la projecció d'aquesta cap a un públic cada vegada més ampli, que comprén tant els estudiosos com els visitants no especialitzats, i que incorpora en el seu quefer els avanços tecnològics i expositius del moment. Naix llavors l'extensa i continuada programació d'exposicions temporals, jornades científiques i activitats didàctiques i culturals.

La cartelleria d'aquests quasi quaranta anys, creació d'un ampli conjunt de dibuixants, dissenyadors i fotògrafs, reflecteix les diferents activitats del Museu de Prehistòria i ens convida a gaudir d'aquelles imatges. Als il·lustradors que formen part de l'equip del propi museu, Francesc Chiner i Ángel Sánchez, s'han sumat en aquest interès altres destacats artistes com ara Pascual Lucas, Vanesa Mora, Paco Roca, Pau Soriano, Germán Segura, Igor Morell, La Mina Estudio o Espacio Paco Bascuñán.

Els cartells són un clar exponent de la continuada i intensa activitat divulgativa realitzada pel Museu de Prehistòria al llarg d'aquestes quatre dècades. A través de les imatges d'aquests cartells hem d'aprehendre el missatge que ens convida a estrényer el vincle entre el museu i el patrimoni del nostre passat.

En cartel

Museu de Prehistoria, 1983 – 2020

Helena Bonet Rosado MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El Servicio de Investigación Prehistórica (SIP) y su Museu de Prehistòria de València se crea en 1927, siendo una institución pionera y clave en la investigación arqueológica de nuestras tierras. Durante los primeros 50 años de su historia, su labor se centra en la protección de los yacimientos, en las campañas de excavaciones, en la publicación de las investigaciones y en la creación de su magnífica colección museográfica.

Habrà que esperar a la década de los años ochenta del siglo pasado, y a la llegada de las corrientes de la nueva museología, para que se emprenda una etapa que también incorpora como objetivo prioritario la democratización y la difusión de su rico patrimonio arqueológico. El SIP tendrá que conjugar la herencia del importante trabajo científico de varias generaciones con el desarrollo de la nueva investigación interdisciplinar y el reto de su proyección hacia un público cada vez más amplio, que comprende tanto a los estudiosos como a los visitantes no especializados, incorporando en su quehacer los avances tecnológicos y expositivos del momento. Nace entonces la extensa y continuada programación de exposiciones temporales, jornadas científicas y actividades didácticas y culturales.

La cartelería de estos casi 40 años, creación de un amplio conjunto de dibujantes, diseñadores y fotógrafos, refleja las distintas actividades del Museu de Prehistòria y nos invita a disfrutar de aquellas imágenes. A los ilustradores que forman parte del equipo del propio museo, Francesc Chiner y Ángel Sánchez, se han sumado en este empeño otros destacados artistas como Pascual Lucas, Vanesa Mora, Paco Roca, Pau Soriano, Germán Segura, Igor Morell, La Mina Estudio o Espacio Paco Bascuñan.

Los carteles son un claro exponente de la continuada e intensa actividad divulgativa realizada por el Museu de Prehistòria a lo largo de estas cuatro décadas. A través de las imágenes de estos carteles hemos de aprehender el mensaje que nos invita a estrechar el vínculo entre el museo y el patrimonio de nuestro pasado.

EN CARTELL TELL

Museu de Prehistòria
1983



2020

A Any M Mesures I Il·lustracions D Disseny F Fotografia
A Año M Medidas I Ilustraciones D Diseño F Fotografía

Les exposicions

La cartelleria del Museu de Prehistòria va nàixer, en una primera època, al caliu de l'activitat expositiva sorgida en la dècada dels vuitanta amb les seues primeres produccions: «La cultura ibèrica» (1983) i «Les societats caçadores de la prehistòria valenciana» (1984).

Entre les quaranta-dues exposicions de producció pròpia realitzades, durant aquestes quasi quatre dècades, en destacarem pel valor arqueològic i innovació museogràfica: «Un segle d'arqueologia valenciana» (1991), «Els diners van i venen» (1999), «El tall de la cultura» (2001), «Arqueologia en blanc i negre» (2006), «Mons tribals» (2008), «Prehistòria i cinema» (2012), «Villa Cornelius» (2013), «Viure vora el Túria, fa 4000 anys» (2015), «Prehistòria i còmic» (2016) i «En temps dels visigots» (2019). Esment especial mereix el cicle «Tresors del Museu de Prehistòria», organitzat per realçar expositivament una selecció dels fons arqueològics del Museu i que va arrancar el 2012 amb «La mirada de l'ídol».

La implicació del Museu amb el seu territori s'ha desenvolupat museogràficament a través del programa d'exposicions itinerants, que es va iniciar en la dècada dels noranta amb «L'arqueologia, el rescat del passat» (1997) i entre la qual destaquem pel seu gran èxit «Les dones en la prehistòria» (2006), fins ara en itinerància.

El programa d'exposicions temporals del Museu s'ha complementat amb l'adaptació d'exposicions en préstec, realitzades amb rellevants institucions i museus, entre les quals cal recordar: «I acumularen tresors» (2001), «Tunísia, terra de cultures» (2003), «Nymphaea» (2003), «Els Maies» (2005), «Reflexos d'Apol·lo» (2007), «Pompeia davall Pompeia» (2008), o «Caps tallats» (2018), entre els més de dèsset títols presentats.

Las exposiciones

La cartelería del Museu de Prehistòria nació, en una primera época, al calor de la actividad expositiva surgida en la década de los ochenta con sus primeras producciones: «La cultura ibérica» (1983) y «Las sociedades cazadoras de la Prehistoria valenciana» (1984).

Entre las cuarenta y dos exposiciones de producción propia realizadas, durante estas casi cuatro décadas, destacaremos por su valor arqueológico e innovación museográfica: «Un siglo de arqueología valenciana» (1991), «El dinero va y viene» (1999), «El filo de la cultura» (2001), «Arqueología en blanco y negro» (2006), «Mundos tribales» (2008), «Prehistoria y cine» (2012), «Villa Cornelius» (2013), «Vivir junto al Turia, hace 4000 años» (2015), «Prehistoria y cómic» (2016) y «En tiempos de los visigodos» (2019). Mención especial merece el ciclo «Tesoros del Museu de Prehistòria», organizado para realzar expositivamente una selección de sus fondos arqueológicos que arrancó en 2012 con «La mirada del ídolo».

La implicación del museo con su territorio se ha desarrollado museográficamente a través de su programa de exposiciones itinerantes, que se inició en la década de los noventa con «La arqueología, el rescate del pasado» (1997) y entre la que destacamos por su gran éxito «Las mujeres en la Prehistoria» (2006), hasta ahora en itinerancia.

El programa de exposiciones temporales del museo se ha complementado con la adaptación de exposiciones en préstamo, realizadas con relevantes instituciones y museos, entre las que cabe recordar: «Y acumularon tesoros» (2001), «Túnez, tierra de culturas» (2003), «Nymphaea» (2003), «Los Mayas» (2005), «Reflejos de Apolo» (2007), «Pompeya bajo Pompeya» (2008), o «Cabezas cortadas» (2018), entre los más de diecisiete títulos presentados.



La cultura ibèrica

Carmen Aranegui Gascó UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

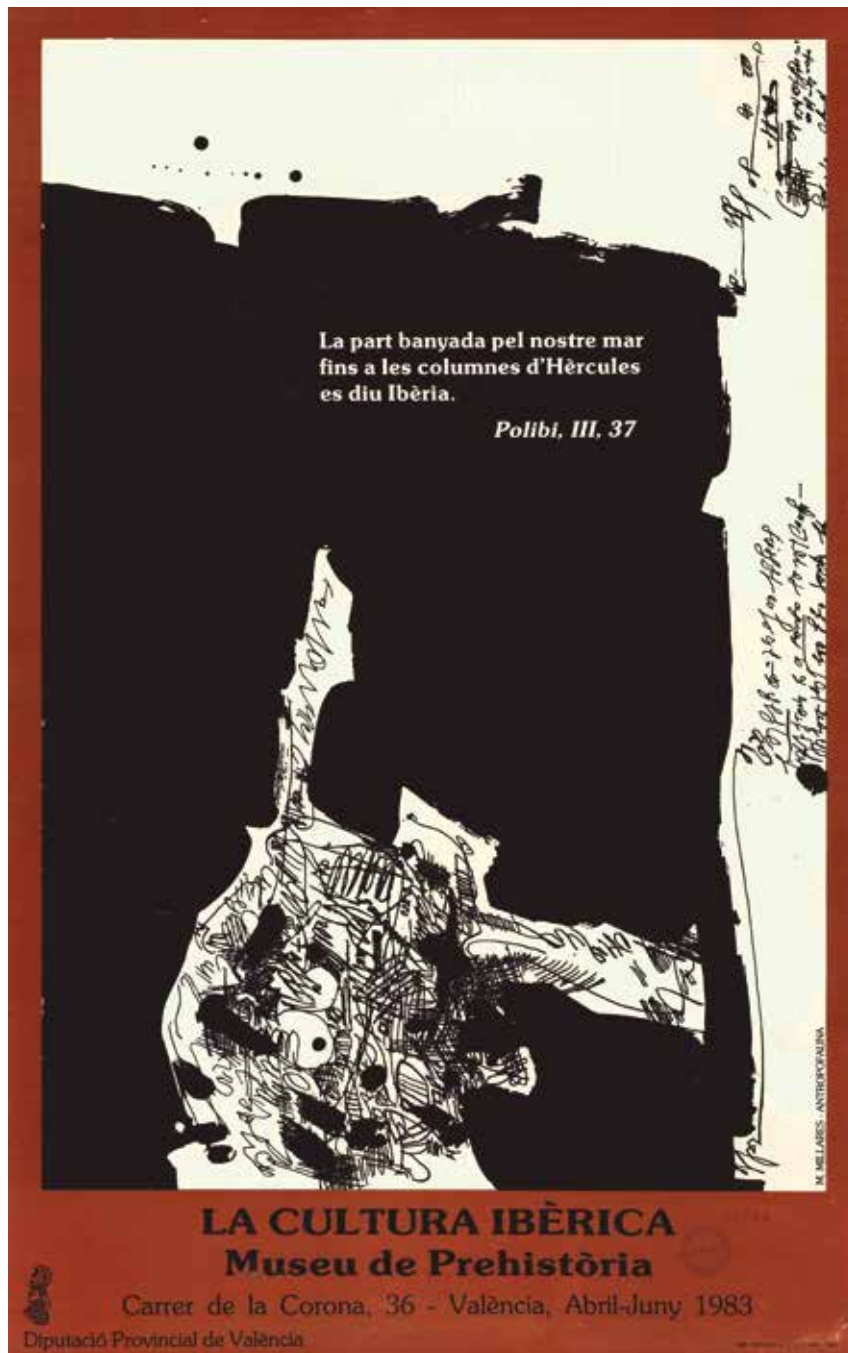
A 1983 M 44,2 x 70 cm D Francesc Chiner I Manuel Miralles

L'exposició "La cultura ibèrica" va inaugurar la reobertura del Museu de Prehistòria de València als locals de l'antiga Beneficència a l'abril de 1983, amb la intenció de reivindicar una de les línies d'investigació més famoses del Servei d'Investigació Prehistòrica, patent en la metodologia de les excavacions a la Bastida de les Alcusses i al Tossal de Sant Miquel, i en els estudis de la seua cultura material, amb l'epigrafia i les ceràmiques amb decoració figurada com a eixos destacats. Sota la direcció d'Enrique Pla Ballester, l'exposició i el catàleg són una breu síntesi il·lustrada de la modernització dels enfocaments derivats de la contemplació de l'àrea territorial per damunt del poblat o la necròpolis pròpiament dits, i de la funcionalitat dels objectes. En els dos casos, s'inclou la referència als santuaris, a l'agricultura i la ramaderia, a la ceràmica i a la indumentària i l'armament, per a concloure amb un apèndix sobre l'epigrafia i la numismàtica.

Per a cridar l'atenció dels amants de l'art abstracte sobre l'actualització de l'iberisme valencià, es va editar un cartell amb la reproducció d'*Antropofauna*, obra de l'artista Manuel Millars (1926-1942), autor guardonat per a qui les arpilleres velles i els objectes rebutjats evoquen les arrels de la societat.

La exposición "La cultura ibérica" inauguró la reapertura del Museu de Prehistòria de València en los locales de la antigua Beneficencia en abril de 1983, con la intención de reivindicar una de las líneas de investigación más famosas del Servicio de Investigación Prehistórica, patente en la metodología de sus excavaciones en la Bastida de les Alcusses y en el Tossal de Sant Miquel, y en los estudios de su cultura material, con la epigrafía y las cerámicas con decoración figurada como ejes destacados. Bajo la dirección de Enrique Pla Ballester, la exposición y su catálogo son una breve síntesis ilustrada de la modernización de los enfoques derivados de la contemplación del área territorial por encima del poblado o necrópolis propiamente dichos y de la funcionalidad de los objetos. En ambos se incluye la referencia a los santuarios, a la agricultura y ganadería, a la cerámica y a la indumentaria y armamento, para concluir con un apéndice sobre la epigrafía y la numismática.

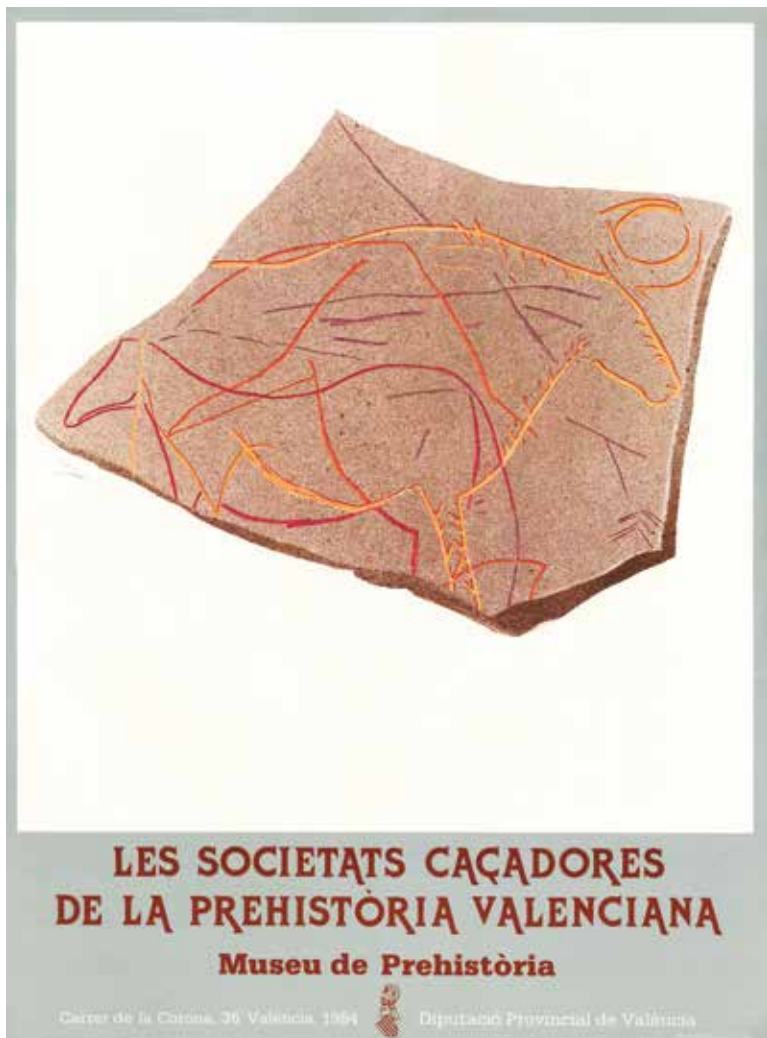
Para llamar la atención de los amantes del arte abstracto sobre la actualización del iberismo valenciano, se editó un cartel con la reproducción de *Antropofauna*, obra del artista Manuel Millares (1926-1942), autor galardonado para quien las arpilleras viejas y los objetos desechados evocan las raíces de la sociedad.





Les societats caçadores de la prehistòria valenciana

Joaquim Juan Cabanilles MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA



A 1984 M 52 x 70 cm D+I Francesc Chiner

L'any 1982, el Museu de Prehistòria de València tanca les portes al Palau de la Batlia, l'edifici on residia des de finals dels anys cinquanta, i s'instal·la a l'espai actual de l'antiga Casa de la Beneficència. Mentre s'acaben de condicionar les sales que acolliran el muntatge global del Museu, comencen a preparar-se diverses exposicions a fi de mantindre el contacte amb el públic. Una d'aquestes exposicions és la dedicada a les societats caçadores de la prehistòria valenciana, que es va presentar el 1984 i que estava plantejada com a base per a les sales dedicades al paleolític i a l'epipaleolític. La mostra inclou materials lítics, ossis, ornamentals, etc., de diferents jaciments paleolítics i epipaleolítics valencians, entre els quals hi ha la cova del Parpalló de Gandia i La Cocina de Dos Aguas, que a més, aporten una selecció de les col·leccions respectives de plaquetes de pedra decorades.

Per a l'anunci de l'exposició es dissenyen dos cartells a càrrec de Francesc Chiner. Els dos juguen amb les possibilitats visuals de les plaquetes gravades del Parpalló, mitjançant la coloració dels motius figurats. En una plaqueta s'han retallat dos bòvids, en groc i taronja, i un èquid, en morat; en l'altra, un èquid, en rosa, i un bòvid i signes multilineals, en verd, que fan intel·ligibles les representacions principals.

El año 1982, el Museu de Prehistòria de València cierra sus puertas en el Palau de la Batlia, edificio donde residía desde finales de los años cincuenta, y se instala en el espacio actual de la antigua Casa de la Beneficència. Mientras se acaban de condicionar las salas que acogerán el montaje global del museo, empiezan a prepararse varias exposiciones a fin de mantener el contacto con el público. Una de estas exposiciones es la dedicada a las sociedades cazadoras de la prehistoria valenciana, presentada en 1984 y planteada como base para las salas dedicadas al Paleolítico y al Epipaleolítico. La muestra incluye materiales líticos, óseos, ornamentales, etc., de diferentes yacimientos paleolíticos y epipaleolíticos valencianos, entre ellos, la cueva del Parpalló de Gandia y La Cocina de Dos Aguas, que aportan, además, una selección de las respectivas colecciones de plaquetas de piedra decoradas.

Para el anuncio de la exposición se diseñan dos carteles a cargo de Francesc Chiner. Los dos juegan con las posibilidades visuales de las plaquetas grabadas del Parpalló, mediante la coloración de los motivos figurados. En una plaqueta se han recortado dos bóvidos, en amarillo y naranja, y un équido, en morado; en la otra, un équido, en rosa, y un bóvido y signos multilíneales, en verde, haciendo inteligibles las principales representaciones.

El neolític valencià. Els primers agricultors i ramaders

Bernat Martí Oliver MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

L'exposició «Els primers agricultors i ramaders» formà part de les exposicions dirigides a la reobertura del Museu de Prehistòria de València en la seua nova seu de l'antiga Casa de la Beneficència, i va constituir la nova sala del Museu dedicada al neolític.

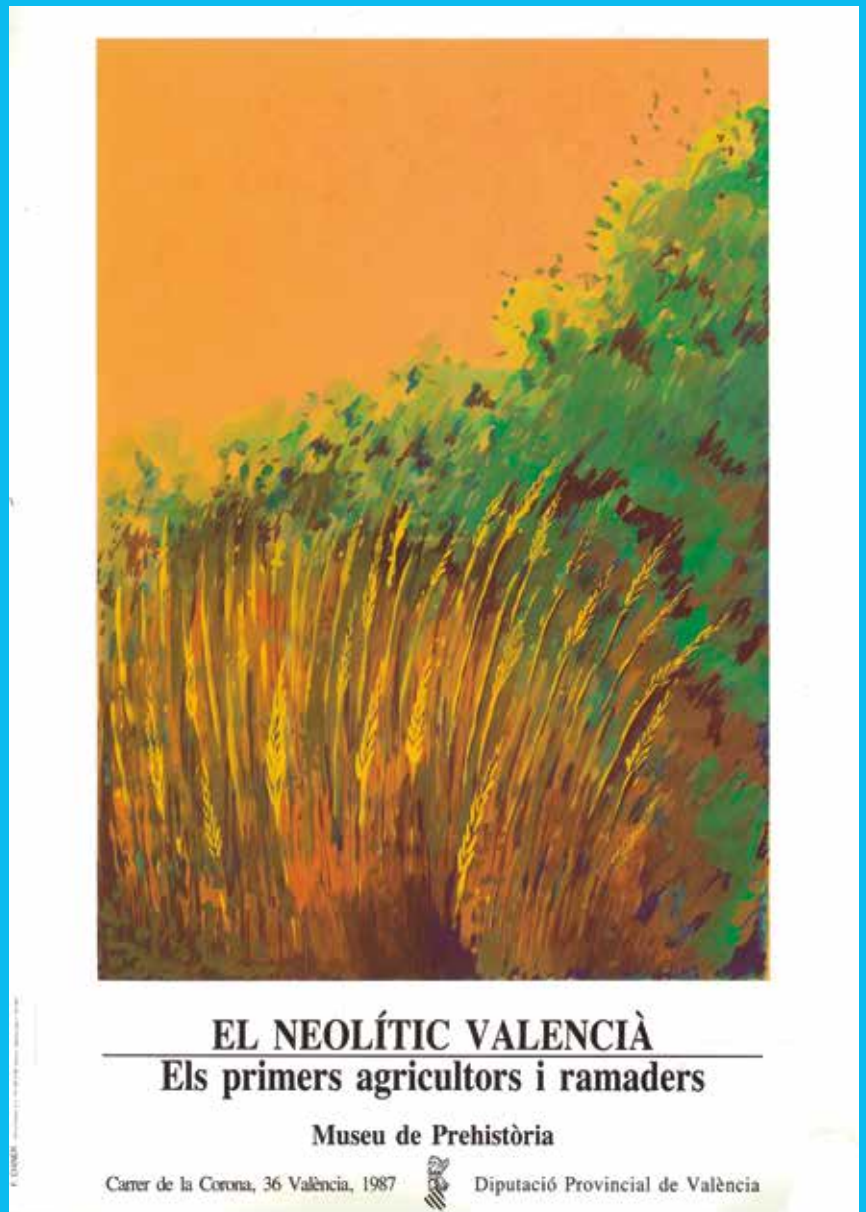
Aquesta exposició, inaugurada el 1987, presentava la introducció d'un nou tipus de vida, propi de les comunitats camperoles que, a poc a poc, ocupen les zones de costa del Mediterrani. La recerca interdisciplinària (principalment sobre els jaciments de la cova de la Sarsa, a Bocairent i de la cova de l'Or, a Beniarriés) aporta una gran varietat de testimonis de la cultura material, l'agricultura i la cria dels animals domèstics, als quals s'afegia aleshores el món simbòlic que representen les decoracions ceràmiques i l'art rupestre.

Els dos cartells de l'exposició mostren, d'una banda, el vas amb decoració impresa cardial com a emblema de la identitat de les comunitats neolítiques mediterrànies; i, de l'altra banda, el nou paisatge antròpic que s'associa a la introducció de l'agricultura, representada pels camps de blat i ordi que mostra la viva aquarel·la de Francesc Chiner, també responsable del disseny de l'exposició.

La exposición «Los primeros agricultores y ganaderos» formó parte de las exposiciones dirigidas a la reapertura del Museo de Prehistoria de Valencia en su nueva sede de la antigua Casa de la Beneficencia, y constituyó la nueva sala del Museo dedicada al neolítico.

Esta exposición, inaugurada en 1987, presentaba la introducción del nuevo modo de vida, propio de las comunidades campesinas que poco a poco ocupan las zonas de costa del Mediterráneo. La investigación interdisciplinaria (principalmente sobre los yacimientos de la cueva de la Sarsa, en Bocairent, y de la cueva del Or, en Beniarriés) aporta una gran variedad de testigos de la cultura material, la agricultura y la cría de animales domésticos, a los que se añade entonces el mundo simbólico representado por las decoraciones cerámicas y el arte rupestre.

Los dos carteles de la exposición muestran, por un lado, el vaso con decoración impresa cardial como emblema de la identidad de las comunidades neolíticas mediterráneas; y, por otro lado, el nuevo paisaje antrópico que se asocia a la introducción de la agricultura, representada por los campos de trigo y cebada que muestra la viva acuarela de Francesc Chiner, también responsable del diseño de la exposición.



A 1987 M 32 x 45 cm D+I Francesc Chiner



A 1999 M 50 x 70 cm D José Sánchez Tomás

Els diners va i vénen

Manuel Gozalbes Fernández de Palencia MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta exposició presentava la història monetària valenciana des dels orígens fins al final del segle XX, dos anys abans que s'introduïra l'euro. La mostra explicava l'evolució dels diners a través de les èpoques ibèrica, romana, medieval, moderna i contemporània. En la mostra destacaven sis escenografies que recreaven ambients rellevants relacionats amb l'ús dels diners al llarg de la història: seques ibèrica i de la València del segle XVII, botigues romana i medieval, la Taula de Canvis de la ciutat de València i un banc de començaments del segle XX. Les vitrines mostraven una selecció de les monedes valencianes juntament amb les monedes procedents d'altres llocs, però amb les quals havien circulat.

El cartell original de la mostra és un dibuix a l'aiguada de José Sánchez Tomás (1930-2000). La fluïdesa dels diners, anhelats per tots en totes les èpoques, es veu representada en la temàtica del cartell. Forma part de l'ostentació que es manifesta com a exemple en l'adornament personal. Pocs dies abans de la inauguració, el cartell es va descartar com a imatge de la mostra per una decisió política aliena al Museu de Prehistòria.

Esta exposición presentaba la historia monetaria valenciana desde sus orígenes hasta el final del siglo XX, dos años antes de que se introdujese el euro. La muestra explicaba la evolución del dinero a través de las épocas ibérica, romana, medieval, moderna y contemporánea. En la muestra destacaban seis escenografías que recreaban ambientes relevantes relacionados con el uso del dinero a lo largo de la historia: cecas ibérica y de la València del siglo XVII, tiendas romana y medieval, la Taula de Canvis de la ciudad de València y un banco de comienzos del siglo XX. Las vitrinas mostraban una selección de las monedas valencianas junto a las monedas procedentes de otros lugares, pero que habían circulado junto a ellas.

El cartel original de la muestra es un dibujo a la aguada de José Sánchez Tomás (1930-2000). La fluidez del dinero, ansiado por todos en todas las épocas, se ve representada en la temática del cartel. Forma parte de la ostentación que se manifiesta como ejemplo en el adorno personal. Pocos días antes de la inauguración, el cartel fue descartado como imagen de la muestra por una decisión política ajena al Museu de Prehistòria.



El tall de la cultura

Santiago Grau Gadea MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta exposició va tindre lloc l'any 2000, un any complicat per al Museu de Prehistòria, després de la decisió política d'unir-lo al Museu Valencià d'Etnologia, per tal que formaren una única entitat. Això posava fi a vora 73 anys d'independència i abocava el Museu de Prehistòria a un futur incert. Malgrat aquestes circumstàncies, va ser una gran exposició amb un èxit de públic rotund.

La idea a partir de la qual és presentaven els objectes dels dos museus era el concepte del tall. El tall i tots els seus sinònims culturals: separar, dividir, disseccionar, etc. Vam preparar un recorregut des de les tecnologies lítiques del paleolític fins a les últimes tecnologies làser. També tractàvem el concepte paradoxal del tall, és a dir, que podia curar com el tall d'un bisturí o podia matar com el d'una espasa. Realment, les crisis serveixen perquè els éssers humans traguen el millor d'ells mateixos; i nosaltres, com a grup, fórem conscients per primera vegada que podíem assumir reptes complicats.

El cartell, dissenyat per Pasqual Lucas, simbolitzava, a partir de dos elements (una punta de sílex i una tomografia del cervell) totes les dicotomies plantejades en l'exposició: passat i present, matar i curar... En definitiva, un concepte essencial per a la supervivència de l'espècie.

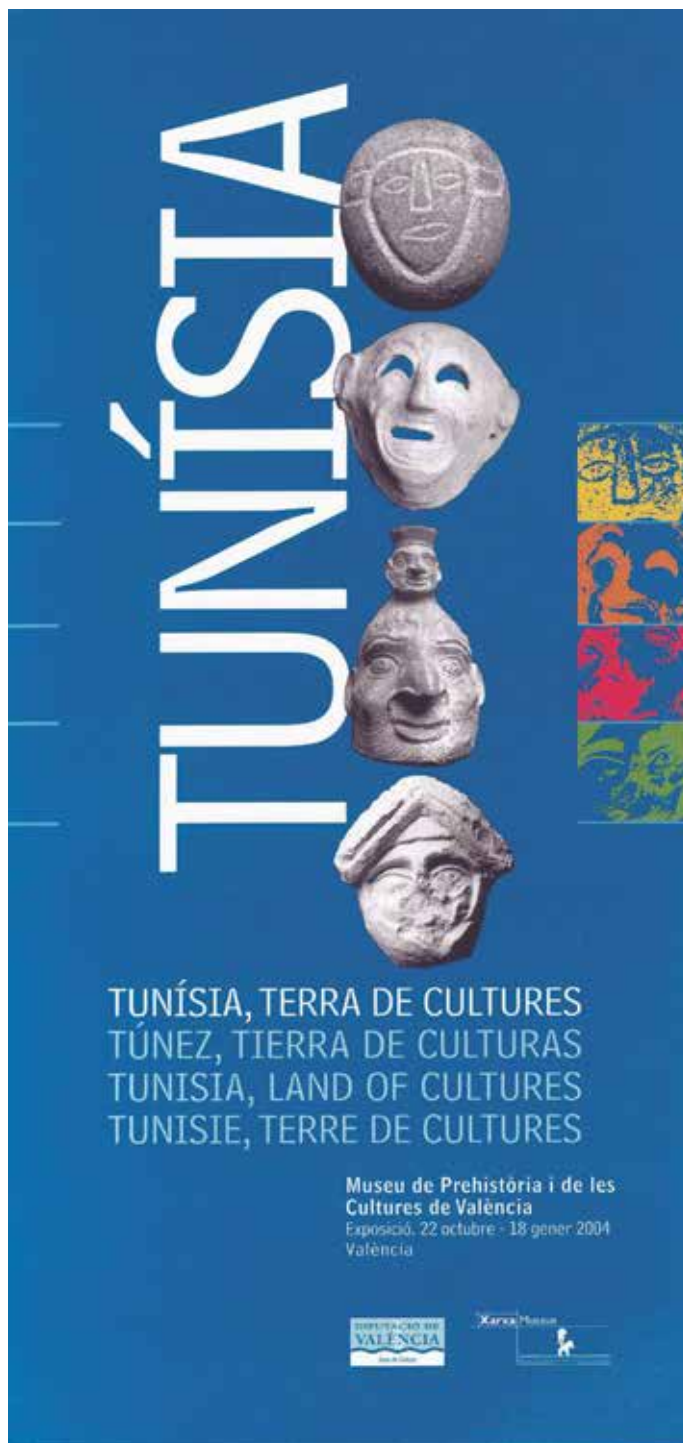
Esta exposición se realizó en 2000, un año complicado para el Museo de Prehistoria, tras la decisión política de unirlo al Museo Valencià d'Etnologia, formando una única entidad. Esto acababa con casi 73 años de independencia y abocaba el Museo de Prehistoria a un futuro incierto. A pesar de estas circunstancias, fue una gran exposición con un magnífico éxito de público.

La idea con que se presentaban los objetos de ambos museos era el concepto del filo. El filo y todos sus sinónimos culturales: separar, dividir, diseccionar, etc. Realizábamos un recorrido desde las tecnologías líticas del Paleolítico hasta las últimas tecnologías láser. También tratábamos el concepto paradójico del filo: este podía curar como el de un bisturí o podía matar como el de una espada. Realmente las crisis sirven para que los humanos saquen lo mejor de sí mismos; y nosotros, como grupo, por primera vez fuimos conscientes que podíamos asumir retos complicados.

El cartel, diseñado por Pasqual Lucas, simbolizaba, a partir de dos elementos (una punta de sílex y una tomografía del cerebro) todas las dicotomías planteadas a la exposición: pasado y presente, matar y curar... En definitiva, un concepto esencial para la supervivencia de la especie.



A 2000 M 25 x 69 cm D Pascual Lucas



Tunísia, terra de cultures

María Jesús de Pedro Michó MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Exposició fruit de la col·laboració entre l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMED), l'Institut National du Patrimoine de la République Tunisienne i la Xarxa de Museus de la Diputació de València. Comissariada per Aicha Ben Abed, i coordinada des del Museu de Prehistòria i de les Cultures de València per Santiago Grau, Joan Seguí i María Jesús de Pedro, amb disseny de Francesc Chiner.

Projecte sorgit en el transcurs d'un viatge (amb personal tècnic de la Xarxa de Museus) amb l'objectiu de presentar la riquesa cultural de més de 3.000 anys de la complexa història de Tunísia: des de la prehistòria fins a l'època moderna passant pel món púnic i romà, i la Tunísia musulmana amb les seues arts i tradicions populars. Un treball enriquit amb una acurada selecció de peces, més de 300, entre les quals algunes joies com el baptisteri de Bekalta del segle VII o els manuscrits de l'Alcorà blau del segle X.

El magnífic catàleg, amb maquetació de Pascual Lucas, recollia una trentena de firmes d'autors d'una i altra banda de la Mediterrània. I el cartell, dissenyat per Connecta S.L., mostrava la diversitat cultural de Tunísia amb la representació de rostres humans pertanyents a mons diferents: bereber, púnic, romà i otomà.

Exposición fruto de la colaboración entre el Instituto Europeo del Mediterráneo (IEMED), el Institut National du Patrimoine de la République Tunisienne y la Xarxa de Museus de la Diputació de València. Comisariada por Aicha Ben Abed, y coordinada desde el Museo de Prehistòria i de les Cultures de València por Santiago Grau, Joan Seguí y María Jesús de Pedro, con diseño de Francesc Chiner.

Proyecto surgido en el transcurso de un viaje (con personal técnico de la Xarxa de Museus) con el objetivo de presentar la riqueza cultural de más de 3.000 de la compleja historia de Túnez: desde la prehistoria hasta la época moderna, pasando por el mundo púnico y romano, y el Túnez musulmán con sus artes y tradiciones populares. Un trabajo enriquecido con una cuidada selección de piezas, más de 300, entre las cuales algunas joyas como el baptisterio de Bekalta del siglo VII o los manuscritos del Corán azul del siglo X.

El magnífico catálogo, con maquetación de Pascual Lucas, recogía una treintena de firmas de autores de uno y otro lado del Mediterráneo. Y el cartel, diseñado por Connecta S.L., mostraba la diversidad cultural de Túnez con la representación de rostros humanos pertenecientes a mundos diferentes: bereber, púnico, romano y otomano.



Les dones en la Prehistòria

Begoña Soler Mayor MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Parlar de la prehistòria de les dones en una exposició itinerant va ser una idea que va sorgir amb l'afany de transmetre al públic moltes de les recerques que feia anys que es desenvolupaven des de l'arqueologia feminista, tant a l'Estat espanyol com a Europa. El 2006 vam presentar la primera exposició que abordava aquest tema i, quinze anys després, el viatge continua per pobles i ciutats de tot l'àmbit nacional. L'èxit de la mostra rau en el fet que les protagonistes siguin aquestes dones ocultades del passat.

El cartell el va dissenyar Pascual Lucas i es basa en una imatge d'art rupestre llevanti de l'abrigo de Lucio, a Bicorp, que evoca clarament el títol de l'exposició. És una imatge coral, on les dones tenen un protagonisme indiscutible. Es van fer diverses proves sobre diferents fons que justament ressaltaren el dibuix original de les quatre dones que caminen agafades del braç: fons negre amb figures roges, fons roig amb figures blanques... i finalment un fons ocre, que rememora la paret de l'abrigo i el color roig de les figures.

Hablar de la prehistoria de las mujeres en una exposición itinerante fue una idea que surgió con el afán de transmitir al público las muchas investigaciones que sobre el tema llevaban años haciéndose desde la arqueología feminista, tanto en el Estado español como en Europa. En 2006 presentamos la primera exposición que abordaba este tema y, diecisiete años después, sigue su viaje por pueblos y ciudades de todo el ámbito nacional. El éxito de la muestra radica en haber hecho protagonistas a esas mujeres ocultas del pasado.

El cartel fue diseñado por Pascual Lucas y está basado en una imagen de arte rupestre levantino del abrigo de Lucio, en Bicorp, que evoca claramente el título de la exposición. Se trata de una imagen coral, donde el protagonismo indiscutible es de las mujeres. Se realizaron varias pruebas sobre distintos fondos que precisamente resaltarán el dibujo original de las cuatro mujeres que aparecen caminando cogidas del brazo: fondo negro con figuras rojas, fondo rojo con figuras blancas... para finalmente llegar al fondo ocre, recordando la pared del abrigo y el color rojo de las figuras.



A 2006 M 34,1 x 67,2 cm D Pascual Lucas

Arqueologia en Blanc i Negre

La labor del SIP 1927-1950



MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Museu de Prehistòria. 29 novembre 2006 - 31 març 2007

Museu de Prehistòria, C.C. la Beneficència, C. Cometa, 28 - 46003 València. Tel. 96 388 20 65 / 96 388 73 87. Horari: de dimarts a diumenge, de 10 a 20 h.

A 2006 M 32 x 69 cm D Francesc Chiner F Arxiu SIP

Arqueologia en blanc i negre. La labor del SIP 1927-1950

Helena Bonet Rosado MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

La mostra commemora el 80^è aniversari de la creació del Servei d'Investigació Prehistòrica i del museu, i és l'exposició més emotiva que ha muntat la nostra institució, perquè reviu els inicis i recorda els homes i les dones que van participar en aquesta aventura. La revisió de l'arxiu fotogràfic, documental i bibliogràfic, així com la selecció dels fons de les campanyes de l'època va suposar a un treball d'investigació molt intens, en el qual va participar tot el personal del museu, i que va culminar amb un excel·lent catàleg en blanc i negre. L'exposició recrea les seccions més emblemàtiques del museu: l'ambient de les excavacions que van marcar els inicis del SIP, com la cova del Parpalló, a Gandia, o la Bastida de les Alcusses, a Moixent; l'antic laboratori de restauració o la magnífica biblioteca on es van exposar dibuixos originals, les publicacions pioneres de la institució i joies bibliogràfiques de temàtica arqueològica.

La imatge seleccionada per al cartell prové de l'arxiu fotogràfic del SIP i ens remet a una mirada nostàlgica del seu primer director, Isidro Ballester Tormo. El personatge es delecta observant l'horitzó des de la necròpolis de Casa del Monte, a Albacete, cap al 1920, i la seua figura tranquil·la ens porta al present des del passat.

La muestra conmemora el 80.^o aniversario de la creación del Servei d'Investigació Prehistòrica i su museo, y es la exposición más emotiva que ha realizado nuestra institución al revivir sus inicios y recordar a los hombres y mujeres que participaron en esta aventura. La revisión del archivo fotográfico, documental y bibliográfico, así como la selección de los fondos de las campañas de la época conllevó a un intenso trabajo de investigación, en el que participó todo el personal del museo, culminando con un excelente catálogo en blanco y negro. La exposición recrea las secciones más emblemáticas del museo: el ambiente de las excavaciones que marcaron los inicios del SIP, como la cueva del Parpalló, en Gandía, o la Bastida de les Alcusses, en Moixent; el antiguo laboratorio de restauración o la magnífica biblioteca donde se expusieron dibujos originales, las pioneras publicaciones de la institución y joyas bibliográficas de temática arqueológica.

La imagen seleccionada para el cartel procede del archivo fotográfico del SIP y nos remite a una mirada nostálgica de su primer director, don Isidro Ballester Tormo. El personaje se deleita observando el horizonte desde la necrópolis de Casa del Monte, en Albacete, hacia 1920, y su tranquila figura nos conduce al presente desde el pasado.



A 2007 M 34,1 x 67,2 cm D Marc Valls i Oriol Soler, sobre el disseny original d'Alfonso Meléndez I Juan Berrio

Reflexos d'Apol·lo. Esport i arqueologia a la Mediterrània antiga

Ángeles Castellano Hernández i Margarita Moreno Conde MUSEO ARQUEOLÓGICO NACIONAL

Va ser, una vegada més, el Mare Nostrum el que ens va servir com a nucli comú i per on navegàvem amb els clàssics olímpics. El Museu de Prehistòria de València ens va acollir l'any 2007 amb l'exposició en préstec "Reflexos d'Apol·lo. Esport i Arqueologia en la Mediterrània antiga".

Per a l'elecció del cartell que anunciava aquesta exposició vam triar la imatge dels atletes representats en una àmfora de figures negres, elaborada en el segle V a C, que transmetien la idea perfecta del que seria la mostra. Els braços robustos dels lluitadors grecs fan força els uns sobre els altres, intentant de no caure. Tenen el cos i el pensament concentrats en la dura contesa, l'èxit de la qual portarà al futur, potser immortal.

Davant de l'atenta mirada del jutge, els contrincants s'enfronten en un combat de lluita emmarcat dins de les Grans Panatenees, els jocs en honor de la deessa Atena que tenien lloc cada quatre anys a Atenes. En aquests jocs, els vencedors en les diferents disciplines atlètiques rebien com a premi àmfores panatenaiques, repletes d'oli de les oliveres sagrades. Àmfores com la que tenia aquesta imatge representada, que els consagraven com a *aristoi*; és a dir, els millors.

Fue, una vez más, el Mare Nostrum el que nos sirvió como núcleo común y por el que navegamos con los olímpicos clásicos. El Museu de Prehistòria de València nos acogió en el año 2007 con la exposición en préstamo "Reflejos de Apolo. Deporte y Arqueología en el Mediterráneo antiguo".

Para la elección del cartel que anunciaba esta exposición elegimos la imagen de los atletas representados en un ánfora de figuras negras, realizado en el siglo V a. C., que transmitían la idea perfecta de lo que iba a ser la muestra. Los robustos brazos de los luchadores griegos hacen fuerza unos sobre otros, intentando no caer. Su cuerpo y su pensamiento están concentrados en la dura contienda cuyo éxito llevará al futuro, tal vez inmortal.

Ante la atenta mirada del juez, los contrincantes se enfrentan en un combate de lucha emmarcado dentro de las Grandes Panateneas, los juegos en honor a la diosa Atena que tenían lugar cada cuatro años en Atenas. En ellos, los vencedores en las distintas disciplinas atléticas recibían como premio ánforas panatenaiques, repletas de aceite de los olivos sagrados. Ánforas como en la que aparecía representada esta imagen, que los consagraban como *aristoi*; esto es, los mejores.



MONS TRIBALS

UNA VISIÓ ETNOARQUEOLÒGICA

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA 05-11-08 / 22-03-09



Museu de Prehistòria de València, C.C. La Beneticecencia, Carona, 36 - 46003 València.
Tel. informació: 963 863 565. www.museuprehistoriavalencia.es

Mons tribals. Una visió etnoarqueològica

Juan Salazar Bonet FLORIDA STATE UNIVERSITY VALENCIA STUDY CENTER i Inés Domingo Sanz
ICREA. UNIVERSITAT DE BARCELONA

La mostra submergeix l'espectador en un recorregut visual a través de tres tipus de vida a les llunyanes terres d'Etiòpia, Papua i Austràlia. Imatges, música i una col·lecció interessant d'objectes s'articulen per a recordar-nos que, en el segle XXI, encara compartim espai i temps amb pobles i cultures amb formes de subsistència en la perifèria del model industrial-digital global.

Unes fotografies molt suggestives centren l'atenció de l'espectador en la riquesa de la cultura material, així com en l'ús que en fan: els vestits, els adorns, les eines, les cerimònies i les activitats quotidianes de les cultures que es mostren, per a insistir en la diversitat i la complexitat de les societats humanes. Però aquestes mateixes imatges ens recorden el caràcter efímer de la cultura material, elaborada amb fusta, fibres vegetals o pells, i la invisibilitat de les accions i les creences humanes en el registre arqueològic. D'aquesta manera, al llarg de l'exposició, arqueologia i etnografia es converteixen en dues disciplines complementàries.

El cartell de l'exposició, dissenyat per Pascual Lucas, mostra una imatge de José María Azkarraga feta a la vall del riu Omo, a Etiòpia. Una dona i un home mursi es dirigeixen a un mercat pròxim. La imatge de normalitat pretén allunyar-nos de l'exotisme habitual amb què es tracten aquests grups culturals.

La muestra sumerge al espectador en un recorrido visual a través de tres formas de vida en las lejanas tierras de Etiopía, Papúa y Australia. Imágenes, música y una interesante colección de objetos se articulan para recordarnos que, en el siglo XXI, todavía compartimos espacio y tiempo con pueblos y culturas con formas de subsistencia en la periferia del modelo industrial-digital global.

Suggestivas fotografías centran la atención del espectador en la riqueza de la cultura material, así como su uso: los vestidos, los adornos, las herramientas, las ceremonias y las actividades cotidianas de las culturas mostradas, para insistir en la diversidad y la complejidad de las sociedades humanas. Pero esas mismas imágenes nos recuerdan el carácter efímero de la cultura material, realizada en madera, fibras vegetales o pieles, y la invisibilidad de las acciones y creencias humanas en el registro arqueológico. De este modo, a lo largo de la exposición, arqueología y etnografía se convierten en dos disciplinas complementarias.

El cartel de la exposición, diseñado por Pascual Lucas, muestra una imagen de José María Azkarraga tomada en el valle del río Omo, en Etiopía. Una mujer y un hombre mursi se dirigen a un cercano mercado. La imagen de normalidad pretende alejarnos del habitual exotismo con el que son tratados estos grupos culturales.

Pompeia davall Pompeia. Les excavacions a la Casa d'Ariadna

Albert Ribera Lacomba INSTITUT CATALÀ D'ARQUEOLOGIA CLÀSSICA (ICAC), TARRAGONA

La mostra va ser una coproducció del Museu Arqueològic d'Alacant (MARQ) i el Museu de Prehistòria de València. El fil conductor van ser les excavacions de la Casa d'Ariadna, a Pompeia, coordinades per la Secció d'Arqueologia de l'Ajuntament de València i finançades pel Ministeri de Cultura. També col·laboraren en el projecte d'investigació arqueològica el Museu de Prehistòria i el MARQ. Aquesta exposició itinerant és un exemple molt representatiu de l'activitat pròpia i comuna dels dos centres, amb l'atractiu especial que l'exposició va comptar amb materials en préstec de la Soprintendenza de Pompeia, tant de l'excavació com altres peces emblemàtiques de la ciutat del Vesuvi, com ara pintures murals i motles de les víctimes de l'erupció. A més, s'hi van incloure altres objectes propis, ja que un dels objectius era posar de manifest les relacions de Pompeia amb el territori valencià, a més d'abordar les últimes investigacions de manera divulgativa però amb rigor científic.

L'exposició va tindre un gran ressò en els dos museus, tal com demostren les xifres molt altes de visitants.

Per al cartell es va triar un dels elements més singulars de la Casa: un dels capitells acolorits del peristil principal, que és el motiu del nom italià d'aquesta gran mansió, la Casa dei Capitelli Colorati. L'element central, el capitell, es va extraure d'un gravat del segle XIX. La composició gràfica final és de Jorge Molina, de l'equip Big Things.

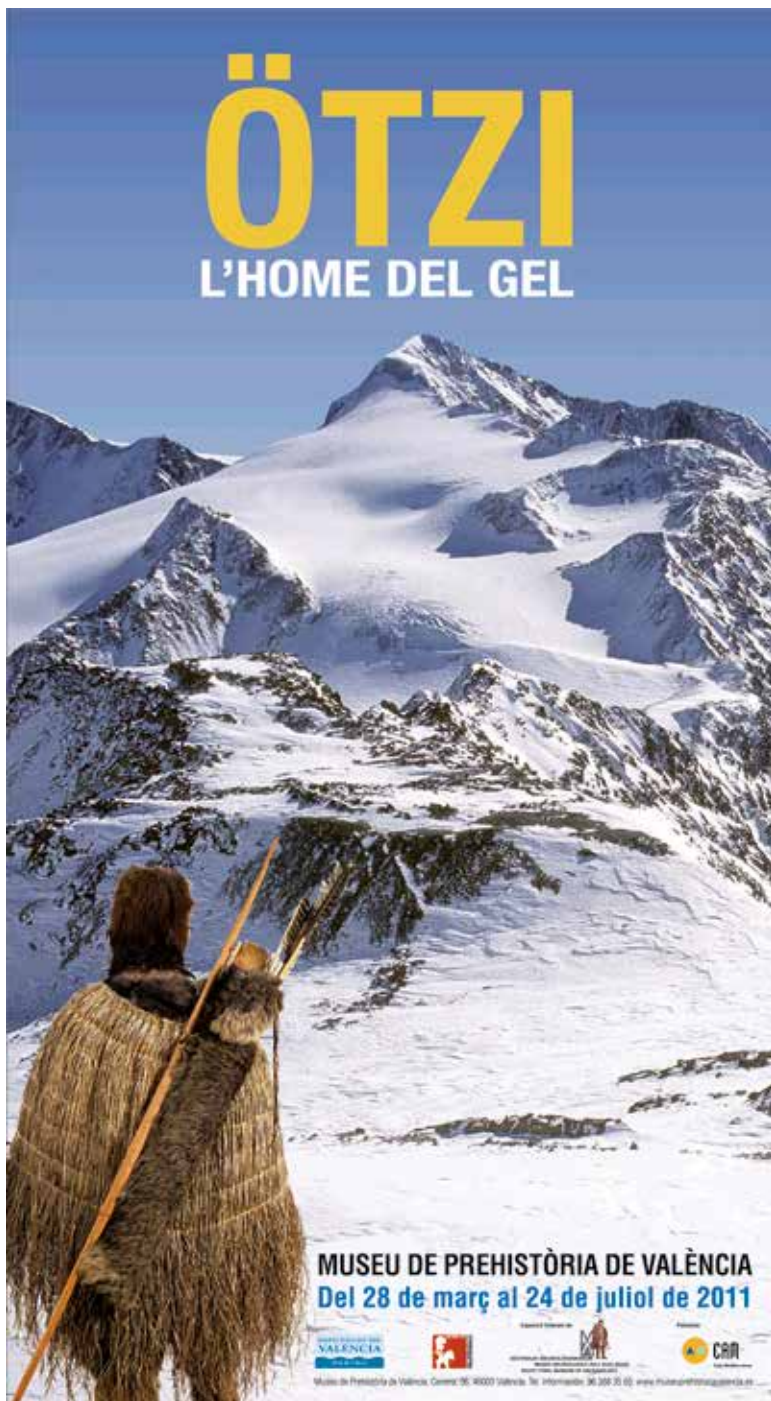
La muestra fue una coproducción del Museu Arqueològic d'Alacant (MARQ) y el Museu de Prehistòria de València. El hilo conductor fueron las excavaciones de la Casa de Ariadna, en Pompeya, coordinadas por la Sección de Arqueología del Ajuntament de València i financiadas por el Ministerio de Cultura. También colaboraron en el proyecto de investigación arqueológica el Museu de Prehistòria i el MARQ. Esta exposición itinerante es un ejemplo representativo de la actividad propia y común de ambos centros, con el atractivo especial de contar con materiales en préstamo de la Soprintendenza de Pompeya, tanto de la excavación como otras piezas emblemáticas de la ciudad vesubiana, como pinturas murales y moldes de las víctimas de la erupción. Además, se incluyeron otros objetos propios, ya que uno de sus objetivos era poner de manifiesto las relaciones de Pompeya con el territorio valenciano, además de abordar las últimas investigaciones de manera divulgativa pero con rigor científico.

La exposición tuvo una gran repercusión en ambos museos, como demuestran las muy elevadas cifras de visitantes.

Para el cartel se eligió uno de los elementos más singulares de la Casa: uno de los capiteles coloreados del peristilo principal, que es la razón de ser del nombre italiano de esta gran mansión, la Casa dei Capitelli Colorati. El elemento central, el capitel, procede de un grabado del siglo XIX. La composición gráfica final es de Jorge Molina, del equipo Big Things.



A 2008 M 29,6 x 51,5 cm D Big Things, Jorge Molina Lamothe i Pablo García de Paredes



A 2011 M 24,6 x 44,5 cm D Pascual Lucas

Ötzi. L'home del gel

Santiago Grau Gadea MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

La mostra representava un exemple d'exposició itinerant en préstec. Aquest model tenia un museu organitzador (Museu Arqueològic del Tirol del Sud), que hi aportava el contingut; una empresa que la dissenyava, la produïa i la comercialitzava (Museums Partner), i una entitat bancària que la finançava (la CAM). Aquest model es va utilitzar molt des de la primera dècada del 2000 fins a la crisi política i financera del 2010.

Tot i que no hi havia objectes originals, per la seua fragilitat, la mostra va tindre un gran èxit, principalment, perquè es tractava de la mòmia humida més antiga i mediàtica del món (la mòmia natural més antiga d'Europa). Una mòmia de fa més de 5.000 anys, descoberta davall del gel dels Alps. S'hi abordaven les últimes recerques per mitjà de rèpliques, de manera divulgativa però amb gran rigor científic. A més, l'exposició era la presentació mundial de la nova recreació de la cara.

Per això, per a la nostra mostra itinerant es va haver de dissenyar un cartell nou, ja que la nova recreació del rostre es presentava en primícia aquells dies. El cartell, amb una combinació d'elements aportats pels organitzadors (fotografia del pas de muntanya i una representació d'Ötzi d'esquena, caminant cap al lloc on va morir), parteix d'una idea argumental de Francesc Chiner, resolta gràficament per Pascual Lucas.

La muestra representaba un ejemplo de exposición itinerante en préstamo. Este modelo contaba con un museo organizador (Museo Arqueológico del Tirol del Sur), que le aportaba el contenido, una empresa que la diseñaba, la producía y la comercializaba (Museums Partner), y una entidad bancaria que la financiaba (la CAM). Fue un modelo bastante utilizado en la primera década del 2000 hasta la crisis política y financiera del 2010.

A pesar de no presentar objetos originales, a causa de su fragilidad, tuvo un gran éxito, principalmente, por tratarse de la mediática momia natural más antigua de Europa. Una momia de hace más de 5.000 años hallada bajo el hielo de los Alpes. Mediante réplicas se abordaban sus últimas investigaciones de manera divulgativa, pero con gran rigor científico. Además, contaba con la presentación mundial de la nueva recreación de su rostro.

Es por esta razón que para nuestra muestra itinerante se tuvo que diseñar un nuevo cartel, dado que la nueva recreación de su rostro iba a ser presentada en primicia por aquellas fechas. El cartel, con una combinación de elementos aportados por los organizadores (fotografía del paso de montaña y representación de Ötzi de espaldas, andando hacia el lugar donde murió), parte de una idea argumental de Francesc Chiner, resuelta gráficamente por Pascual Lucas.

Prehistòria i cinema

Paula Jardón Giner UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, Clara Pérez Herrero MUSEU COMARCAL DE L'HORTA SUD. TORRENT i Begoña Soler Mayor MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

L'exposició sorgeix d'una pregunta: com es representa el passat prehistòric en el cinema de ficció? La resposta, que està documentada en més de 100 produccions cinematogràfiques ambientades en la prehistòria des de l'inici del cinema, va lligada a la idea que, quan pensem en temps remots de la nostra història, tractem d'identificar allò que és específicament humà i això es posa en relleu en cada narració. De la reflexió conjunta sobre aquests documents, naix aquesta exposició que vam proposar des de l'empresa Darqueo, Estudio y Difusión del Patrimonio, i que incorpora llibres, cartells, fotogrames, fullets de difusió, objectes, vestuari i maquetes del rodatge, així com imatges en moviment. Amb aquestes últimes imatges es van presentar les línies de convergència en moltes de les pel·lícules que tractaven temàtiques com ara la supervivència, la violència o la col·laboració.

La imatge del cartell, de Vanesa Mora Casanova, recupera alguns elements al·lusius al cinema, com ara la banda del títol sobre una pel·lícula perforada, la càmera i la perxa amb micròfon. Pel que fa al tractament, la textura pètria del fons i la pintura rupestre ens transporten a la prehistòria amb colors marrons i ocres. Finalment, la tipologia del text del títol recorda la sèrie *Els Picapedra*.

La exposició surge de una pregunta: ¿cómo se representa el pasado prehistórico en el cine de ficción? Documentada en más de 100 producciones cinematográficas ambientadas en la prehistoria desde el inicio del cine, la respuesta va ligada a la idea de que, cuando pensamos en los tiempos remotos de nuestra historia, tratamos de identificar lo que es específicamente humano y eso se pone de relieve en cada narración. De la reflexión conjunta sobre estos documentos, nace esta exposición que propusimos desde la empresa Darqueo, Estudio y Difusión del Patrimonio, y que incorpora libros, carteles, fotogramas, folletos de difusión, objetos, vestuario y maquetas del rodaje, así como imágenes en movimiento. Con estas últimas se presentaron las líneas de convergencia en muchas de las películas de temáticas como la supervivencia, la violencia o la colaboración.

La imagen del cartel, de Vanesa Mora Casanova, recupera algunos elementos alusivos al cine, como la banda del título sobre una película perforada, la cámara y la pértiga con micrófono. Respecto al tratamiento, la textura pétrea del fondo y la pintura rupestre nos transportan a la prehistoria con colores marrones y ocres. Por último, la tipología del texto del título recuerda a la serie *Los Picapedra*.



LA MIRADA DE L'ÍDOL

TRESORS
DEL MUSEU
DE PREHISTÒRIA

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
Del 6 de març al 20 de maig de 2012



Produït per:
Corona, 36, 46003 València.
Tel. informació: 96 388 35 65.
www.museuprehistoriavalencia.es



La mirada de l'ídol. Tresors del Museu de Prehistòria

Josep Lluís Pascual Benito MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Amb aquesta exposició, de la sèrie “Tresors del Museu de Prehistòria”, va començar una línia expositiva amb el propòsit de donar a conèixer peces emblemàtiques del museu o d'acostar al públic els resultats de la investigació que es du a terme. Es van exposar un ídol de l'Ereta del Pedregal de Navarrés i altres ídols i peces del depòsit funerari de la cova de la Pastora d'Alcoi. Els anomenats ídols oculats són unes manifestacions materials simbòliques en les quals destaquen els ulls, testimoni de les idees i creences de les comunitats camperoles dels mil·lennis IV i III aC de la meitat meridional de la península Ibèrica. A partir de les troballes d'ídols oculats en territori valencià, on només es confeccionaven sobre ossos llargs, es va repassar el que ocorre en altres regions peninsulars, on hi havia més varietat de suports, per a establir les relacions que presenten amb la resta del Mediterrani.

En el cartell, dissenyat per Pascual Lucas, es representa una fotografia de l'ídol de l'Ereta del Pedregal que destaca sobre un fons negre. És una peça singular, tant per la matèria primera, una punta de la banya de cérvol, com per la decoració incisa, amb dos parells d'ulls i nombroses bandes de triangles.

Con esta exposición, de la serie “Tesoros del Museu de Prehistòria” empezó una línea expositiva con el propósito de dar a conocer piezas emblemáticas del museo o de acercar al público los resultados de la investigación que se lleva a cabo. Se expusieron un ídolo de la Ereta del Pedregal de Navarrés y otros ídolos y piezas del ajuar funerario de la cueva de la Pastora de Alcoi. Los llamados ídolos oculados son unas manifestaciones materiales simbólicas en las que se destacan los ojos, testigo de las ideas y creencias de las comunidades campesinas de los milenios IV y III a. C. de la mitad meridional de la península ibérica. A partir de los hallazgos de ídolos oculados en territorio valenciano, donde solo se confeccionaban sobre huesos largos, se repasó lo que sucede en otras regiones peninsulares, donde había más variedad de apoyos, para establecer las relaciones que presentan con el resto del Mediterráneo.

En el cartel, diseñado por Pascual Lucas, se representa una fotografía del ídolo de la Ereta del Pedregal, que destaca sobre un fondo negro. Es una pieza singular, tanto por su materia prima, un candil de la cuerna de ciervo, como por su decoración incisa, con dos pares de ojos y numerosas bandas de triángulos.



Villa Cornelius. La vida rural en època romana

Francesc Chiner Vives MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta exposició és el resultat de les investigacions i dels objectes que es van trobar en l'excavació d'urgència, realitzada amb motiu dels treballs de construcció de l'AVE, al municipi de l'Ènova, l'any 2004.

El discurs s'articulava al voltant de dues línies temàtiques. La primera tractava la contextualització històrica, urbanística i arquitectònica de la vil·la de Publius Cornelius Iuniani, i la segona, la presentació de les activitats agrícoles, especialment, de l'explotació del lli de Setabis, considerat un dels millors de l'imperi.

L'exposició mostrava els materials originals que es van trobar en el registre de l'excavació: inscripcions, ceràmiques, monedes, escultures relacionades amb un temple de culte domèstic dedicat al déu Hèrcules i, de manera destacada, el mosaic de marbre en *opus sectile*, restaurat pel Laboratori de Restauració del museu.

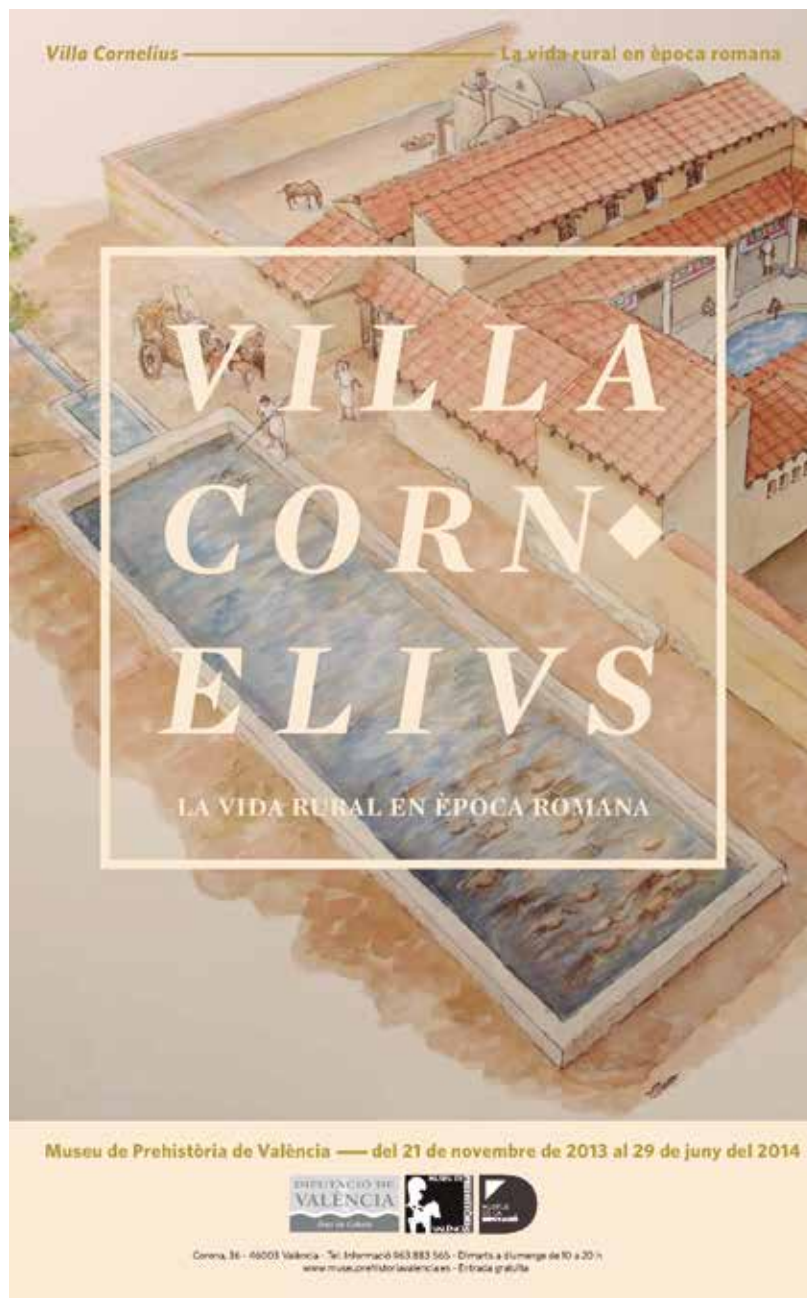
El cartell parteix d'un dibuix d'una reconstrucció hipotètica general de la vil·la, a partir de la planimetria i de les restes trobades en l'excavació. La imatge mostra de manera integrada la part urbana i la part rústica. Aquesta aquarel·la, de Francesc Chiner, està feta en perspectiva cònica de tres punts de fuga i a mà alçada, i la composició gràfica final és de Lupe Martínez.

Esta exposición es el resultado de las investigaciones y de los objetos encontrados en la excavación de urgencia, realizada con motivo de los trabajos de construcción del AVE, en el municipio de L'Ènova, en 2004.

El discurso se articulaba alrededor de dos líneas temáticas. La primera abordaba la contextualización histórica, urbanística y arquitectónica de la villa de Publius Cornelius Iuniani, y la segunda, la presentación de las actividades agrícolas, especialmente de la explotación del lino setabense, considerado como uno de los mejores del imperio.

La exposición mostraba los materiales originales aparecidos en el registro de la excavación: inscripciones, cerámicas, monedas, esculturas relacionadas con un templo de culto doméstico dedicado al dios Hércules y, de manera destacada, el mosaico de mármol en *opus sectile*, restaurado por el Laboratorio de Restauración del museo.

El cartel parte de un dibujo de reconstrucción hipotética general de la villa, a partir de la planimetría y de los restos encontrados en la excavación. La imagen muestra de forma integrada la parte urbana y la parte rústica. Esta acuarela, de Francesc Chiner, está hecha en perspectiva cónica de tres puntos de fuga y a mano alzada, y la composición gráfica final es de Lupe Martínez.



TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA

HISTÒRIES EN MINIATURA
Les nostres primeres monedes

juliol / octubre 2014
Museu de Prehistòria de València
 Corona, 36 - 46003 València
 www.museuprehistoriavalencia.es
 Tel. informació: 963 883 545
 Vistes concertades: 963 883 578
 Horari de visita: dimarts a diumenge de 10 a 20 h.
 Entrada gratuïta caps de setmana i festius

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA
Àrea de Cultura

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

Històries en miniatura. Les nostres primeres monedes. Tresors del Museu de Prehistòria

Manuel Gozalbes Fernández de Palencia MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta mostra, de la sèrie “Tresors del Museu de Prehistòria”, ofería una visió didàctica de la producció monetària de la península Ibèrica entre els segles VI a C i I d C. Les peces seleccionades formaven part del conjunt adquirit pel museu procedent dels fons antics de la Hispanic Society of America de Nova York. Les vitrines il·lustraven d’una manera amena dotze temes essencials de les nostres monedes antigues mitjançant textos breus, dibuixos i preguntes que convidaven a reflexionar sobre aspectes importants o curiosos d’aquestes peces. També es desafiava el públic a trobar els dissenys d’algunes de les monedes exposades en un mural de grans dimensions. El muntatge també incloïa un joc interactiu de preguntes i respostes que desafiava el visitant a descobrir els secrets més importants de les nostres primeres monedes.

El disseny del cartell reflecteix de la mateixa manera, en les dues versions de Vanesa Mora i de Marc Granell, la idea que un objecte de dimensions reduïdes com les monedes incloga informació abundant. Les seues creacions donen vida als dissenys monetaris originals perquè es convertisquen en una història com si fora un còmic o en una galeria extensa de temes iconogràfics.

Esta muestra, de la serie “Tesoros del Museo de Prehistoria”, ofrecía una visión didáctica de la producción monetaria de la península ibérica entre los siglos VI a. C. y I d. C. Las piezas seleccionadas formaban parte del conjunto adquirido por el museo procedente de los antiguos fondos de la Hispanic Society of America de Nueva York. Las vitrinas ilustraban de un modo ameno doce temas esenciales de nuestras monedas antiguas mediante textos breves, dibujos y preguntas que invitaban a reflexionar sobre aspectos importantes o curiosos de estas piezas. También se desafiaba al público a localizar los diseños de algunas de las monedas expuestas en un mural de grandes dimensiones. El montaje incluía también un juego interactivo de preguntas y respuestas que retaba al visitante a descubrir los secretos más importantes de nuestras primeras monedas.

El diseño del cartel refleja por igual, en sus dos versiones de Vanesa Mora y de Marc Granell, la idea de que un objeto de reducidas dimensiones como las monedas incluya abundante información. Sus creaciones dan vida a los diseños monetarios originales para que se conviertan en una historia a modo de cómic o en una extensa galería de temas iconográficos.

Un món de feres. Grans carnívors en la prehistòria valenciana.

Tresors del Museu de Prehistòria

Alfred Sanchis Serra MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

La troballa de l'esquelet d'una jove femella de lleopard prehistòric a l'avenc de Joan Guitón (Fontanars dels Alforins), el desembre de 2013, per membres del Grup d'Espeleologia L'Avern, d'Ontinyent, és la gènesi de l'exposició "Un món de feres. Grans carnívors en la prehistòria valenciana". Aquesta mostra, produïda el 2015, s'inserix en la sèrie "Tresors del Museu de Prehistòria". En l'exposició es presenta l'esquelet del felí, el més complet que mai s'ha trobat a la península Ibèrica, juntament amb les restes d'altres grans carnívors recuperats en jaciments valencians, com la cova Negra de Xàtiva, la cova del Parpalló de Gandia o la cova de San Antón de Villanueva de Viver. Hienes, ossos, lleons, lleopards, llops i gossos salvatges asiàtics van interactuar i competir amb els grups humans per les preses i l'ús de les coves. Aquests grans predadors també van formar part de l'univers simbòlic dels humans, tal com mostren algunes representacions de l'art parietal i moble de cavernes europees.

El cartell de l'exposició és obra del dissenyador Marc Granell, i s'hi representa el crani de Fontanars i el dibuix de la cara d'un lleopard, superposat. Aquest recurs permet que l'animal cobre vida alhora que ens convida a conèixer l'esquelet i a visitar l'exposició.

El hallazgo del esqueleto de una hembra joven de leopardo prehistórico en la sima de Joan Guitón (Fontanars dels Alforins), en diciembre de 2013, por miembros del Grup d'Espeleologia L'Avern, de Ontinyent, es la génesis de la exposició "Un mundo de fieras. Grandes carnívoros en la prehistoria valenciana". Esta muestra, producida en 2015, pertenece a la serie "Tesoros del Museu de Prehistòria". En la exposició se presenta el esqueleto del felino, el más completo hallado en la península ibérica, junto a los restos de otros grandes carnívoros recuperados en yacimientos valencianos, como la cueva Negra de Xàtiva, la cueva del Parpalló de Gandia o la cueva de San Antón de Villanueva de Viver. Hienas, osos, leones, leopardos, lobos y cuones interactuaron y compitieron con los grupos humanos por las presas y el acceso a las cuevas. Estos grandes predadores también formaron parte del universo simbólico de los humanos, como muestran algunas representaciones del arte parietal y mueble de cavernas europeas.

El cartel de la exposició es obra del diseñador Marc Granell, y en él se representa el cráneo de Fontanars y, superpuesto, el dibujo de la cara de un leopardo. Este recurso permite que el animal cobre vida y nos invita a conocer el esqueleto y a visitar la exposició.





Viure vora el Túria fa 4000 anys.

La Lloma de Betxí

María Jesús de Pedro Michó MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Entre 1984 i 2013 es van desenvolupar 27 campanyes d'excavació a la Lloma de Betxí. Un llarg procés de treball, el resultat del qual es va presentar en l'exposició «Viure vora el Túria fa 4.000 anys», en la qual ens van acompanyar en el comissariat Eva Ripollés i Laura Fortea. La mostra, inaugurada el 2014, posava a l'abast de la ciutadania la investigació arqueològica a propòsit de les societats del II mil·lenni aC, en una aldea camperola de fa 4.000 anys, marcada per la presència d'un assentament dominat per una gran edificació de caràcter comunal i familiar.

L'exposició es basava un discurs analític i narratiu, una museografia didàctica i suggeridores ambientacions sobre la construcció de l'aldea, l'espai d'habitació, el ritual d'enterrament, el paisatge i els cultius, la fauna i en general les activitats quotidianes, com ara la transformació i el consum dels aliments, el teixit, la terrisseria, el treball de l'os i del metall, l'agricultura i la ramaderia...

El cartell, de l'estudi gràfic Espirelius, mostrava com a motiu central una peça de fang en forma de doble T, amb una secció rectangular plana i apèndixs corbats, emmarcada per uns claudàtors de color i textura metal·litzats, que representaven alhora un objecte singular recuperat al jaciment i la mateixa metal·lúrgia de coure i bronze present al poblat.

Entre 1984 y 2013 se desarrollaron 27 campañas de excavación en la Lloma de Betxí. Un largo proceso de trabajo cuyo resultado se presentó en la exposición «Vivir junto al Turia hace 4.000 años», en la que en el comisariado nos acompañaron Eva Ripollés y Laura Fortea. La muestra, inaugurada en 2014, ponía a disposición de la ciudadanía la investigación arqueológica a propósito de las sociedades del II milenio a. C., en una aldea campesina de hace 4.000 años, marcada por la presencia de un asentamiento dominado por una gran edificación de carácter comunal y familiar.

La exposición contaba con un discurso analítico y narrativo, una museografía didáctica y sugerentes ambientaciones sobre la construcción de la aldea, el espacio de habitación, el ritual de enterramiento, el paisaje y los cultivos, la fauna y en general las actividades cotidianas como la transformación y consumo de los alimentos, el tejido, la alfarería, el trabajo del hueso y del metal, la agricultura y la ganadería...

El cartel, del estudio gráfico Espirelius, mostraba como motivo central una pieza de barro en forma de doble T, con una sección rectangular plana y apéndices curvados, enmarcada por unos corchetes de color y textura metalizada, representando al mismo tiempo un objeto singular recuperado en el yacimiento y la propia metalurgia de cobre y bronce presente en el poblado.

VIURE
VORA
EL TÚRIA
FA 4.000 ANYS



La Lloma de Betxí

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
De febrer a setembre de 2015



C/Corona, 30 - 46003 València - Tel. Informació 963 883 545 - Dimarts a diumenge 10 a 20 h - www.museuprehistoriavalencia.es - Entrada gratuïta capde setmana i festius



Prehistòria i còmic

Helena Bonet Rosado MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

L'exposició, conjuntament comissariada amb Álvaro Pons, aborda la manera de contar i d'il·lustrar els temps prehistòrics en els tebeos i en els còmics. És una mostra pionera a Espanya i un repte apassionant, perquè presenta més de cent exemplars i joies de la novel·la gràfica, tant d'àmbit nacional com internacional, al llarg d'un període ampli (des dels inicis del segle XX fins a l'actualitat).

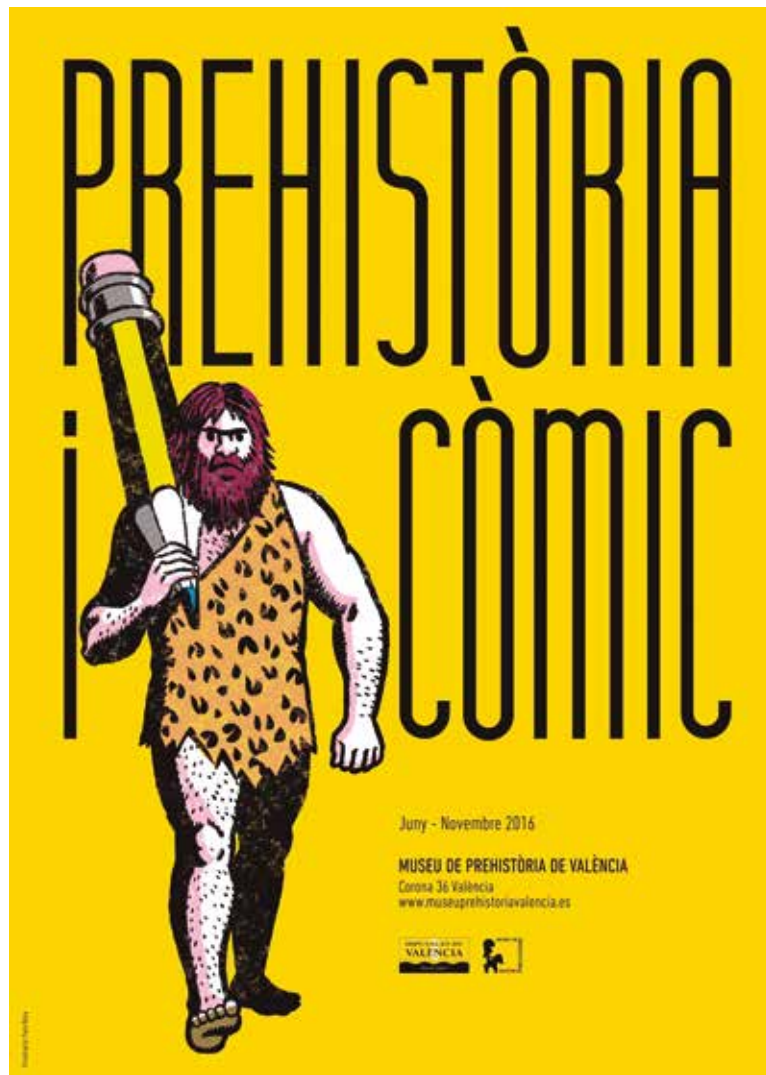
Els diversos ambients i temàtiques que articulen l'exposició s'acompanyen de peces arqueològiques del Museu de Prehistòria de València, d'entrevistes a il·lustradors, d'animacions i de tallers didàctics. "Prehistòria i còmic" convida a la reflexió sobre els tòpics i els anacronismes que hi ha en els còmics i en els herois de ficció, i també destaca el paper educatiu tan important dels museus per a trencar aquests estereotips i com la narració gràfica, per mitjà d'un llenguatge atractiu i directe, és una eina magnífica per a arribar al gran públic.

El troglodita del cartell de Paco Roca, armat amb un llapis sobre fons groc, impacta i et transporta immediatament a l'objectiu de la mostra: com s'ha tractat l'home i la dona prehistòrics en els còmics. L'autor dibuixa el cavernícola dels còmics d'abans, però substituint el garrot pel llapis, i crea una imatge que conjuga perfectament els dos mons, que són l'objecte de la mostra.

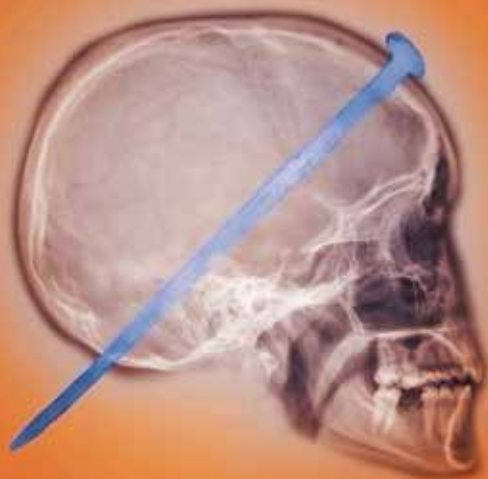
La exposición, conjuntamente comisariada con Álvaro Pons, aborda la forma de narrar e ilustrar los tiempos prehistóricos en los tebeos y en los cómics. Es una muestra pionera en España y un reto apasionante, porque presenta más de cien ejemplares y joyas de la novela gráfica, tanto de ámbito nacional como internacional, a lo largo de un amplio periodo (desde los inicios del siglo XX hasta la actualidad).

Los distintos ambientes y temáticas que articulan la exposición se acompañan de piezas arqueológicas del Museo de Prehistòria de València, de entrevistas a ilustradores, de animaciones y de talleres didácticos. "Prehistoria y cómic" invita a la reflexión sobre los tópicos y anacronismos existentes en los tebeos y en los héroes de ficción, y también destaca el importante papel educativo de los museos para romper con estos estereotipos y cómo la narrativa gráfica, a través de su lenguaje atractivo y directo, resulta una magnífica herramienta para llegar al gran público.

El troglodita del cartel de Paco Roca, armado con un lápiz sobre fondo amarillo, impacta y te transporta inmediatamente al objetivo de la muestra: cómo se ha tratado al hombre y a la mujer prehistóricos en los tebeos. El autor dibuja al cavernícola de los tebeos de antaño, pero sustituyendo el garrote por el lápiz y creando una imagen que conjuga perfectamente los dos mundos, que son el objeto de la muestra.



A 2016 M 50 x 70 cm D Daniel Nebot I Paco Roca

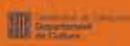


CAPS TALLATS

SÍMBOLS DE PODER

EXPOSICIÓ TEMPORAL
DE SETEMBRE DE 2018 A MARÇ DE 2019

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
C/ Corona, 36, 46003 València
www.museuprehistoriavalencia.es



Caps tallats. Símbols de poder

Gabriel de Prado Cordero i Carme Rovira Hortalà MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA

Aquesta producció del Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) sobre el cap humà convertit en trofeu, entre l'antiguitat i el món contemporani, va iniciar la seva itinerància al Museu de Prehistòria de València després de la inauguració a la seu central del MAC, a Barcelona.

La mostra, focalitzada en les col·leccions ibèriques del MAC, essencialment, en restes humanes i armament associat procedents de la ciutat ibèrica d'Ullastret i de l'oppidum del Puig Castellar, es complementava amb obres d'altres museus nacionals de caràcter estatal i autonòmic, provincials i locals. Cinc audiovisuals explicaven els trets de la cultura ibèrica, el ritual dels caps tallats a través dels textos clàssics, la recerca recent desenvolupada pel MAC sobre aquesta temàtica, i reunien exemples comparables de la televisió i el cinema presents en l'imaginari col·lectiu.

El cartell, dissenyat per Mostra Comunicació a partir de l'exposició "Els caps tallats d'Ullastret. Violència i ritual al món iber", s'inspirava en una imatge de laboratori del crani més emblemàtic: la radiografia d'un jove travessat per un clau de ferro. La paleta cromàtica amb preponderància del color taronja va contribuir a configurar una imatge potent que sintetitzava el nostre objectiu que, com a investigadors, volíem transmetre a l'exposició: aprofundir en el significat d'uns rituals des de la ciència, sense caure en la truculència.

Esta producción del Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) sobre la cabeza humana convertida en trofeo, entre la antigüedad y el mundo contemporáneo, inició su itinerario en el Museo de Prehistòria de València después de su inauguración en la sede central del MAC, en Barcelona.

La muestra, focalizada en las colecciones ibéricas del MAC, esencialmente, en restos humanos y armamento asociado procedentes de la ciudad ibérica de Ullastret y del *oppidum* de Puig Castellar, se complementaba con obras de otros museos nacionales de carácter estatal y autonómico, provinciales y locales. Cinco audiovisuales explicaban los rasgos de la cultura ibérica, el ritual de las cabezas cortadas a través de los textos clásicos, la reciente investigación desarrollada por el MAC sobre esta temática, y reunían ejemplos comparables de la televisión y el cine presentes en el imaginario colectivo.

El cartel, diseñado por Mostra Comunicació a partir de la exposición "Las cabezas cortadas de Ullastret. Violencia y ritual en el mundo ibero", se inspiraba en una imagen de laboratorio del cráneo más emblemático: la radiografía de un joven atravesado por un clavo de hierro. La paleta cromática con preponderancia del color naranja contribuyó a configurar una imagen potente que sintetizaba nuestro objetivo que, como investigadores, queríamos transmitir a la exposición: profundizar en el significado de unos rituales desde la ciencia, sin caer en la truculencia.



A 2018 M 69 x 24,4 cm D Pascual Lucas

L'enigma del vas. Obra mestra de l'art ibèric. Tresors del Museu de Prehistòria

Jaime Vives-Ferrándiz Sánchez MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta exposició, que pertany a la sèrie “Tresors del Museu de Prehistòria”, va tindre com a protagonista una de les peces més extraordinàries de l'art ibèric, el conegut Vas dels Guerrers del Tossal de Sant Miquel, a Lliria. Es va presentar com una joia arqueològica que ens permetia narrar la història de la gent i, alhora, abordar qüestions elementals de la investigació arqueològica: on es va trobar?, per a què es va utilitzar?, qui el va encarregar?, qui el va fer i com?, què va motivar la seua destrucció?... Juntament amb altres peces de jaciments ibèrics valencians, es tractaven aspectes sobre els tallers terrissers, l'estil i els objectes pintats, especialment, l'armament que porten els genets i els infants. A més, la mostra s'acompanyava de documents, fotografies i dibuixos d'arxiu del treball de documentació i de restauració, que es van exhibir per primera vegada.

El cartell, dissenyat per Pascual Lucas, dona protagonisme al fris pintat sobre un fons blau, amb els guerrers enfrontats pintats en blanc i negre, que ressalten sobre les flors i altres motius de farciment. El blanc fa que hi destaquen els personatges amb fognades de llum, i només les cares i les cames mantenen el cromatisme de l'argila de la peça original.

Esta exposición, que pertenece a la serie “Tesoros del Museu de Prehistòria”, tuvo como protagonista una de las piezas más extraordinarias del arte ibérico, el conocido Vaso de los Guerreros del Tossal de Sant Miquel, en Lliria. Se presentó como una joya arqueológica que nos permitía narrar la historia de la gente y abordar, a la vez, cuestiones elementales de la investigación arqueológica: ¿dónde se halló?, ¿para qué se utilizó?, ¿quiénes lo encargaron?, ¿quién lo hizo y cómo?, ¿qué motivó su destrucción?... Junto a otras piezas de yacimientos ibéricos valencianos, se trataban aspectos sobre los talleres alfareros, el estilo y los objetos pintados, especialmente, el armamento que llevan los jinetes e infantiles. Además, la muestra se acompañó de documentos, fotografías y dibujos de archivo del trabajo de documentación y de restauración, que se exhibieron por primera vez.

El cartel, diseñado por Pascual Lucas, da protagonismo al friso pintado sobre un fondo azul, con los guerreros enfrentados pintados en blanco y negro, destacando sobre las flores y otros motivos de relleno. El blanco hace destacar los personajes con fognazos de luz, y solo sus rostros y piernas mantienen el cromatismo de la arcilla de la pieza original.

LA PREHISTÒRIA I LA MAR

RECURSOS MARINS EN EL PASSAT



JUNY - NOVEMBRE 2021
MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
C/ Aragó, 30 - 46100 Sagunto - www.museuprehistoria.valencia.es
Segueix-nos a

MUSEU DE AGUARO
VALENCIA
Àrea de Cultura



TRESORS
DEL MUSEU
DE PREHISTÒRIA



La Prehistòria i la mar. Recursos marins en el passat. Tresors del Museu de Prehistòria

Josep Lluís Pascual Benito MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Aquesta exposició, de la sèrie “Tresors del Museu de Prehistòria”, recollia les últimes investigacions fetes sobre l’aprofitament de recursos marins en el sector central del litoral mediterrani peninsular. A partir de nombroses peces procedents de jaciments valencians datats entre fa 30.000 i 3.000 anys, es mostrava la gran varietat d’usos que les comunitats prehistòriques van donar als productes de procedència marina.

Es constata el consum de diverses espècies de mol·luscos, com les escopinyes, i de peixos, com les orades, entre d’altres. Algunes closques s’aprofitaven com a instruments per a decorar ceràmica, recipients, allisadors, culleres, agulles o trompes, mentre que els ossos de cetacis s’utilitzaven com a encluses. Es confeccionaven perles i penjolls amb moltes petxines, aprofitant-ne la morfologia natural o transformant-les per a fer anells, braçalets o botons, per exemple. També s’usaven les vèrtebres de diverses espècies de rajades i de taurons com a adorns, molts dels quals tenien un valor simbòlic. També hi ha restes marines que poden considerar-se amulets-ofrenes funeràries, com en un cas excepcional, en què hi ha un dofí depositat en una tomba.

El cartell, dissenyat per Pascual Lucas, és la foto d’una closca de caragol marí molt erosionada que només conserva l’espiral interior, a la qual s’han afegit una sèrie de traços en blanc que simulen la morfologia original de la closca.

Esta exposición, de la serie “Tesoros del Museo de Prehistòria”, recogía las últimas investigaciones hechas sobre el aprovechamiento de recursos marinos en el sector central del litoral peninsular mediterráneo. A partir de numerosas piezas procedentes de yacimientos valencianos datados entre hace 30.000 y 3.000 años, se mostraba la gran variedad de usos que las comunidades prehistóricas dieron a los productos de procedencia marina.

Se constata el consumo de varias especies de moluscos, como los berberechos, y de peces, como doradas, entre otras. Algunas conchas se aprovechaban como instrumentos para decorar cerámica, recipientes, alisadores, cucharas, agujas o trompas, mientras que los huesos de cetáceos se utilizaban como yunques. Se confeccionaron perlas y colgantes con muchas conchas, aprovechando su morfología natural o transformándolas para hacer anillos, brazaletes o botones, por ejemplo. También se usaron como adornos las vértebras de varias especies de rayas y de tiburones, muchos de los cuales tendrían un valor simbólico. También hay restos marinos que pueden considerarse como amuletos-ofrendas funerarias, siendo un caso excepcional la presencia de un delfín depositado en una tumba.

El cartel, diseñado por Pascual Lucas, es la foto de una concha de caracol marino muy erosionada que solo conserva la espiral interior, a la cual se han añadido una serie de trazos en blanco simulando su morfología original.

Arqueologia d'una icona. El Guerrero de Moixent en el temps

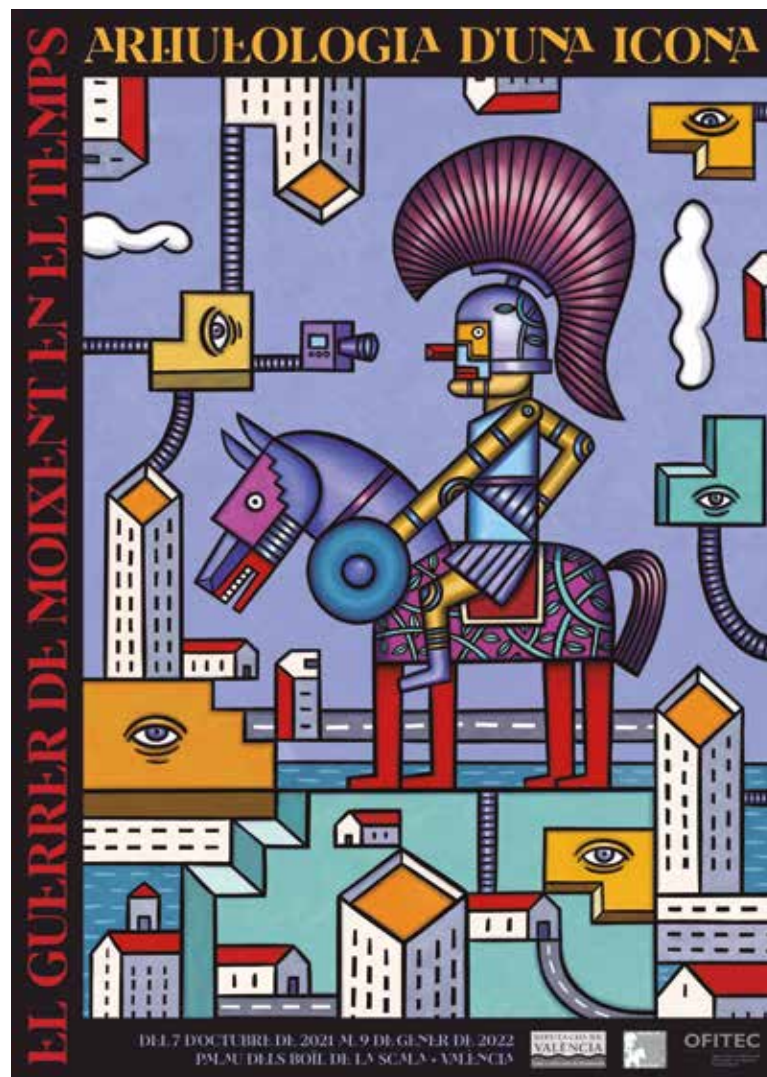
Jaime Vives-Ferrándiz Sánchez MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El Guerrero de Moixent és el nom popular d'una figura de bronze xicoteta que representa un guerrer a cavall i és una icona emblemàtica del patrimoni valencià. Presidència de Diputació va encarregar al Museu de Prehistòria de València, amb suport de l'OFITEC, una mostra expositiva a la seu del Palau dels Marquesos dels Scala, per a commemorar el 90é aniversari del descobriment. L'exposició, que tractava per primera vegada la figura del Guerrero de manera monogràfica, es va concebre com una reflexió sobre com els objectes arqueològics es converteixen en imatges emblemàtiques amb trajectòries biogràfiques. Vam abordar les circumstàncies de la troballa a la Bastida de les Alcusses, els aspectes tècnics, socials o simbòlics de la peça durant l'època ibèrica i els usos contemporanis de la icona, des de la utilització en àmbits institucionals fins a les apropiacions particulars en esferes lúdiques o associatives, i fins i tot la seua mercantilització. Diversos mòduls interactius reforçaven aspectes rellevants del discurs a través d'una acció didàctica enfocada a promoure l'aprenentatge.

La il·lustració del cartell és obra de Cento Yuste amb disseny de MacDiego. Hi ressalta la iconografia característica de l'il·lustrador amb colors vius al voltant de la icona del genet transformat, en un espai construït i molt fragmentat, amb xarxes de connexions terrestres i visuals.

El Guerrero de Moixent es el nombre popular de una pequeña figura de bronce que representa un guerrero a caballo y es un emblemático icono del patrimonio valenciano. Presidencia de Diputación encargó al Museo de Prehistoria de Valencia, con apoyo de la OFITEC, una muestra expositiva en la sede del Palau dels Marquesos dels Scala, para conmemorar el 90.º aniversario del descubrimiento. La exposición, que trató por primera vez la figura del Guerrero de manera monográfica, se concibió como una reflexión sobre cómo los objetos arqueológicos se convierten en imágenes emblemáticas con trayectorias biográficas. Abordamos las circunstancias del hallazgo en la Bastida de les Alcusses, los aspectos técnicos, sociales o simbólicos de la pieza durante la época ibérica y los usos contemporáneos del icono, desde su utilización en ámbitos institucionales hasta apropiaciones particulares en esferas lúdicas o asociativas, e incluso su mercantilización. Varios módulos interactivos reforzaban aspectos relevantes del discurso a través de una acción didáctica enfocada a promover el aprendizaje.

La ilustración del cartel es obra de Cento Yuste con diseño de MacDiego. Resalta la iconografía característica del ilustrador con vivos colores en torno al icono del jinete transformado, en un espacio construido y muy fragmentado, con redes de conexiones terrestres y visuales.



A 2021 M 50 x 70 cm D MacDiego I Cento Yuste





Les exposicions

La cartellera del Museu de Prehistòria va néixer, en una primera època, al costat de l'activitat expositiva surgida en la dècada dels vintanta amb les seues primeres produccions: «La cultura ibèrica» (1983) i «Les societats caçadores de la prehistòria valenciana» (1984).

Entre les quaranta-dues exposicions de producció pròpia realitzades, durant aquestes quatre dècades, en destacarem per valor arqueològic i innovació museogràfica: «Un regle d'arqueologia valenciana» (1991), «Els diners van i venem» (1999), «El bitllet de la cultura» (2001), «Arqueologia en blanc i negre» (2005), «Mans tribals» (2008), «Prehistòria i cinema» (2012), «Vila Cornella» (2013), «Mura vora el Turó, fa 4000 anys» (2015), «Prehistòria i cinema» (2016) i «En temps dels viàguts» (2019). Fàrem especialment el cas a «Tresors del Museu», organitzat per nosaltres expositivament una selecció dels fons arqueològics del Museu que va arribar al 2012 amb «La mirada de Fídol».

La implicació del Museu amb el seu territori s'ha desenvolupat museogràficament a través del programa d'exposicions itinerants, que va iniciar en la dècada dels noranta amb «Arqueologia, el mirall de passat» (1997) i entre la qual destaquem pel seu gran èxit «Les dones en la prehistòria» (2006), fins ara en itinerància.

El programa d'exposicions temporals del Museu s'ha complementat amb l'adaptació d'exposicions en préstec, realitzades amb referents institucionals i museus, entre les quals cal recordar: «El jaciment de les Coves» (2005), «Tunèsia, terra de cultures» (2003), «Símbols» (2000), «Els Museus» (2005), «Reflexos d'Apol·lon» (2007), «Pompeia des de Pompeia» (2005), o «Caps tallats» (2018), entre les més de vint i tres exposicions.

Las exposiciones

La cartellera de Museu de Prehistòria nació, en una primera època, al costat de la activitat expositiva surgida en la dècada de los veinte con sus primeras producciones: «La cultura ibérica» (1983) y «Las sociedades cazadoras de la Prehistoria valenciana» (1984).

Entre las cuarenta y dos exposiciones de producción propia realizadas durante estos cuatro decenios, en destacaremos por valor arqueológico e innovación museográfica: «Un regle de arqueología valenciana» (1991), «El dinero va y venem» (1999), «El billete de la cultura» (2001), «Arqueología en blanco y negro» (2005), «Mans tribales» (2008), «Prehistoria y cine» (2012), «Vila Cornella» (2013), «Mura vora el Turó, hace 4000 años» (2015), «Prehistoria y cine» (2016) i «En tiempos de los viaguts» (2019). Haremos especialmente el caso a «Tresors del Museu», organizado por nosotros expositivamente una selección de sus fondos arqueológicos que llegó en 2012 con «La mirada de Fídol».

La implicación del Museo con su territorio se ha desarrollado museográficamente a través de su programa de exposiciones itinerantes, que va iniciar en la década de los noventa con «Arqueología, el espejo del pasado» (1997) y entre la que destacamos por su gran éxito: «Las mujeres en la Prehistoria» (2006), hasta ahora en itinerancia.

El programa de exposiciones temporales del Museo se ha complementado con la adaptación de exposiciones en préstamo, realizadas con referentes institucionales y museos, entre las que cabe recordar: «El yacimiento de las Caves» (2005), «Tunésia, tierra de culturas» (2003), «Símbolos» (2000), «Los Museos» (2005), «Reflexos de Apolo» (2007), «Pompeia des de Pompeia» (2005), o «Cabezas cortadas» (2018), entre las más de veinte exposiciones presentadas.

EN CARTELL TELL

1983



2020

Museu de Prehistòria



A Any M Mesures I Il·lustracions D Disseny F Fotografia

A Año M Medidas I Ilustraciones D Diseño F Fotografía

Les jornades científiques

També a partir dels anys vuitanta, són més freqüents les jornades i conferències de diversa temàtica, normalment vinculades a exposicions, homenatges i congressos, si bé la majoria de les vegades no es van imprimir pòsters que les convocaren. Caldrà esperar a 1993, «Homenatge a Juan Vilanova i Piera, 1893-1993», perquè el SIP dissenye el seu primer cartell sobre la difusió de la investigació arqueològica. En l'última dècada, el Museu ha programat, de forma continuada, conferències i trobades científiques entre les quals cal destacar les «Jornadas de Debate del Museo de Prehistoria de Valencia» (2010), «Jornades d'Arqueozoologia» (2011), «Jornades de Difusió del Quaternari» (2013), «Jornades de Numismática» (2013), «Jornades de Conservación y Restauración» (2014), o «Jornadas PastWomen» (2019), acompanyades d'una cartelleria de gran varietat il·lustrativa.

1993
Museu de Prehistòria



EN CARTELLERIA

Las jornadas científicas

También a partir de los años ochenta, son más frecuentes las jornadas y conferencias de diversa temática, normalmente vinculadas a exposiciones, homenajes y congresos, si bien la mayoría de las veces no se imprimieron pósteres que las convocaran. Habrá que esperar a 1993, «Homenaje a Juan Vilanova y Piera 1893-1993», para que el SIP diseñe su primer cartel sobre la difusión de la investigación arqueológica. En la última década, el Museo ha programado, de forma continuada, conferencias y encuentros científicos entre los que cabe destacar las «Jornadas de Debate del Museo de Prehistoria de Valencia» (2010), «Jornades d'Arqueozoologia» (2011), «Jornades de Difusió del Quaternari» (2013), «Jornadas de Numismática» (2013), «Jornadas de Conservación y Restauración» (2014), o «Jornadas PastWomen» (2019), acompañados de una cartelería de gran variedad ilustrativa.

EN CARTELL

Homenaje a Juan Vilanova y Piera. Geología, paleontología y prehistoria en el siglo XIX

Francesc Chiner Vives i María Jesús de Pedro Michó MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El 1993 vam commemorar, des del Museu de Prehistòria de València, el centenari de la mort de Juan Vilanova y Piera, investigador valencià, catedràtic de Geologia i Paleontologia, introductor de la ciència prehistòrica a l'Estat espanyol i una figura destacada de la segona meitat del segle XIX.

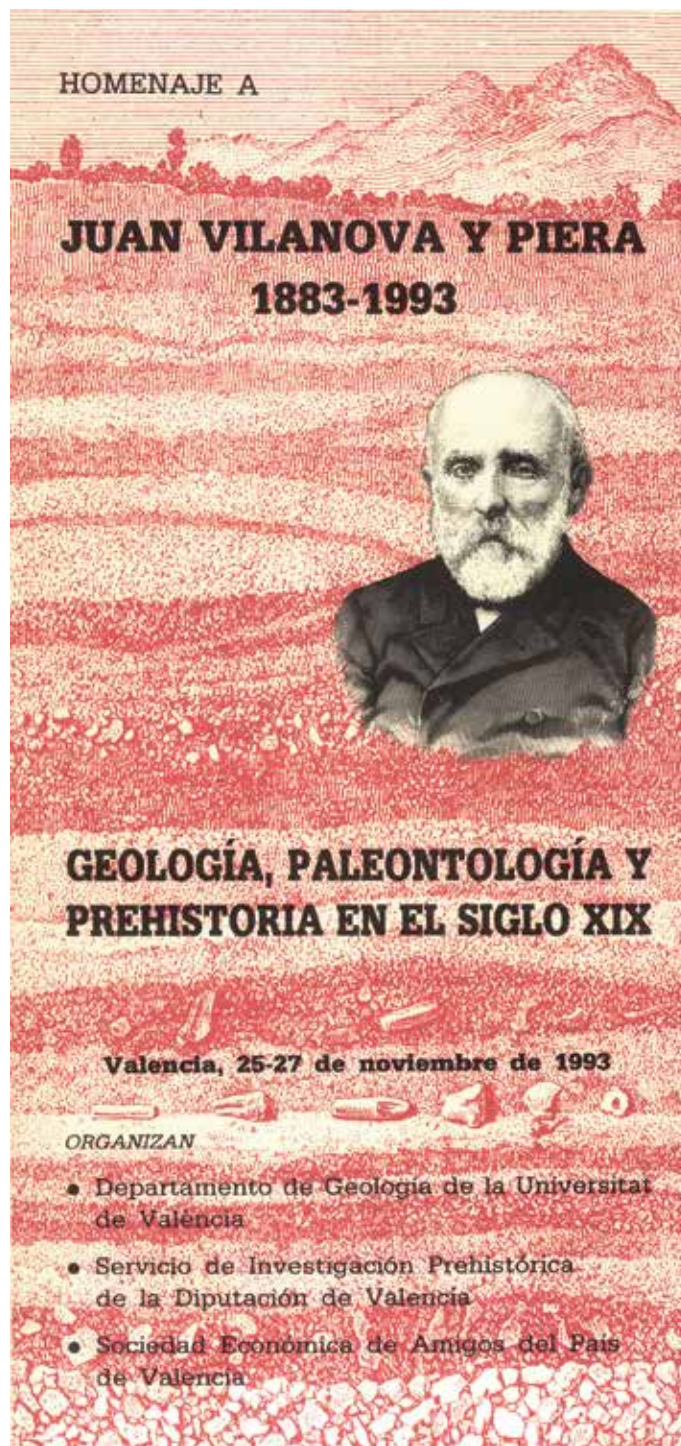
Els actes d'homenatge els van organitzar el Departament de Geologia de la Universitat de València, el Servei d'Investigació Prehistòrica de la Diputació de València i la Reial Societat Econòmica d'Amics del País de València, amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement i la valoració de la seua obra, i de l'estat general de la ciència espanyola de l'època, en concret, de la geologia, la paleontologia i la prehistòria. En aquell moment, i com a personal del SIP, vam formar part del comitè organitzador, de la mà del director del museu, Bernat Martí Oliver, juntament amb l'arqueòleg del SIP, Joaquim Juan Cabanilles, i d'un equip d'investigadors nombrós del Departament de Geologia.

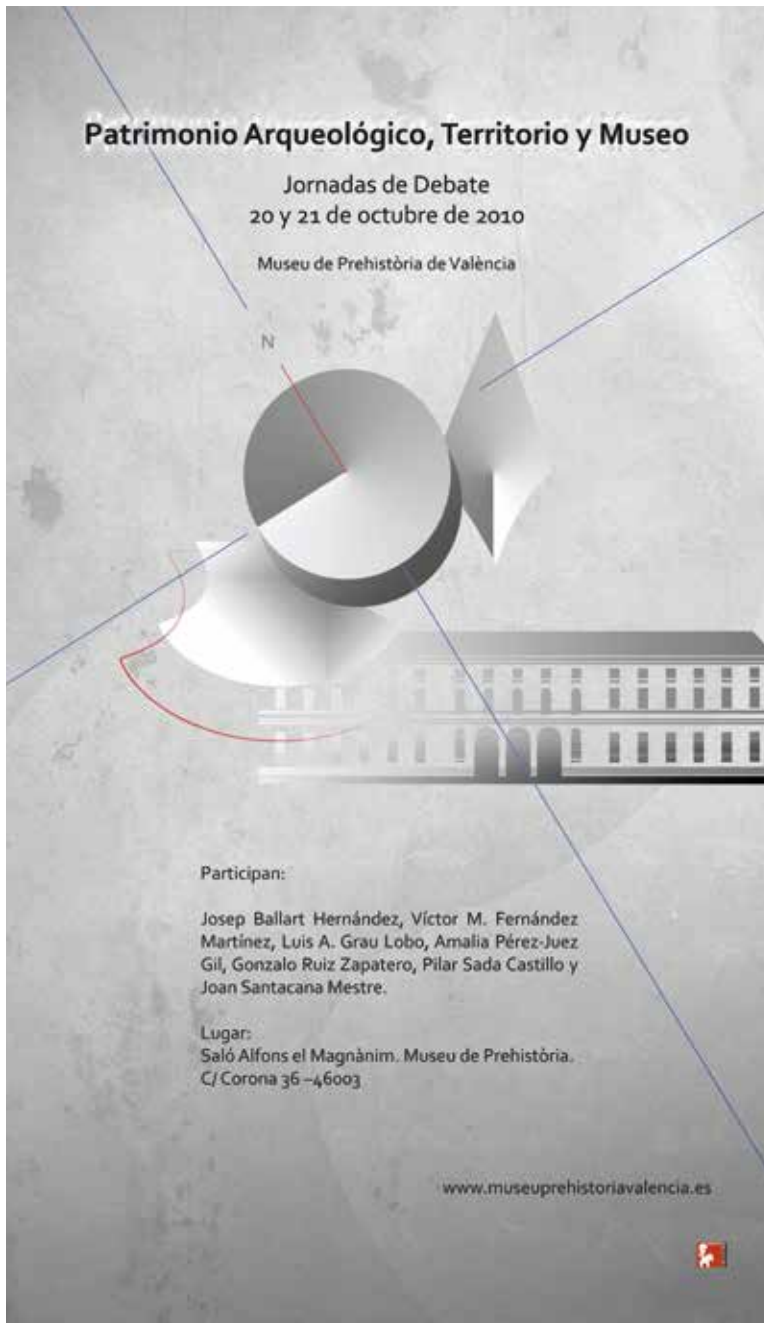
Per a l'homenatge, Francesc Chiner va col·laborar en l'elaboració del cartell i del programa d'actes, compost a partir de la làmina "Corte estratigráfico de San Isidro", publicada per Vilanova el 1872, per als *Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, i la seua imatge en fotogratat extreta d'una fotografia de 1890, de manera que la tipografia s'integra en el tall estratigràfic.

En 1993 conmemoramos, desde el Museo de Prehistoria de Valencia, el centenario de la muerte de Juan Vilanova y Piera, investigador valenciano, catedrático de Geología y Paleontología, introductor de la ciencia prehistórica en el Estado español y una figura destacada de la segunda mitad del siglo XIX.

Los actos de homenaje fueron organizados por el Departamento de Geología de la Universitat de València, el Servei d'Investigació Prehistòrica de la Diputació de València y la Real Sociedad Económica de Amigos del País de Valencia, con el objetivo de profundizar en el conocimiento y la valoración de su obra, y del estado general de la ciencia española de la época, en concreto, de la geología, la paleontología y la prehistoria. En aquel momento, y como personal del SIP, formamos parte del comité organizador, de la mano del director del museo, Bernat Martí Oliver, junto con el arqueólogo del SIP, Joaquim Juan Cabanilles, y un nutrido equipo de investigadores del Departamento de Geología.

Para este homenaje, Francesc Chiner colaboró en la elaboración del cartel y el programa de los actos, compuesto a partir de la lámina "Corte estratigráfico de San Isidro", publicada por Vilanova en 1872, para los *Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, y su imagen en fotograbado sacada de una fotografía de 1890, integrando la tipografía en el corte estratigráfico.





A 2010 M 29,7 x 42,4 cm D Àngel Sánchez

Jornadas de debate 2010. Patrimonio Arqueológico, Territorio y Museo

Carles Ferrer García MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El Museu de Prehistòria de València va organitzar aquestes jornades a fi de reflexionar sobre les relacions entre el patrimoni arqueològic i la societat, i sobre la construcció del coneixement històric i del passat, des d'una perspectiva rigorosa del treball d'investigació i de la gestió del patrimoni.

El passat es construeix des del present i és indissociable del context social en el qual es desenvolupa l'anàlisi. És per això que la recerca arqueològica té una responsabilitat molt important respecte de la societat; al mateix temps que el patrimoni arqueològic, en forma d'objectes i jaciments, adquireix cada vegada més rellevància en la creació de models i identitats socials i culturals.

Àngel Sánchez va proposar en el cartell una imatge simbòlica d'aquesta finalitat. Els objectes arqueològics ocupen el centre de la nostra anàlisi, presentats de forma estilitzada i redibuixats. Un segment de cercle en un eix de coordenades geogràfiques representa el jaciment, un punt en el territori que es pot convertir en nexa de relacions de tota mena, en particular, econòmiques i de desenvolupament. El museu apareix al fons, en expressió de la funció de les institucions museístiques en la gestió del patrimoni: conservar, investigar i difondre.

El Museu de Prehistòria de València organitzò estas jornades con el objeto de reflexionar sobre las relaciones entre el patrimonio arqueológico y la sociedad, y sobre la construcción del conocimiento histórico y del pasado, desde una perspectiva comprometida del trabajo de investigación y de la gestión del patrimonio.

El pasado se construye desde el presente y es indisociable del contexto social en el que se desarrolla su análisis. Es por ello que la investigación arqueológica tiene una importante responsabilidad con respecto a la sociedad; al tiempo que el patrimonio arqueológico, en forma de objetos y yacimientos, adquiere, cada vez más, relevancia en la creación de modelos e identidades sociales y culturales.

Àngel Sánchez propuso en el cartel una imagen simbólica de esta finalidad. Los objetos arqueológicos ocupan el centro de nuestro análisis, presentados de forma estilizada y redibujados. Un segmento de círculo en un eje de coordenadas geográficas representa el yacimiento, un punto en el territorio que se puede convertir en nodo de relaciones de todo tipo, en particular, económicas y de desarrollo. El museo aparece al fondo, en expresión de la función de las instituciones museísticas en la gestión del patrimonio: conservar, investigar y difundir.



A 2014 M 30 x 21 cm D Pascual Lucas

I Jornada de conservació i restauració arqueològica: el mosaic

Trinidad Pasies Oviedo MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El 2014 s'inaugura l'exposició "Vila de Cornelius: la vida rural en època romana", per a la qual el Laboratori de Restauració del Museu de Prehistòria havia dedicat més de dos anys a la intervenció de diversos materials arqueològics. De tots aquests materials, sens dubte destacaven els paviments de mosaic. Per això vam veure l'oportunitat de poder crear, a propòsit d'aquesta exposició, un fòrum de debat amb ponents nacionals i internacionals de primer ordre en matèria de conservació i restauració. En el programa s'inclouen diferents temes sobre els tractaments que es desenvolupen tant a la mateixa excavació arqueològica com als laboratoris, des de les actuacions encaminades a la consolidació *in situ* (neteja, extracció i restauració dels paviments) fins a la revisió d'intervencions anteriors enfront de les alternatives i criteris més actuals.

El cartell publicitari d'aquesta primera jornada el dissenya Pascual Lucas, prenent com a base una de les peces de l'exposició: un xicotet fragment de mosaic en *opus tessellatum* que decorava una de les estances de la vil·la romana, on es representa, amb tesselles negres sobre fons blanc, un ocell menut envoltat de motius vegetals.

En 2014 se inaugura la exposició "Villa de Cornelius: la vida rural en época romana", para la cual el Laboratorio de Restauración del Museo de Prehistoria había dedicado más de dos años a la intervención de diversos materiales arqueológicos. De todos ellos destacaban, sin duda, los pavimentos de mosaico. Por eso, vimos la oportunidad de poder crear, entorno a dicha exposición, un foro de debate con ponentes nacionales e internacionales de primer orden en materia de conservación y restauración. En el programa se incluían distintos temas sobre los tratamientos que se desarrollan tanto en la propia excavación arqueológica como en los laboratorios, desde las actuaciones encaminadas a la consolidación *in situ* (limpieza, extracción y restauración de los pavimentos) hasta la revisión de intervenciones anteriores frente a las alternativas y criterios más actuales.

El cartel publicitario de esta primera jornada lo diseña Pascual Lucas, tomando como base una de las piezas de la exposición: un pequeño fragmento de mosaico en *opus tessellatum* que decoraba una de las estancias de la villa romana, donde se representa, con teselas negras sobre fondo blanco, un pequeño pájaro rodeado de motivos vegetales.

II JORNADAS de NUMISMÁTICA

15 y 16 de octubre de 2014



Las imágenes de las monedas antiguas utilizadas en la Península Ibérica



LUGAR DE CELEBRACIÓN

Salón de Actos Joan Fuster
Facultat de Geografia i Història
Avda. Blasco Ibàñez 28, 46010 València

INSCRIPCIÓN

Las conferencias son de asistencia libre, pero las prácticas tienen aforo limitado.
Para recibir diploma acreditativo de asistencia hay que inscribirse antes del 8 de octubre enviando un correo electrónico con nombre, apellidos y DNI a: dep.prehistoria.i.arqueologia@uv.es

ORGANIZAN

DEPARTAMENT DE PREHISTÒRIA I ARQUEOLOGIA | UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA | DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA



Departament de Prehistòria i Arqueologia



Impressió: Tòrcos, Donescús, 138 s.L. [Museu de Prehistòria de València]

II Jornadas de Numismática. Las imágenes de las monedas antiguas utilizadas en la Península Ibérica

Manuel Gozalbes Fernández de Palencia MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Les Jornades de Numismàtica han sigut el fruit de la col·laboració entre el Museu de Prehistòria de València i la Universitat de València al llarg de set edicions (2013-2019). Es van dedicar a aspectes diferents relacionats amb la disciplina, on especialistes en la matèria van impartir conferències sobre temes numismàtics vinculats amb diversos períodes i llocs. Juntament amb els continguts teòrics, es van dur a terme sessions pràctiques de catalogació per als alumnes en les quals es catalogaven monedes de la col·lecció del museu, utilitzant els llibres de la seua biblioteca. En l'edició de 2014, el tema triat va ser la iconografia de les monedes antigues. Les conferències es van fer a la sala d'actes Sanchis Guarner de la universitat, i les pràctiques, a les instal·lacions del museu.

El cartell és una composició senzilla de producció pròpia que mostra com a tema principal un denari de Turiasu de la col·lecció del museu, amb un enigmàtic cap masculí a l'anvers i el conegut motiu del genet amb llança al revers. El pòster tracta d'oferir la major quantitat possible d'informació pràctica per a explicar les característiques de les Jornades.

Las Jornadas de Numismática han sido el fruto de la colaboración entre el Museo de Prehistoria de València y la Universitat de València a lo largo de siete ediciones (2013-2019). Se dedicaron a diferentes aspectos relacionados con la disciplina, donde especialistas en la materia impartieron conferencias sobre temas numismáticos vinculados con distintos períodos y lugares. Junto a los contenidos teóricos, se llevaron a cabo sesiones prácticas de catalogación para los alumnos en las que se catalogaban monedas de la colección del museo, utilizando los libros de su biblioteca. En la edición de 2014, el tema escogido fue la iconografía de las monedas antiguas. Las conferencias se realizaron en el salón de actos Sanchis Guarner de la universidad, y las prácticas, en las instalaciones del museo.

El cartel es una sencilla composición de producción propia que muestra como tema principal un denario de Turiasu de la colección del museo, con una enigmática cabeza masculina en el anverso y el conocido motivo del jinete lancero en el reverso. El póster trata de ofrecer la mayor cantidad posible de información práctica para explicar las características de las jornadas.



III Jornades d'Arqueozoologia del Museu de Prehistòria de València

Alfred Sanchis Serra MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

L'arqueozoologia estudia les relacions entre els animals i els grups humans en el passat. A través de l'estudi de les restes òssies de la fauna arqueològica, podem obtenir informació sobre la funcionalitat dels animals i el tipus de vida de les societats pretèrites: animals com a font d'alimentació o animals presents en l'àmbit social o simbòlic. Des de 2011, el Museu de Prehistòria de València organitza les jornades d'arqueozoologia amb el propòsit principal de donar a conèixer les investigacions que s'han dut a terme sobre conjunts faunístics de jaciments valencians. De vegades, s'hi afig una sessió monogràfica a les jornades, que en la tercera edició de 2015 va ser la de les "Interaccions entre felins i humans en el passat", que coincidia amb l'exposició "Un món de feres. Grans carnívors en la prehistòria valenciana" i la presentació del lleopard recuperat a Fontanars dels Alforins.

El cartell de les III Jornades d'Arqueozoologia és obra d'Àngel Sánchez, dibuixant i conservador del Museu de Prehistòria de València. En el cartell destaca la silueta d'un gran felí que emmarca el tema de les ponències. Aquest autor ha signat bona part dels cartells que han generat les activitats de difusió del Museu, com ara jornades, visites als jaciments o conferències.

La arqueozoología se ocupa de las relaciones entre los animales y los grupos humanos en el pasado. A través del estudio de los restos óseos de las faunas arqueológicas, podemos obtener información sobre la funcionalidad de los animales y el modo de vida de las sociedades pretéritas: animales como fuente de alimentación o animales presentes en el ámbito social o simbólico. Desde 2011, el Museo de Prehistòria de València organiza las jornadas de arqueozoología con el propósito principal de dar a conocer las investigaciones realizadas sobre conjuntos faunísticos de yacimientos valencianos. En ocasiones, se suma una sesión monográfica, que en la tercera edición de 2015 fue la de las "Interacciones entre felinos y humanos en el pasado", coincidente con la exposición "Un mundo de fieras. Grandes carnívoros en la prehistoria valenciana" y la presentación del leopardo recuperado en Fontanars dels Alforins.

El cartel de las III Jornadas d'Arqueozoología es obra de Àngel Sánchez, dibujante y conservador del Museo de Prehistòria de València. En el cartel destaca la silueta de un gran felino que enmarca el tema de las ponencias. El autor ha firmado una buena parte de los carteles que han generado las actividades de difusión del museo, como por ejemplo jornadas, visitas a los yacimientos o conferencias.



A 2015 M 26 x 44 cm D+I Àngel Sánchez

Semana de la Ciencia del Laboratorio de Restauración

Trinidad Pasíes Oviedo MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Des de 2015 el Museu celebra la Setmana de la Ciència, una iniciativa de divulgació científica amb l'objectiu d'involucrar activament la societat en la ciència, la tecnologia i la innovació i, de manera especial, els més joves, per a fomentar les vocacions científiques. L'activitat es proposa des del Laboratori de Conservació i Restauració, amb visites guiades per a grups d'escolars, universitaris i altres associacions culturals, durant les quals es dona l'oportunitat d'accedir al lloc on es desenvolupen els treballs d'intervenció sobre diversos materials de procedència arqueològica. S'hi poden observar les tasques científiques i la transformació que experimenten les peces des que es descobreixen en l'excavació fins que s'exposen a les vitrines del museu, perquè siguin conscients de la importància de protegir el nostre patrimoni cultural.

En el disseny, d'Espacio Paco Bascuñán, s'ha volgut destacar sobre fons roig la figura en blanc de l'emblem del museu, el Guerrero de Moixent, que ens convida a endinsar-nos en la informació específica que fa referència a l'activitat. La proposta es complementa amb una imatge que serveix com a exemple d'una de les visites didàctiques feta per un grup al mateix laboratori.

Desde 2015 el Museo celebra la Semana de la Ciencia, una iniciativa de divulgación científica con el objetivo de involucrar activamente a la sociedad en la ciencia, la tecnología y la innovación y, de forma especial, a los más jóvenes, para fomentar las vocaciones científicas. La actividad se propone desde el Laboratorio de Conservación y Restauración, con visitas guiadas para grupos de escolares, universitarios y otras asociaciones culturales, durante las cuales se da la oportunidad de acceder al lugar donde se desarrollan los trabajos de intervención sobre diversos materiales de procedencia arqueológica. Se pueden observar las tareas científicas y la transformación que las piezas experimentan desde que son descubiertas en la excavación hasta que son expuestas en las vitrinas del museo, tomando así conciencia de la importancia de proteger nuestro patrimonio cultural.

En el diseño, de Espacio Paco Bascuñán, se ha querido destacar sobre fondo rojo la figura en blanco del emblema del museo, el Guerrero de Moixent, que nos invita a adentrarnos en la información específica que se refiere a la actividad, complementando la propuesta con una imagen que sirve como ejemplo de una de las visitas didácticas realizadas por un grupo al propio laboratorio.



MUSEU DE PREHISTÒRIA
DE VALÈNCIA

LABORATORI DE
RESTAURACIÓ
SETMANA DE LA
CIÈNCIA 2015

Del 2 al 15 de novembre
visites al Laboratori de
restauració
del Museu de Prehistòria
de València
(Visites concertades)

- Visites lliures
DIUMENGES 8 i 15
a les 12 hores

El Museu de Prehistòria de València participa en la Setmana de la Ciència i la Tecnologia 2015 amb una activitat divulgativa que durant el mes novembre donarà a conèixer la tasca científica que es realitza en el seu laboratori de conservació i restauració. Estàn programades visites guiades per a que el públic accedeixca al laboratori on es desenvolupen els treballs d'intervenció sobre diversos materials de procedència arqueològica (ceràmiques, metalls, os, pedra, etc.).



Corona, 36 - 46003 València - Tel. informació: 963 883 565 - Tel. de concertació: 963883579
de 9'30 a 13'30 h. de dilluns a divendres. www.museuprehistoriavalencia.es



Síguenos en

A 2015 M 21 x 30 cm D Espacio Paco Bascuñán

Jornadas PastWomen. Ciencia en femenino desde la arqueología. De la investigación a la coeducación

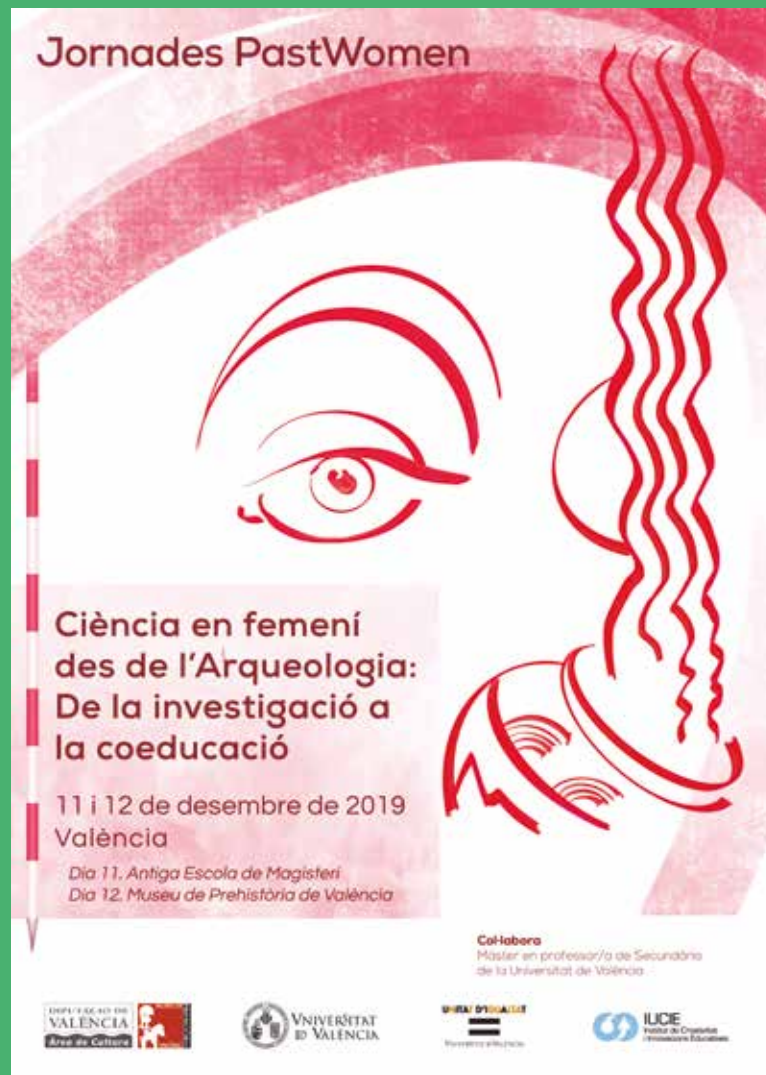
Begoña Soler Mayor MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El 2006, el Museu de Prehistòria de València va promoure l'exposició "Les dones en la prehistòria", i per a publicar-la va posar en contacte moltes investigadores que en aquell moment treballaven sobre les dones del passat. Aquest va ser un dels gèrmens a partir del qual, el 2007, es va constituir Pastwomen: una xarxa de col·laboració que té com a objectiu principal promoure perspectives feministes, tant en l'estudi de les societats prehistòriques i del Mediterrani antic com en la comunicació pública. El grup Pastwomen, format actualment per més de 30 investigadores universitàries, educadores, museòlogues i professionals, s'ha caracteritzat per la creació de repertoris d'imatges de lliure accés que, des del rigor científic, proposen un acostament inclús a la interpretació visual del passat. Entre les activitats que organitzen hi ha les jornades de treball. Aquestes jornades serveixen com a punt de reflexió i de plantejaments de futur per a les investigadores. Però, a més, fan partícip la ciutadania a través de conferències on s'expliquen els seus treballs i projectes.

Les propostes gràfiques d'aquestes reunions són d'Ana Herranz (2014) i Iñaki Diéguez (2019) i fan referència tant a la investigació arqueològica com a les dones com a protagonistes del passat i del present.

En 2006, el Museu de Prehistòria de València promovià la exposició "Las mujeres en la prehistoria", y para su publicación puso en contacto a muchas investigadoras que en aquel momento estaban trabajando sobre las mujeres del pasado. Ese fue uno de los gérmenes por el cual, en 2007, se constituiría Pastwomen: una red colaborativa que tiene como objetivo principal promover perspectivas feministas, tanto en el estudio de las sociedades prehistóricas y del Mediterráneo antiguo como en su comunicación pública. El grupo Pastwomen, compuesto actualmente por más de 30 investigadoras universitarias, educadoras, museólogas y profesionales, se ha caracterizado por la creación de repertorios de imágenes de libre acceso, que, desde el rigor científico, proponen un acercamiento inclusivo a la interpretación visual del pasado. Entre sus actividades se encuentran las jornadas de trabajo. Estas jornadas sirven como punto de reflexión y planteamientos de futuro para las investigadoras. Pero, además, hacen partícipe a la ciudadanía a través de conferencias en las que se explican sus trabajos y proyectos.

Las propuestas gráficas de estas reuniones son de Ana Herranz (2014) e Iñaki Diéguez (2019), y hacen referencia tanto a la investigación arqueológica como a las mujeres como protagonistas del pasado y del presente.



A 2019 M 30 x 42 cm D Iñaki Diéguez

Bolomor. 30 aniversari (1989-2019)

Virginia Barciela González i Josep Fernández Peris

EQUIP D'INVESTIGACIÓ COVA DEL BOLOMOR

El 2019 es va celebrar el 30é aniversari de les excavacions a la cova del Bolomor de Tavernes de la Valldigna, un jaciment ocupat des de fa 400.000 anys fins a fa uns 100.000, on els humans del llinatge neandertal van deixar evidències del tipus de vida que duïen.

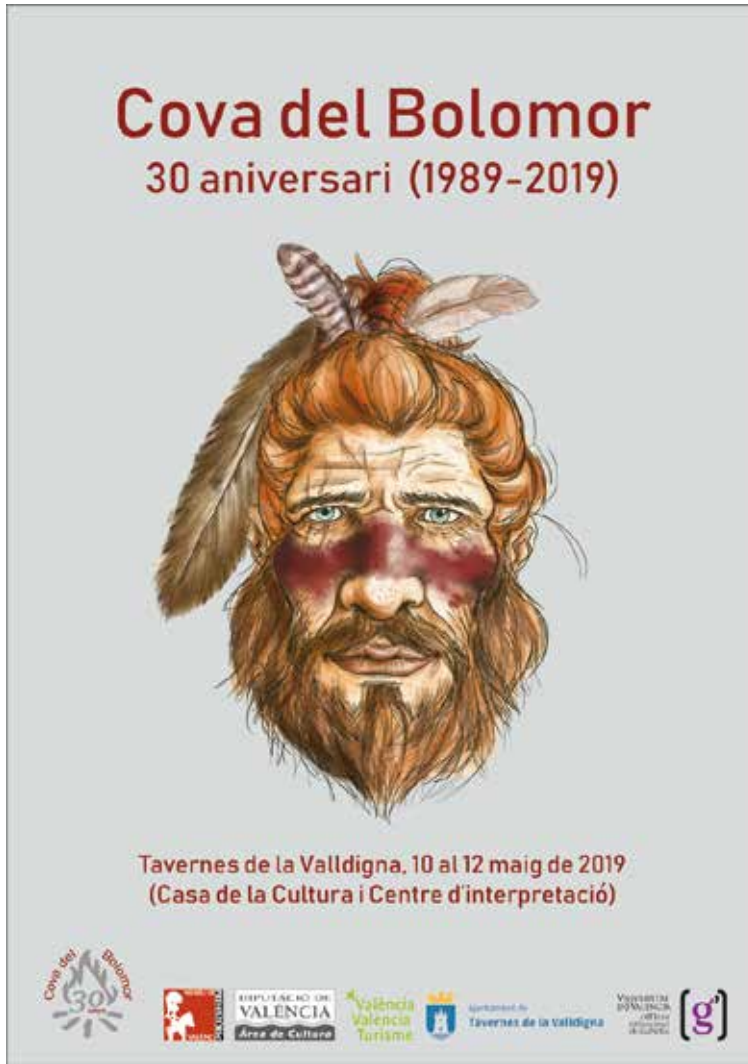
En les últimes dècades, ha canviat radicalment la consideració que es tenia de l'*Homo neanderthalensis*. Queda molt lluny la imatge primitiva d'aquesta espècie en relació amb els *sapiens* i la creença que aquests últims eren els únics que tenien un comportament modern.

La cara del cartell, dibuixat per Cristian Micó i Anna Gisbert, sintetitza aquest canvi de visió i es representa d'acord amb els coneixements i les hipòtesis científiques actuals. D'aquesta manera, veiem un neandertal pèl-roig amb la pell blanca i els ulls blaus, uns trets que sabem que es donaven entre aquestes poblacions. També veiem que porta elements simbòlics: pintures facials fetes amb ocre o adornaments elaborats amb plomes; només una xicoteta part d'una cultura sofisticada que molt probablement incloïa un llenguatge articulat semblant al nostre. Ara podem imaginar-los a la llum de les fogueres, narrant històries, planificant complexes estratègies de caça i recol·lecció, cuidant els uns dels altres i, a vegades, enterrant els morts quan arribava la fi de manera irremediable. Potser va ser aquesta proximitat amb la nostra espècie la que fa ver que ens hibridarem amb ells i que deixarem un llegat genètic que ha transcendit la seua mateixa extinció.

En 2019 se celebró el 30.º aniversario de las excavaciones en la cueva del Bolomor de Tavernes de la Valldigna, un yacimiento ocupado desde hace 400.000 años hasta hace unos 100.000, donde los humanos del linaje neandertal dejaron evidencias de sus modos de vida.

En las últimas décadas, la consideración que se tenía del *Homo neanderthalensis* ha cambiado radicalmente. Lejos queda la imagen primitiva de esta especie frente a los *sapiens* y la creencia de que estos últimos eran los únicos poseedores de un comportamiento moderno.

El rostro del cartel, dibujado por Cristian Micó y Anna Gisbert, sintetiza este cambio de visión y se representa de acuerdo con los actuales conocimientos e hipótesis científicas. De ese modo, vemos a un neandertal pelirrojo con la piel blanca y ojos azules, unos rasgos que sabemos que existieron entre sus poblaciones. También observamos que es portador de elementos simbólicos: pinturas faciales realizadas con ocre o adornos elaborados con plumas; solo una pequeña parte de una sofisticada cultura que muy probablemente incluyó un lenguaje articulado similar al nuestro. Ahora podemos imaginarlos a la luz de sus hogueras, narrando historias, planificando complejas estrategias de caza y recolección, cuidando los unos de los otros y, en ocasiones, enterrando a sus muertos cuando de forma irremediable llegaba el fin. Quizás fue esa cercanía con nuestra especie la que nos llevó a hibridarnos con ellos, dejando un legado genético que ha trascendido a su propia extinción.



A 2019 M 32,4 x 46,5 cm D Cristian Micó Sanchis i Anna Gisbert Cardona





PATRIMONIO ARQUEOLÓGICO, MUSEO Y MEDIOS DE COMUNICACIÓN

14 y 15 de noviembre del 2016
Jornada del Museu de Prehistòria de València

El Museu de Prehistòria de València organitza una jornada dedicada a la comunicació del patrimoni arqueològic i a l'ús dels mitjans de comunicació en el museu. La jornada tindrà lloc el 14 i 15 de novembre del 2016 a les 10h i 16h respectivament. La jornada està dirigida a tots els interessats en el patrimoni arqueològic i a l'ús dels mitjans de comunicació en el museu. La jornada està dirigida a tots els interessats en el patrimoni arqueològic i a l'ús dels mitjans de comunicació en el museu.



III JORNADA DE DIFUSIÓ DEL QUATERNARI Homatge a Roccosio Sapin Martorell



El Museu de Prehistòria de València organitza una jornada dedicada a la difusió del Quaternari i a l'homatge a Roccosio Sapin Martorell. La jornada tindrà lloc el 14 de novembre del 2016 a les 10h i 16h respectivament. La jornada està dirigida a tots els interessats en el Quaternari i a l'homatge a Roccosio Sapin Martorell.



EXPOSICIONS TEMPORALS, MUSEU I SOCIETAT

Patrimoni Arqueològic, Emocions, Tolerància i Bonisme
FORNACIÓ DIFUSIÓ DE VALÈNCIA / MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
Pla de l'Arxiduc Lluís 100

Col·laboracions
Entrada Lliure
25 i 26 de novembre de 2016
Sala d'Actes Adria de Magranes

JORNADA DE DIFUSIÓ DEL QUATERNARI 2016 El medi ambient en el passat geològic i bioarqueològic



El Museu de Prehistòria de València organitza una jornada dedicada a la difusió del Quaternari i a l'homatge a Roccosio Sapin Martorell. La jornada tindrà lloc el 14 de novembre del 2016 a les 10h i 16h respectivament. La jornada està dirigida a tots els interessats en el Quaternari i a l'homatge a Roccosio Sapin Martorell.





EN CAR TELL

1983

Museu de Prehistòria



2020

A Any **M** Mesures **I** Il·lustracions **D** Disseny **F** Fotografia

A Año **M** Medidas **I** Ilustraciones **D** Diseño **F** Fotografía

La biblioteca i les activitats didàctiques

L'última àrea del Museu de Prehistòria que s'incorpora a la cartelleria és la Biblioteca. La creació de la Biblioteca Infantil, el 2008, i les nombroses activitats que ha dut a terme, a partir de 2010, han proporcionat un assortit i variat material de difusió i cartelleria. Mereixen especial atenció els pòsters de «Bibliotertúlies», «Biblioteca Oberta», «Dia de les Biblioteques», «Bookcrossing», «Muses» i les presentacions de llibres.

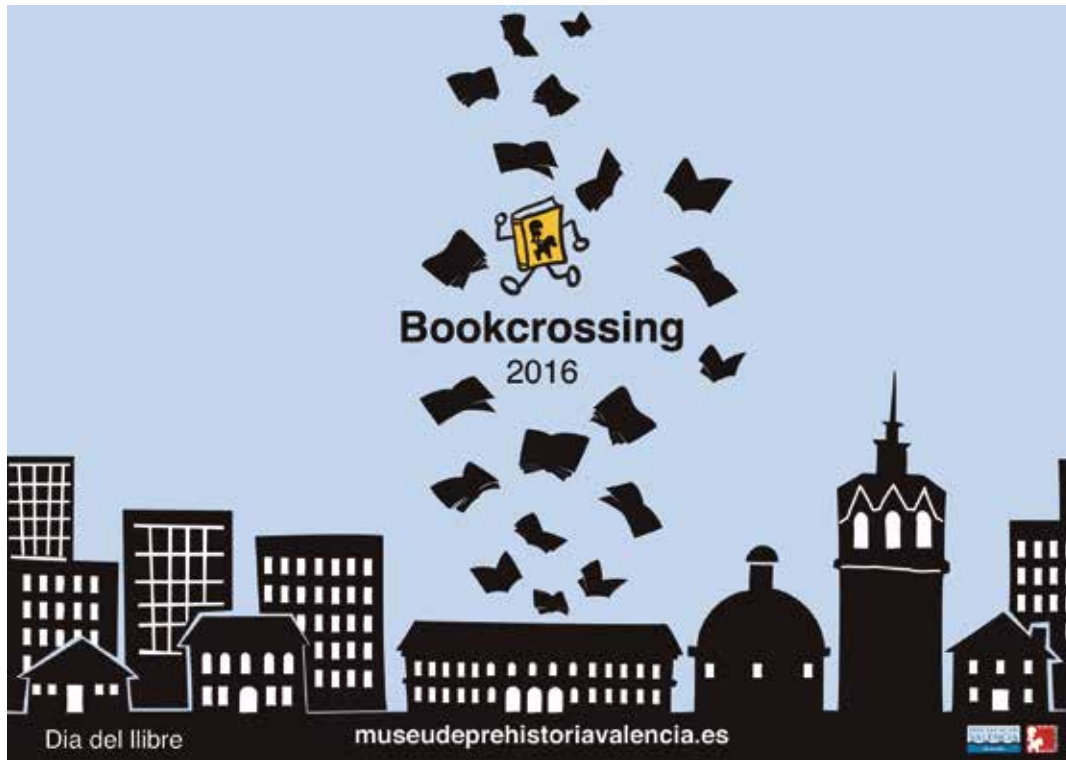
L'àrea de didàctica del museu disposa també d'un nombrós material educatiu —publicacions en format de quadern o llibre— dissenyat per a un públic variat sobre diversos temes o col·leccions del museu. Fins i tot sent menys freqüent el realitzat en format pòsters, cal destacar-hi la sèrie ENIG+ (2006), el taller *Líticament* (2008), el joc de *L'espiral de l'Evolució Humana* (2009), o el seu desplegable per a la Nit Europea dels Museus 2016 *La fauna del Museu*.



La biblioteca y las actividades didácticas

La última área del Museu de Prehistòria que se incorpora a la cartelería es la Biblioteca. La creación de la Biblioteca Infantil, en 2008, y las numerosas actividades que ha llevado a cabo, a partir de 2010, han proporcionado un surtido y variado material de difusión y cartelería. Merece especial atención los pósteres de «Bibliotertúlies», «Biblioteca Oberta», «Dia de les Biblioteques», «Bookcrossing», «Musas» y las presentaciones de libros.

El área de didáctica del museo cuenta también con numeroso material educativo —publicaciones en formato de cuaderno o libro— diseñado para diferentes perfiles de público sobre diversos temas o colecciones del museo. Aún siendo menos frecuente el realizado en formato pósteres, cabe destacar la serie ENIG + (2006), el taller *Líticament* (2008), el juego de *L'espiral de l'Evolució Humana* (2009), o su desplegable para la Noche Europea de los Museos 2016 *La fauna del Museu*.



Bookcrossing

Yolanda Fons Grau MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Des de l'any 2012, cada any, la biblioteca del museu commemora el Dia del Llibre, juntament amb altres biblioteques de museus, amb un *bookcrossing* o passallibres. La iniciativa, sorgida de la Biblioteca i Centre de Documentació de l'Artium Museoa (Museu d'Art Contemporani del País Basc), uneix les biblioteques de museus i centres d'art i cultura de l'Estat espanyol que hi participen, fet que acostia i connecta els espais, les persones i els llibres.

El passallibres permet compartir i intercanviar llibres, a més de seguir-ne el rastre una vegada s'han posat en circulació, per tal d'oferir informació sobre qui els ha llegit i on. La intenció és que qui en trobe un, el llija i el passe en un altre punt del món. Cada any la biblioteca passa llibres de prehistòria i arqueologia en diverses zones de la ciutat de València: des de les torres dels Serrans fins a la Facultat de Geografia i Història, o des del Jardí Botànic fins a l'estació del Nord o el jardí dels Vivers.

El cartell, obra d'Àngel Sánchez, il·lustra molt bé el pas de llibres que, des del museu fins a l'edifici del Centre Cultural La Beneficència, inicien un viatge cap a territoris desconeguts sense saber quins lectors i lectores trobaran pel camí.

Desde el año 2012 la biblioteca del museo, año tras año, conmemora, junto a otras bibliotecas de museos, el Día del Libro, con un *bookcrossing* o liberación de libros. La iniciativa, surgida de la Biblioteca y Centro de Documentación del Artium Museoa (Museo de Arte Contemporáneo del País Vasco), une a las bibliotecas de museos y centros de arte y cultura del Estado español participantes, lo que acerca y conecta los espacios, las personas y los libros.

El *bookcrossing* permite compartir e intercambiar libros, además de seguir el rastro a cualquiera de ellos una vez se han puesto en circulación, ofreciendo información sobre quién los ha leído y dónde. La intención es que quien se lo encuentre, lo lea y lo libere en otro punto del mundo. Cada año la biblioteca libera libros de prehistoria y arqueología por distintas zonas de la ciudad de Valencia: desde las Torres dels Serrans hasta la Facultad de Geografía e Historia o desde el Jardí Botànic hasta la estación del Norte o los jardines de Vivers.

El cartel, obra de Àngel Sánchez, ilustra muy bien la liberación de libros que, desde el museo hasta el edificio del Centre Cultural La Beneficència, inician un viaje hacia territorios desconocidos sin saber qué lectores y lectoras encontrarán en su camino.

Edat dels Metalls. Sèrie *Enig+*, número 4

Eva Ripollés Adelantado i Laura Fortea Cervera MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

En l'esperit del Museu de Prehistòria de València sempre ha estat present la vocació de difondre la investigació que genera al conjunt de la societat valenciana. En l'actualitat, la diversitat de persones que ens visiten fa necessària l'elaboració de propostes didàctiques adaptades als diferents públics.

ENIG+ Buscant respostes en el museu és un material autònom, pensat específicament per a famílies, que propicia la interacció entre adults i menuts a partir de les col·leccions del museu. Té format de col·leccionable, amb cinc números, més una carpeta que proposa sis itineraris o enigmes que s'han de resoldre en les sales del paleolític a l'època ibèrica. La idea i el desenvolupament del material es va treballar des del Departament de Didàctica, juntament amb la pedagoga Sara Juchnowicz. Del disseny es van encarregar Igor Morell i Manel Costacruz, que, a partir de les il·lustracions de Francesc Chiner, optaren per elaborar un díptic de gran format amb una estètica innovadora i atractiva, allunyada de l'aparença infantil que tenen algunes d'aquestes publicacions.

Aquest cartell correspon a l'espai central d'*Enig+ 4*, dedicat a l'edat dels metalls, i es va editar com a pòster per a obsequiar les escoles dins d'una campanya de difusió del museu.

En el espíritu del Museo de Prehistoria de Valencia siempre ha estado presente la vocación de difundir la investigación que genera al conjunto de la sociedad valenciana. En la actualidad, la diversidad de personas que nos visitan hace necesaria la elaboración de propuestas didácticas adaptadas a los diferentes públicos.

ENIG+ Buscando respuestas en el museo es un material autónomo, pensado específicamente para familias, que propicia la interacción entre adultos y niños a partir de las colecciones del museo. Tiene formato de coleccionable, con cinco números, más una carpeta que ofrecen seis itinerarios o enigmas para resolver en las salas del paleolítico a la época ibérica. La idea y el desarrollo del material se trabajó desde el Departamento de Didáctica, junto con la pedagoga Sara Juchnowicz. Del diseño se encargaron Igor Morell y Manel Costacruz, que, a partir de las ilustraciones de Francesc Chiner, optaron por un díptico de gran formato con una estética novedosa y atractiva, alejada de la apariencia infantil que tienen algunas de estas publicaciones.

Este cartel corresponde al espacio central de *Enig+ 4*, dedicado a la Edad de los Metales, y se editó como póster para obsequiar a las escuelas dentro de una campaña de difusión del museo.

ENIG+

... encara no es coneixia l'escriptura, ni es construïen grans monuments, ni tenien lloc mítiques batalles. Ací, en les nostres terres, durant l'Edat dels Metalls la vida era diferent. Els investigadors dividixen este període en dues grans etapes:

▶ Els habitants de l'Edat del Coure construïen els seus poblats en zones planes, prop de rius o barrancs, on es trobaven els millors terrenys de cultiu. Eren grans extensions envoltades de fosses i palissades.

Construïen cabanyes de planta més o menys ovalada fetes de fang i branques.

Dels boscos pròxims obtenien la matèria primera necessària per a les seues construccions, utensilis, fogueres, alimentació, etc.

En morir, les persones eren soterrades, amb els seus objectes personals, a la mateixa cova pròxima a l'habitatge.

Com a mostra de les seues creences es conserven els ídols ocultats (ossos gravats amb grans ulls) i els cranis trepanats (perforacions fetes intencionalment).

Aparegueren per primera vegada els objectes de coure com ara punxons, puyals i puntes de flecha.



monuments,
ant l'Edat
: una més

antiga anomenada Eneolític o Edat del Coure i altra posterior denominada Edat del Bronze. Les excavacions arqueològiques dutes a terme en diversos jaciments valencians ens permeten conèixer alguns aspectes d'aquella època.

En l'Edat del Bronze, la necessitat de nous espais obligà a explotar terres menys productives, per la qual cosa molts poblats es contruïren a les cimes i vessants de les muntanyes. Per a delimitar i condicionar el terreny es rodejaren de grans murs de pedra.

Les seues cases, de planta més o menys rectangular, s'agrupaven al voltant de carrers.

La ramaderia guanyà en importància i s'emprà per al consum de carn, com a força de treball i per a l'obtenció de llana, llet i formatge.

Els soterraments es realitzaven en fosses situades en l'interior dels poblats, eren individuals i sense objectes personals.

Els primers objectes en bronze, mescla de coure i estany, apareixen a finals d'esta època.



Cultivaven cereals i lleguminoses, però la baixa productivitat de les terres feu imprescindible l'ús de l'aladre.



os eren
s seus
en una
l poblat.

ien de les collites de
reals i lleguminoses i dels
mats d'ovelles i cabres.



Les ceràmiques més característiques eren les formatgeres i els recipients carenats (anomenats així per tindre una carena o arista en el cos).



La ceràmica, feta a mà, no solia portar decoració.

- ▶ En la 1a planta del museu pots veure alguns dels materials trobats en els jaciments valencians més rellevants de l'Edat dels Metalls:
 - Sala VIII, Eneolític o Edat del Coure: Ereta del Pedregal (Navarrés), Puntal sobre la Rambla Castellarda (Pedralba) i Soterrament del Ràfol d'Almúnia.
 - Sala IX, Edat del Bronze: Muntanyeta de Cabrera (Torrent), Mas de Menente (Alcoi) i Muntanya Assolada (Alzira).



A 2006 M 88 x 62,7 cm
D+I Francesc Chiner



Joc de L'espiral de l'evolució humana

Eva Ripollés Adelantado i Laura Fortea Cervera MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El Dia Internacional dels Museus i la Nit Europea dels Museus són esdeveniments que, patrocinats per l'ICOM (Consell Internacional de Museus), ens permeten compartir experiències i donar a conèixer el nostre treball a tot el públic. El Museu de Prehistòria de València participa, des de l'any 2001, en aquestes celebracions desenvolupant activitats específiques que propicien l'aprenentatge en un ambient lúdic.

Una d'aquestes propostes és "L'espiral de l'evolució humana", una adaptació del joc de l'oca que es va dissenyar l'any 2009 amb motiu del bicentenari del naixement de Charles Darwin i del 150^è aniversari de la publicació de *L'origen de les espècies a través de la selecció natural*. L'objectiu d'aquest projecte era difondre aquestes aportacions, no només en el camp de la biologia, sinó també en el de les idees, generar interès per les col·leccions del museu i fomentar la reflexió i el plantejament de preguntes.

El material del joc va ser fruit del treball conjunt del personal de Didàctica i de la dissenyadora i il·lustradora Vanesa Mora, que, amb una estètica desenfadada i una gran habilitat per a adaptar la maquetació al contingut que volíem transmetre, va crear un material del qual, encara hui, gaudeix el públic.

El Día Internacional de los Museos y la Noche Europea de los Museos son acontecimientos que, bajo el auspicio del ICOM (Consejo Internacional de Museos), nos permiten compartir experiencias y dar a conocer a todo el público nuestro trabajo. El Museo de Prehistoria de Valencia participa, desde el año 2001, en estas celebraciones desarrollando actividades específicas que propician el aprendizaje en un ambiente lúdico.

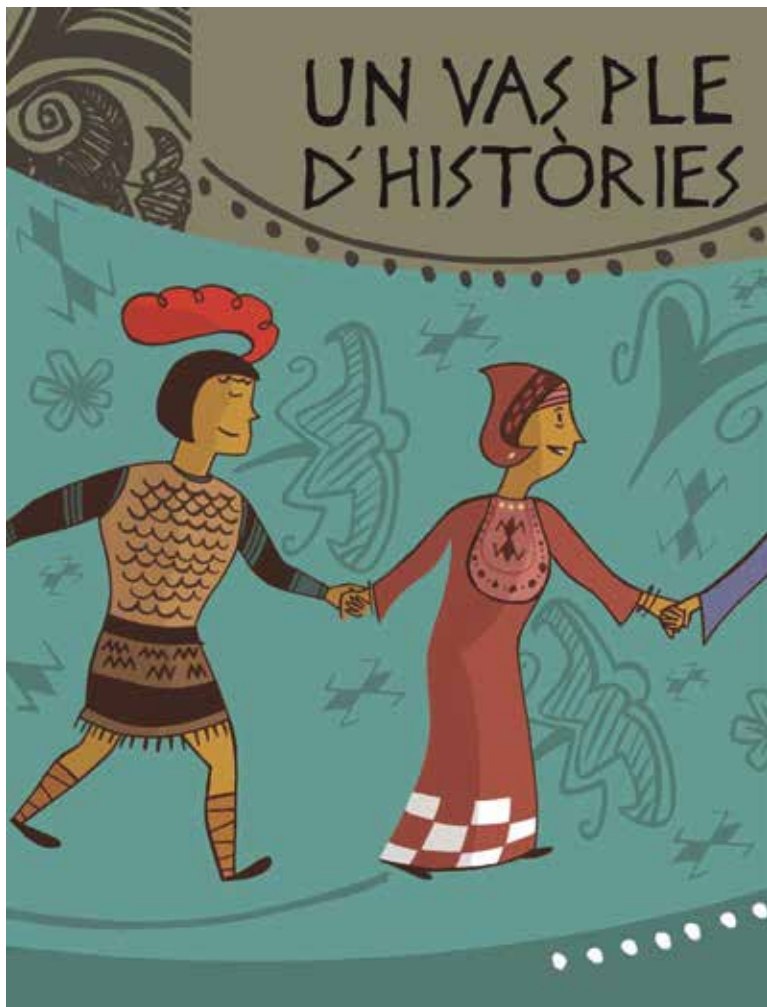
Una de estas propuestas es "La espiral de la evolución humana", adaptación del juego de la oca que se diseñó en 2009 con motivo del bicentenario del nacimiento de Charles Darwin y del 150.^o aniversario de la publicación de El origen de las especies a través de la selección natural. El objetivo de este proyecto era difundir sus aportaciones, no solo en el campo de la biología, sino también en el de las ideas, generar interés por las colecciones del museo y fomentar la reflexión y el planteamiento de preguntas.

El material del juego fue fruto del trabajo conjunto del personal de Didáctica y de la diseñadora e ilustradora Vanesa Mora, que, con una estética desenfadada y una gran habilidad para adaptar la maquetación al contenido que queríamos transmitir, creó un material del cual, todavía hoy, disfruta el público.



Un vas ple d'històries

Eva Ripollés Adelantado i Laura Fortea Cervera MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA



A 2017 M 27,5 x 21 cm D+I Gerard Miquel Roselló

L'acció didàctica en les exposicions temporals del Museu de Prehistòria de València ens permet desenvolupar materials que n'allarguen la vida més enllà del curt període de temps que dura la mostra. Aquest és el cas del còmic *Un vas ple d'històries*, on, a més de la història gràfica del Vas dels Guerrers, es plantegen una sèrie d'activitats per a completar en les sales permanents dedicades a la cultura ibèrica.

Vam triar la narració per a transmetre el contingut temàtic que inclou tota la biografia del vas, des de la creació, l'ús i l'amortització fins a la troballa i l'exposició al museu. El recurs didàctic emprat per a connectar aquesta peça amb altres de la col·lecció ha estat la recerca de detalls decoratius comuns, que permeten aprofundir en alguns aspectes de les èlites ibèriques.

Gerard Miquel Roselló es va encarregar de donar vida a totes aquestes idees amb la creació d'un còmic molt expressiu i dinàmic, amb personatges ben documentats que ens transporten des del passat fins a l'actualitat. La utilització del color, amb tonalitats ocres inspirades en les ceràmiques originals, ens ajuda a submergir-nos en el paisatge cromàtic d'aquella època. Tot i que Gerard ja no està entre nosaltres, els seus personatges sempre ens acompanyaran.

La acción didáctica en las exposiciones temporales del Museo de Prehistoria de Valencia nos permite desarrollar materiales que alargan su vida más allá del corto periodo de tiempo que dura la muestra. Este es el caso del cómic *Un vaso lleno de historias* donde, además de la historia gráfica del Vaso de los Guerreros, se plantean una serie de actividades para completar en las salas permanentes dedicadas a la cultura ibérica.

Elegimos la narración para transmitir el contenido temático que incluye toda la biografía del vaso, desde su creación, uso y amortización hasta su hallazgo y exposición en el museo. El recurso didáctico empleado para conectar esta pieza con otras de la colección ha sido la búsqueda de detalles decorativos comunes, que permiten profundizar en algunos aspectos de las élites íberas.

Gerard Miquel Roselló fue el encargado de dar vida a todas estas ideas, creando un cómic muy expresivo y dinámico, con personajes bien documentados que nos transportan desde el pasado hasta la actualidad. La utilización del color, con tonalidades ocres inspiradas en las cerámicas originales, nos ayuda a sumergirnos en el paisaje cromático de aquella época. A pesar de que Gerard ya no está entre nosotros, sus personajes nos acompañarán siempre.



A 2019 M 40 x 20 cm D+I Paco Roca

Bibliotertúlia. De Nuestra Señora de las Mercedes a “El tesoro del Cisne Negro”: de l'arqueologia subaquàtica al còmic

Yolanda Fons Grau MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Actualment, la biblioteca té com a objectiu donar servei a un públic nou i convertir-se en un espai integrador de la cultura, entre d'altres. Per això es pretén dinamitzar alguns serveis i promocionar l'intercanvi d'idees dins de la temàtica del museu.

Així, amb la finalitat de fomentar la participació i la reflexió, l'any 2019 van sorgir les bibliotertúlies. Aquest format nou va ser molt ben acollit tant per la comunitat investigadora com pels diferents públics interessats en els diversos temes que s'hi tractaven. Les persones seleccionades, expertes en el tema triat, i l'ambient distès, afable i proper, fan la resta.

“Dones i arqueologia”, “Arqueologia de fosses i trinxeres”, “Gent en moviment: les migracions i els contactes en el passat” o “Reines visigodes i altres dones de l'antiguitat” en són alguns exemples.

El cartell de la bibliotertúlia, “De Nuestra Señora de las Mercedes a *El tesoro del Cisne Negro*: de l'arqueologia subaquàtica al còmic” és obra de Paco Roca, que reprén la imatge de la portada del còmic, en un clar homenatge a Tintín i al *Secret de l'Unicorn*, per submergir-nos en una aventura de tresors, pirates i reporters sobre la recuperació del tresor espoliat del delicte espanyol de Nuestra Señora de las Mercedes.

La biblioteca tiene como objetivo, actualmente, y entre otros, dar servicio a nuevos públicos y convertirse en un espacio integrador de la cultura. Por este motivo se pretende dinamizar algunos servicios y promocionar el intercambio de ideas dentro de la temática del museo.

Así, con la finalidad de fomentar la participación y la reflexión, surgieron el año 2019 las bibliotertulias. El nuevo formato fue muy bien acogido tanto por la comunidad investigadora como por los diferentes públicos interesados en los diversos temas tratados. Las personas seleccionadas, expertas en el tema elegido, y el ambiente distendido, afable y cercano, hacen el resto.

“Mujeres y arqueología”, “Arqueología de fosas y trinchera”, “Gente en movimiento: las migraciones y los contactos en el pasado” o “Reinas visigodas y otras mujeres de la antigüedad” son algunos ejemplos.

El cartel de la bibliotertulia “De Nuestra Señora de las Mercedes a *El tesoro del Cisne Negro*: de l'arqueologia subaquàtica al còmic” es obra de Paco Roca, que retoma la imagen de la portada del cómic, en un claro homenaje a Tintín y al *Secreto del Unicornio*, para sumergirnos en una aventura de tesoros, piratas y reporteros sobre la recuperación del tesoro expoliado del pecio español de Nuestra Señora de las Mercedes.

Dia de les biblioteques. Un riu de cultures, una gimcana de civilitzacions

Yolanda Fons Grau i Àngel Sánchez Molina MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA



A 2019 M 27,5 x 21 cm D+I Àngel Sánchez

La creació d'una secció infantil i juvenil a la biblioteca del Museu de Prehistòria va suposar l'inici d'un projecte que es va consolidar ràpidament. Des de 2013 fins que va arribar la pandèmia, cada diumenge, multitud de famílies acudien a la sala de descans de la primera planta del museu, que, per unes hores, es transformava en una biblioteca infantil on es feien diverses animacions lectores. A més, amb motiu de les diferents efemèrides vinculades al llibre, al museu o a les biblioteques, s'organitzaven esdeveniments especials dirigits a aquest públic tan minoritari en una biblioteca especialitzada.

El cartell, dissenyat per Àngel Sánchez, mostra una espiral ascendent de personatges que representen cultures diferents i que viatja a la deriva sobre una barca de fusta que sura a la mercé de les aigües en un riu agitat. Amb aquest "reclam a l'aventura" s'anima a participar en la gimcana de civilitzacions organitzada amb motiu del Dia de les Biblioteques. D'una banda, el dinamisme de la composició revela la intencionalitat participativa de l'activitat; de l'altra, el contrast de colors vius en les figures ajuda a emfatitzar la idea de diversitat cultural: independentment del nostre origen o època, tots i totes estem embarcats en aquest riu de cultures.

La creación de una sección infantil y juvenil en la biblioteca del Museo de Prehistoria supuso el inicio de un proyecto que se consolidó rápidamente. Desde 2013 hasta la llegada de la pandemia, domingo tras domingo, multitud de familias acudían a la sala de descanso de la primera planta del museo, que, por unas horas, se transformaba en una biblioteca infantil donde se realizaban distintas animaciones lectoras. Además, con motivo de las distintas efemérides vinculadas al libro, al museo o a las bibliotecas, se organizaban eventos especiales dirigidos a este público tan minoritario en una biblioteca especializada.

El cartel, diseñado por Àngel Sánchez, muestra una espiral ascendente de personajes que representan diferentes culturas y que viaja a la deriva sobre una balsa de madera que flota a merced de las aguas en un río agitado. Con esta "llamada a la aventura" se anima a participar en la gimcana de civilizaciones organizada con motivo del Día de las Bibliotecas. Por un lado, el dinamismo de la composición revela la intencionalidad participativa de la actividad; por el otro, el contraste de vivos colores en las figuras ayuda a enfatizar la idea de diversidad cultural: independientemente de nuestro origen o época, todos y todas estamos embarcados en ese río de culturas.





La biblioteca i les activitats didàctiques

L'última àrea del Museu de Prehistòria que s'incorpora a la cartelleria és la Biblioteca. La creació de la Biblioteca Infantil, el 2008, i les nombroses activitats que ha dut a terme, a partir de 2010, han proporcionat un assortit i variat material de difusió i cartelleria. Mereixen especial atenció els pòsters de «Bibliotertúlies», «Biblioteca Oberta», «Dia de les Biblioteques», «Bookcrossing», «Muses» i les presentacions de llibres.

L'àrea de didàctica del Museu disposa també d'un nombre material educatiu —publicacions en format de quadern o llibre— dissenyat per a un públic variat sobre diversos temes o col·leccions del Museu. Fins i tot sent menys freqüent el realitzat en format de pòsters, cal destacar-hi la sèrie ENIG+ (2006), el taller Liticament (2008), el joc de L'Espiral de l'Evolució Humana (2009), o el seu desplegable per a la Nit Europea dels Museus 2016 La fauna del Museu.

La biblioteca y las actividades didácticas

La última área del Museo de Prehistoria que se incorpora a la cartelleria es la Biblioteca. La creación de la Biblioteca Infantil, en 2008, y las numerosas actividades que ha llevado a cabo, a partir de 2010, han proporcionado un surtido y variado material de difusión y cartelleria. Merece especial atención los pósters de «Bibliotertúlies», «Biblioteca Oberta», «Dia de les Biblioteques», «Bookcrossing», «Muses» y las presentaciones de libros.

El área de didáctica del Museo cuenta con un material educativo —publicaciones en formato de cuaderno o libro— diseñado para diferentes temas o colecciones del Museo. Incluso es menos frecuente el realizado en formato de pósters, cabe destacar la serie ENIG+ (2006), el taller Liticament (2008), el juego de L'Espiral de l'Evolució Humana (2009), o el desplegable para la Nit Europea dels Museus 2016 La fauna del Museu.



EN CARTELL TELL

1983



2020

Museu de Prehistòria



A Any M Mesures I Il·lustracions D Disseny F Fotografia

A Año M Medidas I Ilustraciones D Diseño F Fotografía

Les jornades de portes obertes

A partir de la dècada dels anys noranta, la posada en valor del ric patrimoni arqueològic excavat pel SIP permet que, a inicis del segle XXI, s'emprengueren jornades de portes obertes en alguns dels jaciments més visitables que configuren «La ruta dels Ibers». A les pioneres Jornades a *Kelin* de Caudete de las Fuentes (2004) se sumaran «Viu un cap de setmana amb els ibers» a la Bastida dels Alcusses de Moixent (2008) i «Iberfesta» a Olocau (2013). Posteriorment s'hi afegiran activitats i jornades de portes obertes als jaciments prehistòrics de la Lloma de Betxí de Paterna (2011) o la Cova del Bolomor de Tavernes de Valldigna (2012), que impulsen aquest tipus d'activitats en molts altres jaciments arqueològics valencians.

1983



2020

Las jornadas de puertas abiertas

A partir de la década de los años noventa, la puesta en valor del rico patrimonio arqueológico excavado por el SIP permite que, a inicios del siglo XXI, se emprendieran jornadas de puertas abiertas en algunos de los yacimientos más visitables que configuran «La ruta dels Ibers». A las pioneras Jornadas en *Kelin* de Caudete de las Fuentes (2004) se sumarán «Viu un cap de setmana amb els ibers» en la Bastida de les Alcusses de Moixent (2008) e «Iberfesta» en Olocau (2013). Posteriormente se irán añadiendo actividades y jornadas de puertas abiertas en los yacimientos prehistóricos de la Lloma de Betxí de Paterna (2011) o la Cova del Bolomor de Tavernes de la Valldigna (2012), que impulsan este tipo de actividades en otros muchos yacimientos arqueológicos valencianos.





A 2014 M 44 x 26 cm D+I Àngel Sánchez

X Jornada de puertas abiertas. Y ofrecieron muchos sacrificios en su honor. Kelin. Caudete de las Fuentes

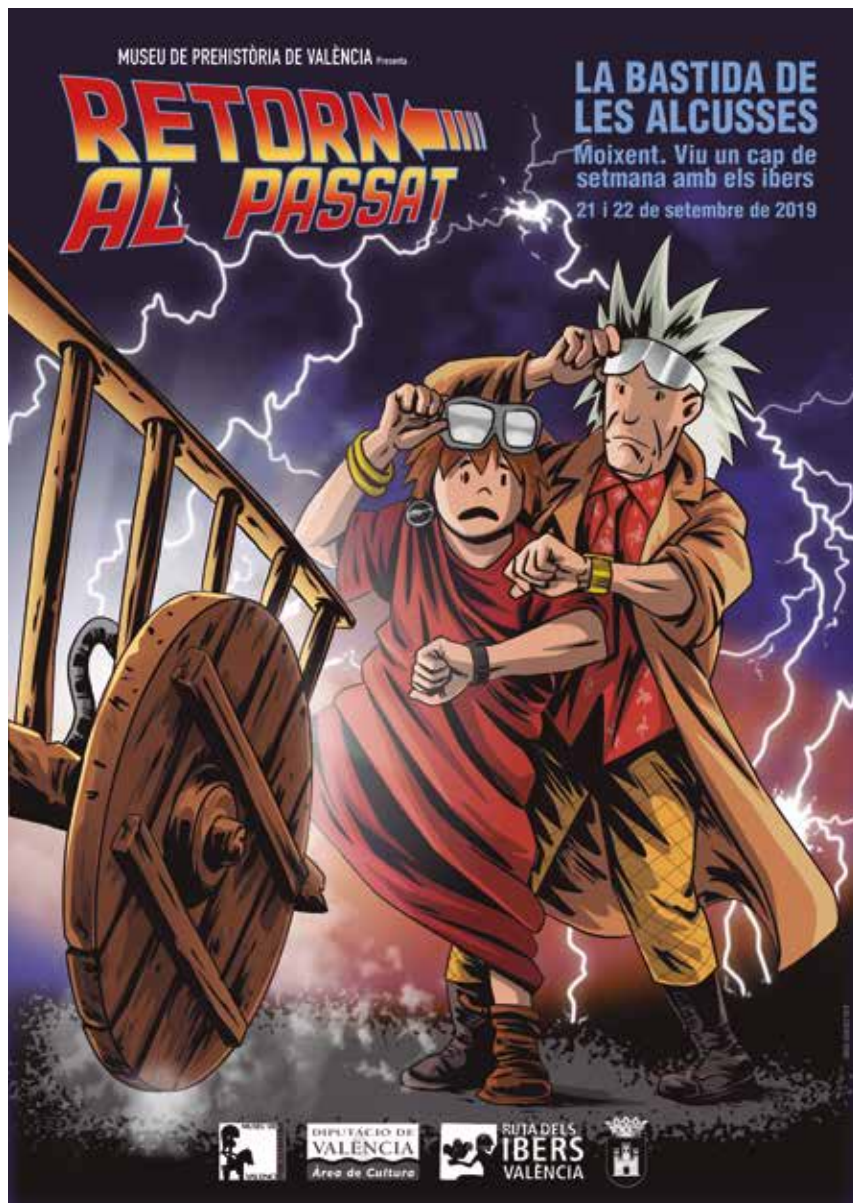
Consuelo Mata Parreño UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Les Jornades de Portes Obertes a Caudete de las Fuentes es van programar per a donar a conèixer la posada en valor de les restes excavades, ja que es tracta d'un jaciment sense horari d'obertura regular. Des del principi, es va optar per combinar les visites al jaciment amb tallers participatius i la venda de productes artesans al passeig de la localitat. En les III jornades, celebrades al novembre de 2006, les explicacions i demostracions les van presentar personatges ibers que, al llarg de les edicions següents, han explicat diversos aspectes de la vida quotidiana i ritual: casament, alimentació, verema, teixit, artesanía, remeis, ritus de pas, cremació, així com l'esdeveniment de la destrucció de Kelin pels romans a principis del segle I aC.

Tots els cartells, des de 2004 fins a l'actualitat, els ha dissenyat Àngel Sánchez. El 2014, es va commemorar el 10é aniversari de les jornades, recreant un ritual funerari: vetla, cremació, enterrament i jocs funeraris. En la imatge es pot veure un home gitat damunt de la pira que comença a ser devorad per les flames.

Las Jornadas de Puertas Abiertas en Caudete de las Fuentes se programaron para dar a conocer la puesta en valor de los restos excavados, al ser un yacimiento sin horario de apertura regular. Desde el principio, se optó por combinar las visitas al yacimiento con talleres participativos y la venta de productos artesanos en el paseo de la localidad. En las III jornadas, celebradas en noviembre de 2006, las explicaciones y demostraciones estuvieron presentadas por personajes iberos que, a lo largo de las siguientes ediciones, han contado diversos aspectos de su vida cotidiana y ritual: boda, alimentación, vendimio, tejido, artesanía, remedios, ritos de paso, cremación, así como el evento de la destrucción de Kelin por los romanos a principios del siglo I a. C.

Todos los carteles, desde 2004 hasta la actualidad, han sido diseñados por Àngel Sánchez. En 2014, se conmemoró el 10.º aniversario de las jornadas, recreando un ritual funerario: velatorio, cremación, entierro y juegos funerarios. En la imagen se puede ver a un hombre tumbado sobre la pira que empieza a ser devorado por las llamas.



A 2019 M 29,7 x 42 cm D+I Àngel Sánchez

La Bastida de les Alcusses. Viu un cap de setmana amb els ibers. Retorn al passat

Jaime Vives-Ferrándiz Sánchez MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

En el projecte de gestió integral del jaciment ibèric de la Bastida de les Alcusses, desenvolupem enfocaments i maneres de presentar el patrimoni alternatives. Des de l'any 2008, celebrem les jornades de visita anuals "Viu un cap de setmana amb els ibers", que tenen com a objectiu difondre el patrimoni arqueològic i sensibilitzar sobre la investigació. A més, pretenen ser una via de conscienciació i d'implicació de la comunitat local, i posicionar aquest bé tan important en una oferta de turisme cultural en desenvolupament. Part de la nostra iniciativa té un component lúdic, amb la participació del públic en dramatitzacions amb personatges, situats estratègicament en l'itinerari de visita al jaciment. Cada any es tria una temàtica en funció de la investigació i de les excavacions o de l'interès que pot despertar en el públic.

El cartell de 2019, d'Àngel Sánchez, és una referència explícita a la cèlebre trilogia de pel·lícules de ciència-ficció *Back to the Future*. La composició, l'ambientació i els gestos dels personatges del dibuix reproduïen el cartell de la segona pel·lícula de la trilogia, aquesta vegada amb ibers, que en aquelles jornades transitaven entre el passat i el present.

En el proyecto de gestión integral del yacimiento ibérico de la Bastida de les Alcusses, desarrollamos enfoques y formas de presentar el patrimonio alternativas. Desde el año 2008, celebramos las jornadas de visita anuales "Vive un fin de semana con los iberos", que tienen como objetivo difundir el patrimonio arqueológico y sensibilizar sobre la investigación. Pretenden, además, ser una vía de concienciación y de implicación de la comunidad local, y posicionar este importante bien en una oferta de turismo cultural en desarrollo. Parte de nuestra iniciativa tiene un componente lúdico, con la participación del público en dramatizaciones con personajes, ubicados estratégicamente en el itinerario de visita al yacimiento. Cada año se elige una temática en función de la investigación y de las excavaciones o del interés que puede despertar en el público.

El cartel de 2019, de Àngel Sánchez, es una referencia explícita a la célebre trilogía de películas de ciencia-ficción *Regreso al futuro*. La composición, la ambientación y los gestos de los personajes del dibujo reproducen el cartel de la segunda entrega de la trilogía, esta vez con iberos, que en aquellas jornadas transitaban entre el pasado y el presente.

Iberfesta Olocau.

El guerrer Nauiba et convida a viatjar al temps dels ibers. Puntal dels Llops

Carles Ferrer García MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

La Iberfesta és un esdeveniment festiu entorn del jaciment arqueològic del Puntal dels Llops, que incorpora a la comunitat local l'ús del patrimoni arqueològic, en el marc del projecte Ruta dels Ibers de València.

Des de l'últim quart del segle passat s'han dut a terme intervencions per a fer visitables els jaciments valencians, i al llarg dels primers anys dos mil s'han promogut, des de la recerca arqueològica, jornades de portes obertes, amb la recreació històrica com a instrument d'interpretació. En el cas d'aquest jaciment, va ser la comunitat local qui va promoure la iniciativa, que va donar lloc a un nou model per a crear identitat i promoure el desenvolupament a partir del patrimoni.

Les representacions amb personatges d'època ibèrica constitueixen el nucli central d'un esdeveniment en el qual el museu assumeix la presentació de les dades científiques que serveixen de base a aquesta iniciativa.

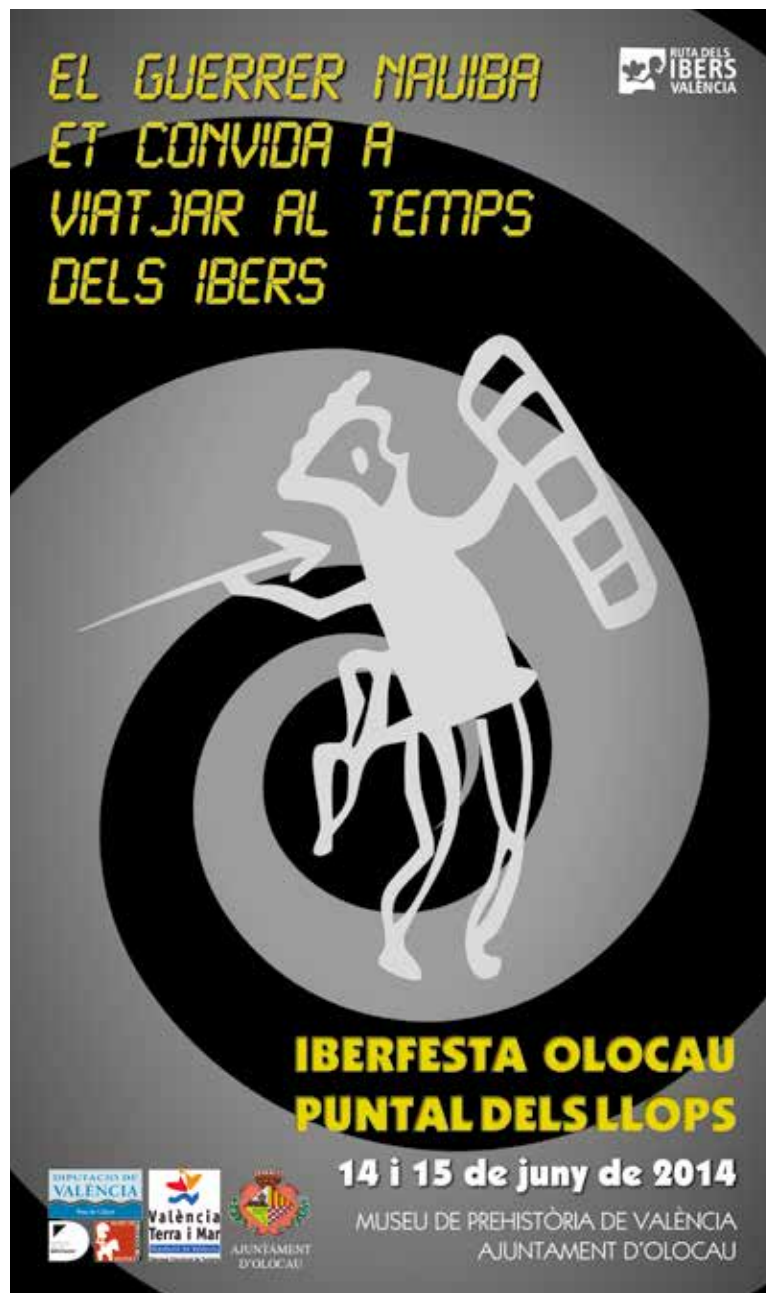
Àngel Sánchez, autor del cartell, va triar representar Naiuba, un personatge imaginari creat a partir d'una inscripció i de la imatge d'un guerrer representat en un vas ceràmic. Amb això va expressar els trets fonamentals del projecte: una construcció identitària lliure a partir del coneixement científic.

La Iberfesta es un evento festivo en torno al yacimiento arqueológico del Puntal dels Llops, que incorpora a la comunidad local el uso del patrimonio arqueológico, en el marco del proyecto Ruta dels Ibers de València.

Desde el último cuarto del siglo pasado se han llevado a cabo intervenciones para hacer visitables los yacimientos valencianos, y a lo largo de los primeros años dos mil se han promovido, desde la investigación arqueológica, jornadas de puertas abiertas, con la recreación histórica como instrumento de interpretación. En el caso de este yacimiento, fue la comunidad local la que promovió la iniciativa, que dio lugar a un nuevo modelo para crear identidad y promover el desarrollo a partir del patrimonio.

Las representaciones con personajes de época ibérica constituyen el núcleo central de un acontecimiento en el que el museo asume la presentación de los datos científicos que sirven de base a esta iniciativa.

Àngel Sánchez, autor del cartel, eligió representar a Naiuba, un personaje imaginario creado a partir de una inscripción y de la imagen de un guerrero representado en un vaso cerámico. Con ello expresó los rasgos fundamentales del proyecto: una construcción identitària lliure a partir del conocimiento científic.



A 2014 M 26,5 x 44 cm D+I Àngel Sánchez



Fotoibers 2013



**I Concurs de fotografia digital arqueològica
sobre la Ruta dels Ibers de València**

Bases i més informació en: www.museuprehistoriavalencia.es



Fotoibers 2013. I Concurs de fotografia digital arqueològica sobre la Ruta del Ibers València

Carles Ferrer García MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El cartell de Fotoibers 2013 tenia l'objectiu de promocionar un concurs de fotografia de jaciments arqueològics d'època ibèrica, dins del projecte Ruta dels Ibers València. La iniciativa va ser un èxit de participació amb prop de 200 fotògrafs aficionats i donà lloc a una exposició i a un catàleg.

L'exposició va visitar 18 municipis valencians al llarg de 4 anys, i això va permetre, juntament amb activitats complementàries com ara tallers, conferències i visites a jaciments, donar a conèixer la rellevància d'aquest patrimoni i el seu valor com a recurs de desenvolupament cultural i turístic de les comunitats locals. A més, el museu, amb aquesta iniciativa, va aconseguir material fotogràfic de qualitat per a il·lustrar plafons, fullets i targetes postals per a la Ruta dels Ibers.

L'autor, Àngel Sánchez, va utilitzar la tècnica del retallat per primera vegada en els cartells del museu. Va fer servir textures que recordaven papers o cartolines de colors naturals per a expressar la vinculació d'aquest patrimoni amb el paisatge, i li va donar un caràcter lúdic –perquè es pretenia que hi participaren persones de qualsevol edat–, expressant una visió desimbolta i personal de les restes arqueològiques.

El cartel de Fotoibers 2013 tuvo el objeto de promocionar un concurso fotográfico de yacimientos arqueológicos de época ibérica, en el marco del proyecto Ruta dels Ibers València. La iniciativa fue un éxito de participación, con cerca de 200 fotógrafos aficionados y dio lugar a una exposición y a un catálogo.

La exposición visitó 18 municipios valencianos a lo largo de 4 años, lo cual permitió, junto con la programación de actividades complementarias tales como talleres, conferencias y visitas a yacimientos, dar a conocer la relevancia de este patrimonio y su valor como recurso para el desarrollo cultural y turístico de las comunidades locales. Además, el museo, con esta iniciativa, consiguió material fotográfico de calidad para ilustrar paneles, folletos y tarjetas postales de la Ruta dels Ibers.

Su autor, Àngel Sánchez, usó por primera vez en los carteles del museo la técnica del recortado. Utilizó texturas que recordaban a papeles o cartulinas de colores naturales, para expresar la vinculación de este patrimonio con el paisaje, y le dio un carácter lúdico –para motivar la participación de personas de cualquier edad–, expresando una visión desenfadada y personal de los restos arqueológicos.

II Ciclopasseig pel Patrimoni. Ruta dels Ibers

Ángel Sánchez Molina i Carles Ferrer García
MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El “II Ciclopasseig pel Patrimoni. Ruta dels Ibers” tingué lloc els dies 19, 20 i 21 de maig de 2017, i va ser una activitat que organitza la Xarxa d’Entitats pel Patrimoni (XEP), el Museu de Prehistòria de València i altres institucions i col·lectius, amb l’objectiu d’acostar a la ciutadania el patrimoni a través d’un mitjà de transport sostenible com és la bicicleta.

Al llarg de tres dies es van recórrer diverses localitats de les comarques de l’Horta Nord i del Camp de Túria, des de València fins a Olocau, i es van visitar diversos jaciments que formen part de la Ruta dels Ibers. Durant aquestes jornades es va arrebregar informació i fotos que ajudaren a crear, ampliar i actualitzar articles sobre el patrimoni i la cultura ibèrica en la Viquipèdia.

En el cartell, disseny d’Ángel Sánchez, un guerrer i una dama ibers van amb bicicleta sobre una ruta creada amb una línia ascendent de traços fins. L’estil del dibuix, senzill i una miqueta naïf, i la predominança de colors pastel ajuden a aportar delicadesa i cert estat de somni a la composició general. A més, les siluetes de les figures que es repeteixen sobre el fons reforcen la idea de dinamisme i moviment que transmet la pràctica del cicloturisme.

El “II Ciclopasseig pel Patrimoni. Ruta dels Ibers” tuvo lugar los días 19, 20 y 21 de mayo de 2017, y fue una actividad organizada por la Xarxa d’Entitats pel Patrimoni (XEP), el Museu de Prehistòria de València y otras instituciones y colectivos, con el objetivo de acercar a la ciudadanía el patrimonio a través de un medio de transporte sostenible como es la bicicleta.

A lo largo de tres días se recorrieron varias localidades de las comarcas de la Horta Nord y el Camp de Turia, desde Valencia hasta Olocau, y se visitaron varios yacimientos que forman parte de la Ruta dels Ibers. Durante estas jornadas se recogió información y fotos que ayudaron a crear, ampliar y actualizar artículos sobre el patrimonio y la cultura ibérica en Wikipedia.

En el cartel, diseño de Ángel Sánchez, un guerrero y una dama iberos montan en bicicleta sobre una ruta creada con una línea ascendente de trazos finos. El estilo del dibujo, sencillo y algo naïf, y la predominancia de colores pastel ayudan a aportar delicadeza y cierto aire de ensoñación a la composición general. Además, las siluetas de las figuras que se repiten sobre el fondo refuerzan la idea de dinamismo y movimiento que transmite la práctica del cicloturismo.

**II Ciclopasseig
pel Patrimoni**
Ruta dels Ibers!
19, 20 i 21 de maig

Organitza
Xarxa d’Entitats pel Patrimoni de l’Horta

Col·labora

A 2017 M 29,7 x 47 cm D+I Àngel Sánchez



A 2019 M 42 x 29,7 cm
D+I Àngel Sánchez

Jornada de portes obertes de la Lloma de Betxí. La Canyada (Paterna)

María Jesús de Pedro Michó MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

El 1994 vam organitzar la primera jornada de portes obertes a la Lloma de Betxí, motivada per la celebració de l'Any Europeu de l'Edat del Bronze. Anys després, el 2005, per iniciativa de l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Paterna, vam proposar una activitat que incloïa una conferència i la visita guiada al jaciment; i una altra, el 2008, organitzada per l'Associació de Veïns de la Canyada.

Del 2010 al 2013, el Parc Natural del Túria i el Museu de Prehistòria de València van organitzar les jornades de portes obertes, amb una assistència de públic molt nombrosa i, des d'aleshores, el museu és el responsable de les jornades anuals i de les visites guiades periòdiques dins del programa d'activitats propi de la institució.

Les actuacions de consolidació i protecció de les estructures, la neteja i manteniment, la senyalització i instal·lació de plafons informatius, i les millores en accessibilitat han propiciat la continuïtat de les jornades de portes obertes amb l'objectiu d'implicar la ciutadania en la preservació d'un llegat arquitectònic i arqueològic de gran valor. Cada any, Àngel Sánchez ha dissenyat el cartell de les jornades, utilitzant motius singulars d'entre els objectes recuperats i reinterpretant-los des d'una òptica actual, amb els quals es pretén convidar a participar-hi.

En 1994, organizamos la primera jornada de puertas abiertas en la Lloma de Betxí, motivada por la celebración del Año Europeo de la Edad del Bronce. Con posterioridad, en 2005, por iniciativa del Área de Medioambiente del Ayuntamiento de Paterna, propusimos una actividad que incluía una conferencia y la visita guiada al yacimiento; y otra en 2008, organizada por la Asociación de Vecinos de La Canyada.

Del 2010 al 2013, las jornadas de puertas abiertas estuvieron organizadas por el Parc Natural del Túria y el Museu de Prehistòria de València, con asistencia numerosa de público y, desde entonces, es el museo el responsable de las jornadas anuales y de las visitas guiadas periódicas dentro del programa propio de actividades de la institución.

Las actuaciones de consolidación y protección de las estructuras, la limpieza y mantenimiento, la señalización e instalación de paneles informativos, y las mejoras en accesibilidad han propiciado la continuidad de las jornadas de puertas abiertas con el objetivo de implicar a la ciudadanía en la preservación de un legado arquitectónico y arqueológico de gran valor. Año tras año, el cartel de las jornadas ha sido diseñado por Àngel Sánchez, utilizando motivos singulares de entre los objetos recuperados y reinterpretándolos desde una òptica actual, con los cuales se pretende invitar a la participación.



1. OBJETIVO GENERAL
 2. OBJETIVOS ESPECÍFICOS
 3. ACTIVIDADES
 4. PARTICIPANTES
 5. FINANCIACIÓN
 6. CONTACTO

1. OBJETIVO GENERAL
 2. OBJETIVOS ESPECÍFICOS
 3. ACTIVIDADES
 4. PARTICIPANTES
 5. FINANCIACIÓN
 6. CONTACTO





BOLOMOR Zain. 17

TAVERNES DE LA VALLDIGNA

JORNADA DE PORTES OBERTES

19.00h PUNTA TAVERNES **Dijous 1 de setembre**
Taller d'història a l'església de la Mareia (punt a Tourist Info)

10.00 a 14.00h PARQUE ESCOLAR **Dijous 2 de setembre**
Visita al jaciment i taller d'història

INFORMACIÓ I RESERVES:
Tavernes de la Valldigna 902 822 818
www.tavernes.org



GOVERN DE CATALUNYA
Ajuntament de Tavernes de la Valldigna
Municipi de Tavernes




1. El projecte està finançat pel Departament de Cultura de Catalunya i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.
 2. El projecte està finançat pel Departament de Cultura de Catalunya i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.
 3. El projecte està finançat pel Departament de Cultura de Catalunya i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.
 4. El projecte està finançat pel Departament de Cultura de Catalunya i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.
 5. El projecte està finançat pel Departament de Cultura de Catalunya i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.

Llistat cronològic

Listado cronológico

1983—2020

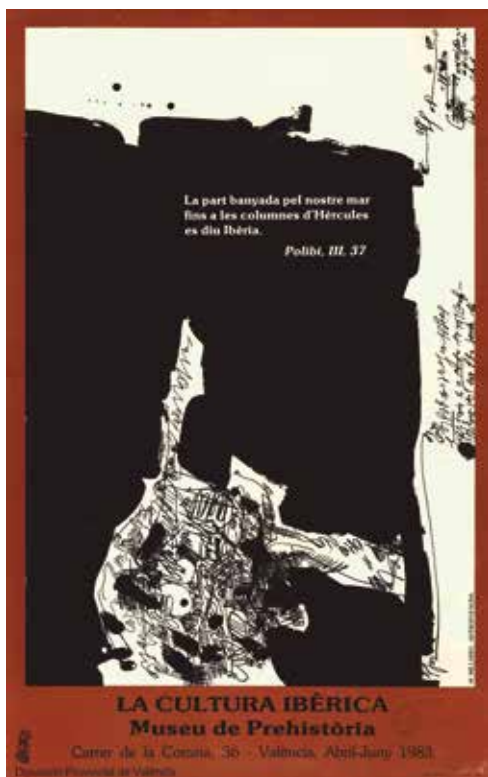
- ★ *Ressenya destacada al principi de l'edició*
- ★ *Reseña destacada al principio de la edición*



LLISTAT CRONOLÒGIC

LISTADO CRONOLÓGICO

Les exposicions Las exposiciones



LA CULTURA IBÈRICA ★

A 1983 M 44,2 x 70 cm

D Francesc Chiner

I Manuel Miralles

LES SOCIETATS CAÇADORES DE LA PREHISTÒRIA VALENCIANA

A 1984 M 52 x 70 cm

D+I Francesc Chiner

LES SOCIETATS CAÇADORES DE LA PREHISTÒRIA VALENCIANA ★

A 1984 M 50,5 x 69 cm

D+I Francesc Chiner

EL NEOLÍTIC VALENCIÀ. ELS PRIMERS AGRICULTORS I RAMADERS

A 1987 M 32 x 45 cm

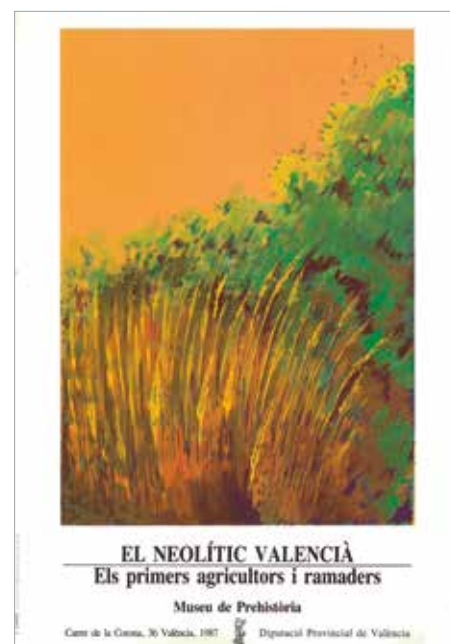
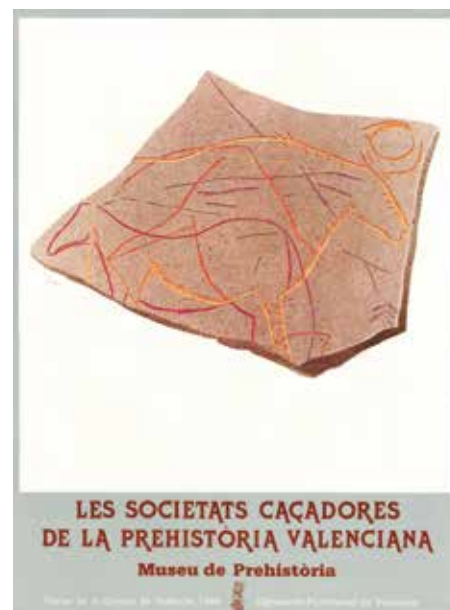
D Francesc Chiner

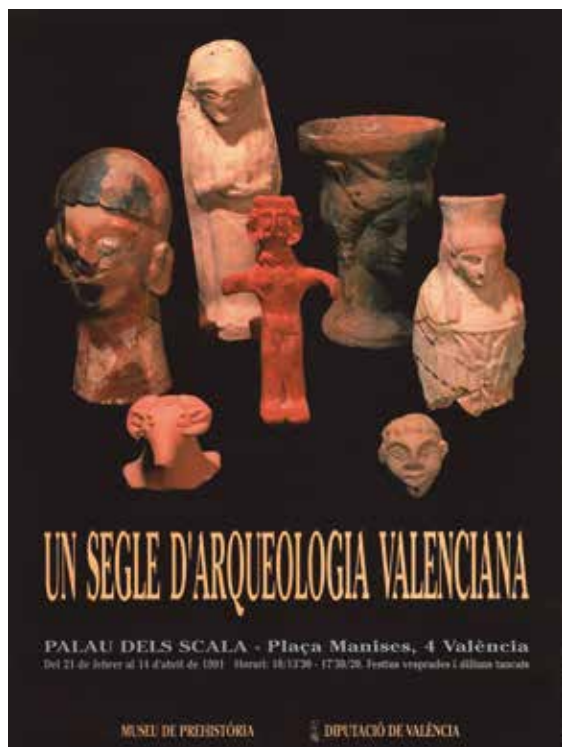
F Jose Manuel Gil Cartes

EL NEOLÍTIC VALENCIÀ. ELS PRIMERS AGRICULTORS I RAMADERS ★

A 1988 M 32 x 45 cm

D+I Francesc Chiner



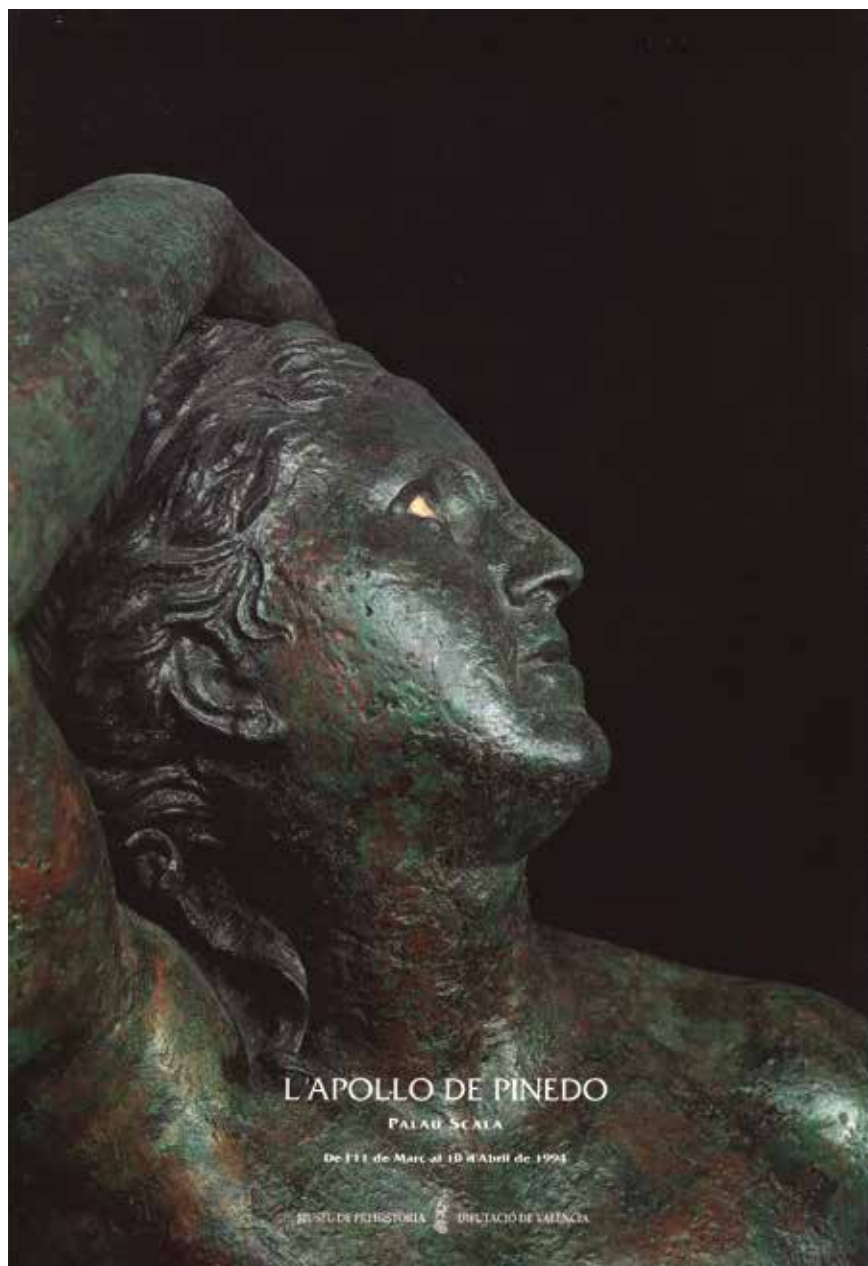


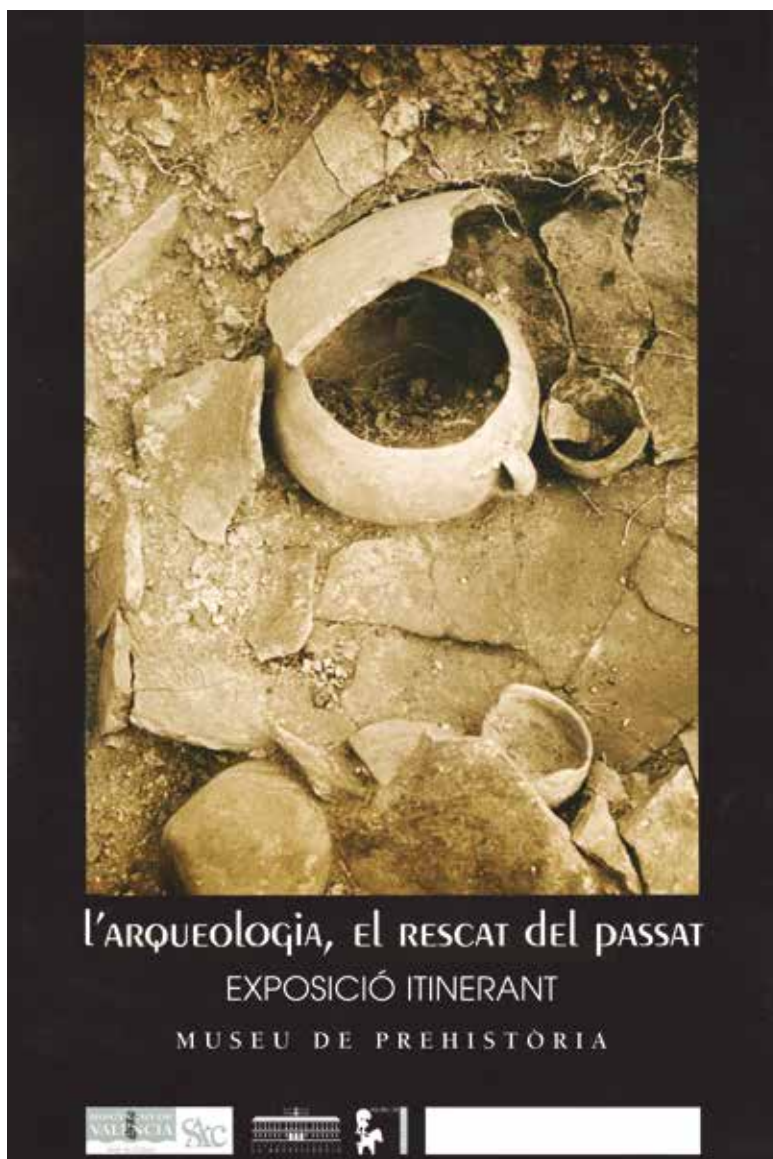
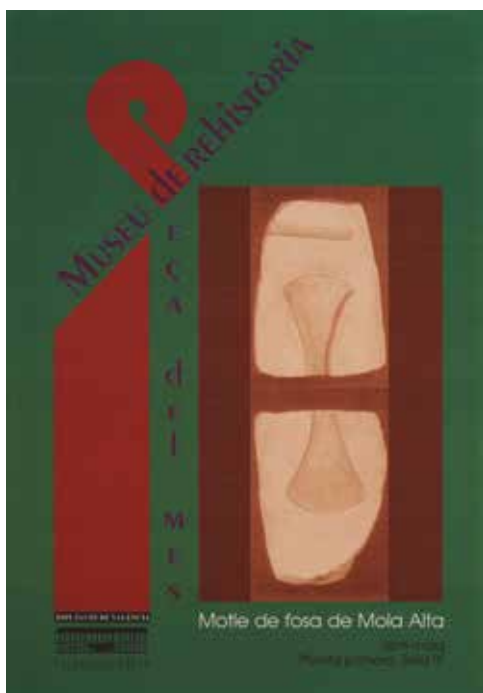
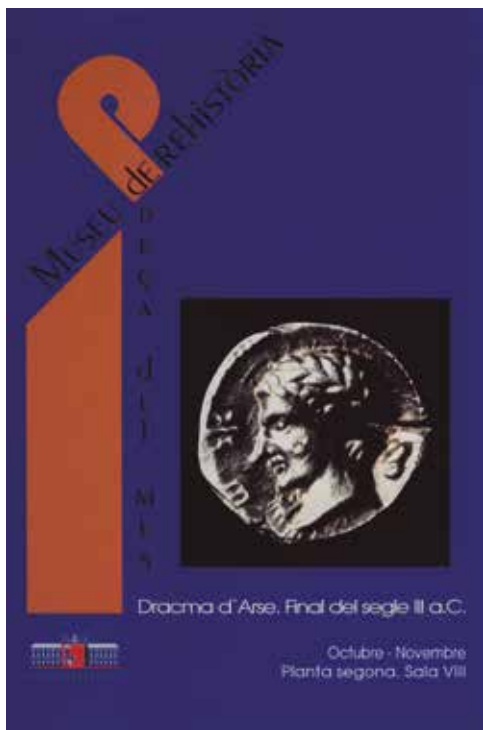
UN SEGLE D'ARQUEOLOGIA VALENCIANA

A 1991 M 50,4 x 68,8 cm
D Francesc Chiner
F Jose Manuel Gil Carles

L'APOLLO DE PINEDO

A 1994 M 29,7 x 43 cm
D Francesc Chiner
F Jose Manuel Gil Carles

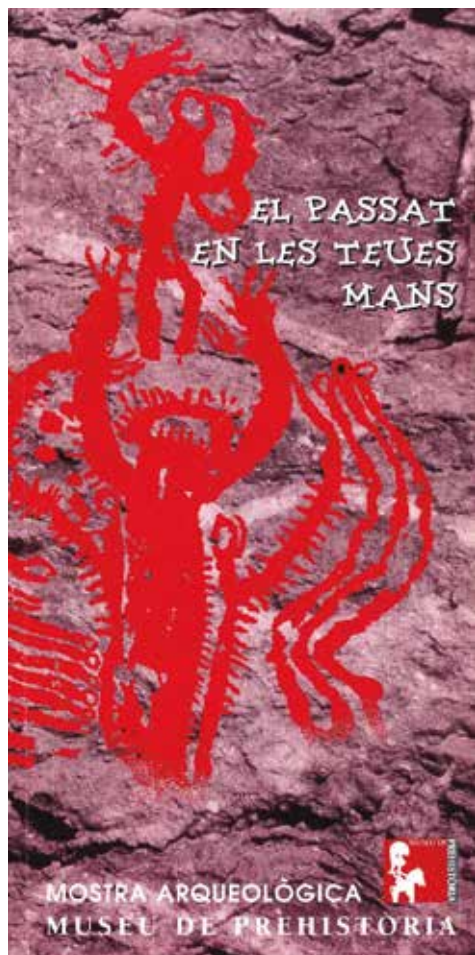




LA PEÇA DEL MES: DRACMA D'ARSE. OCTUBRE-NOVEMBRE
A 1996 **M** 40 x 60 cm
D Francesc Chiner

LA PEÇA DEL MES: MOTLE DE FOSA DE MOLA ALTA. ABRIL-MAIG
A 1997 **M** 40 x 60 cm
D Francesc Chiner

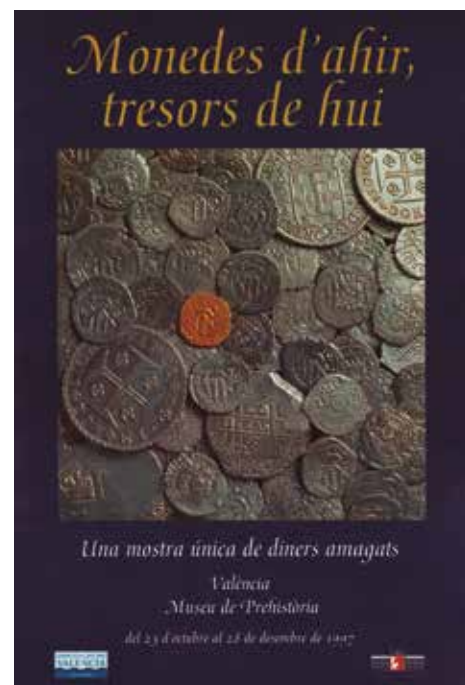
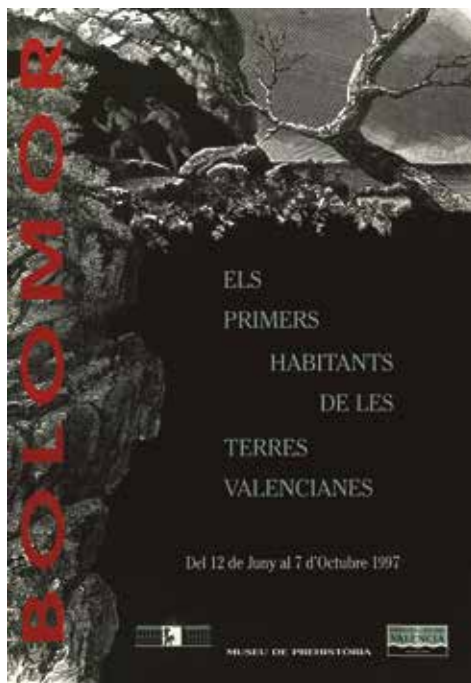
L'ARQUEOLOGIA, EL RESCAT DEL PASSAT
A 1997 **M** 29,7 x 43 cm
D Francesc Chiner
F Arxiu SIP

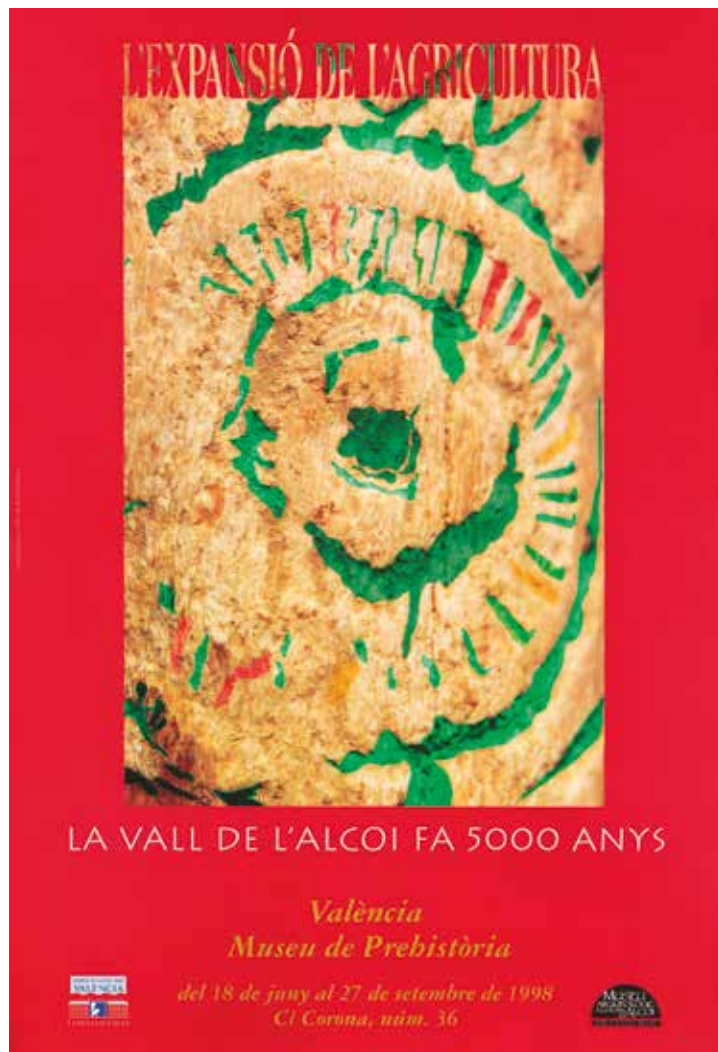


**EL PASSAT EN LES
TEUES MANS. MOSTRA
ARQUEOLÒGICA**
A 1997 M 34 x 49,5 cm
D Francesc Chiner

**BOLOMOR. ELS PRIMERS
HABITANTS DE LES TERRES
VALENCIANES**
A 1997 M 34,5 x 49 cm
D Francesc Chiner

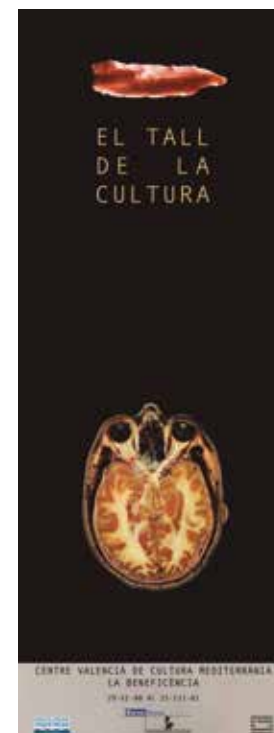
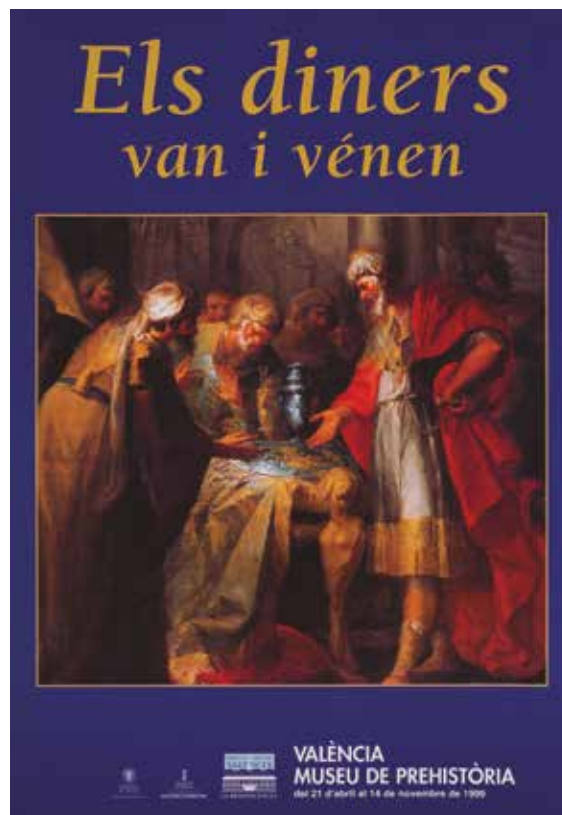
**MONEDES D'AHIR, TRESORS
DE HUI**
A 1997 M 33,5 x 49,4 cm
D Pere Pau Ripollés, M^a del
Mar Llorens
F Jose Manuel Gil Carles





A LA LLUM DE LA LLAR
A 1998 **M** 33,5 x 49 cm
D Francesc Chiner

L'EXPANSIÓ DE L'AGRICULTURA. LA VALL DE L'ALCOI FA 5000 ANYS
A 1998 **M** 33,5 x 49 cm
D Francesc Chiner



LES CULTURES INDÍGENES ANDINES

A 1999 M 33,5 x 49 cm
D Francesc Chiner
F Gil Carles

ELS DINERS VA I VÉEN

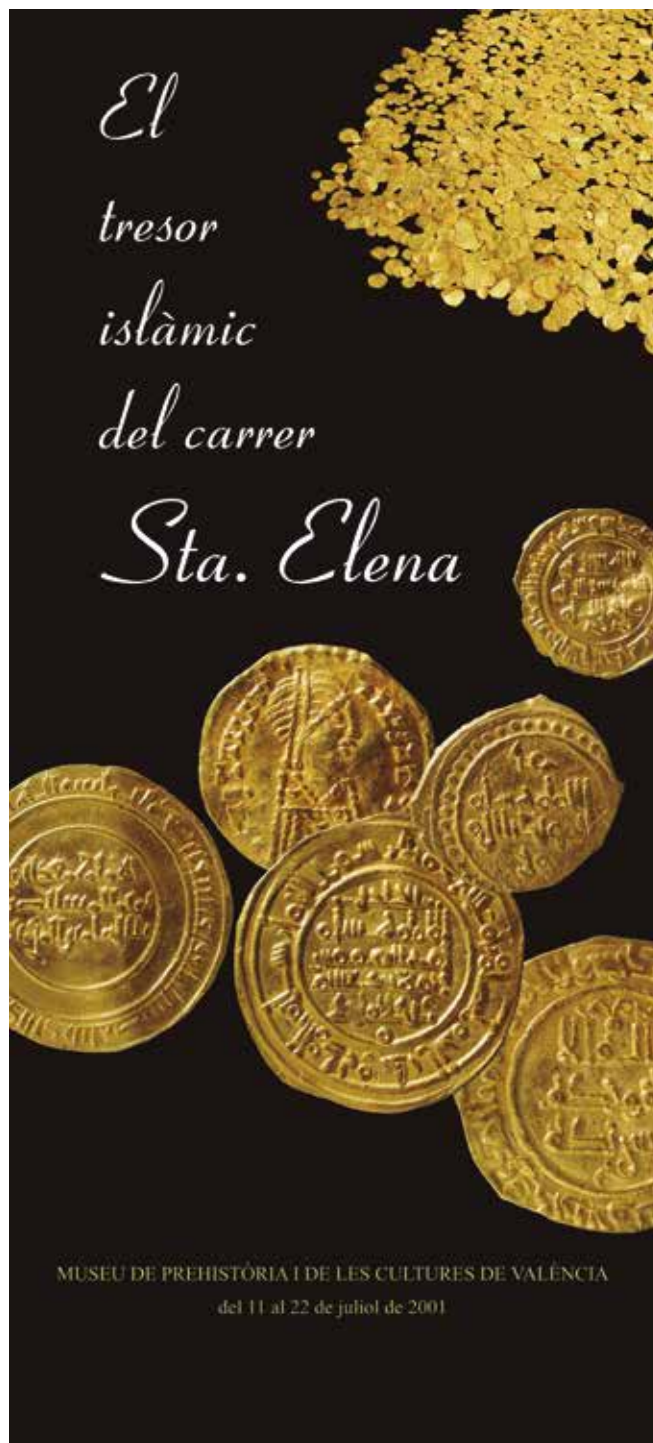
A 1999 M 49,7 x 70 cm

ELS DINERS VA I VÉEN ★

A 1999 M 49,7 x 70 cm
D José Sánchez Tomás

EL TALL DE LA CULTURA ★

A 2000 M 25 x 69 cm
D Francesc Chiner



**L'OMBRA DE LA NIT.
ESPLENDORS ETRUSQUES
PROVINENTS DE VOLTERRA
A TOSCANA**

A 2000 **M** 33 x 98 cm
D Aleph grafica, Pisa
I Fabio Fiaschi

**EL TRESOR ISLÀMIC DEL
CARRER SANTA ELENA**
A 2001 **M** 24 x 52,8 cm
D Manuel Gozalbez
F Museu de Prehistòria de
València

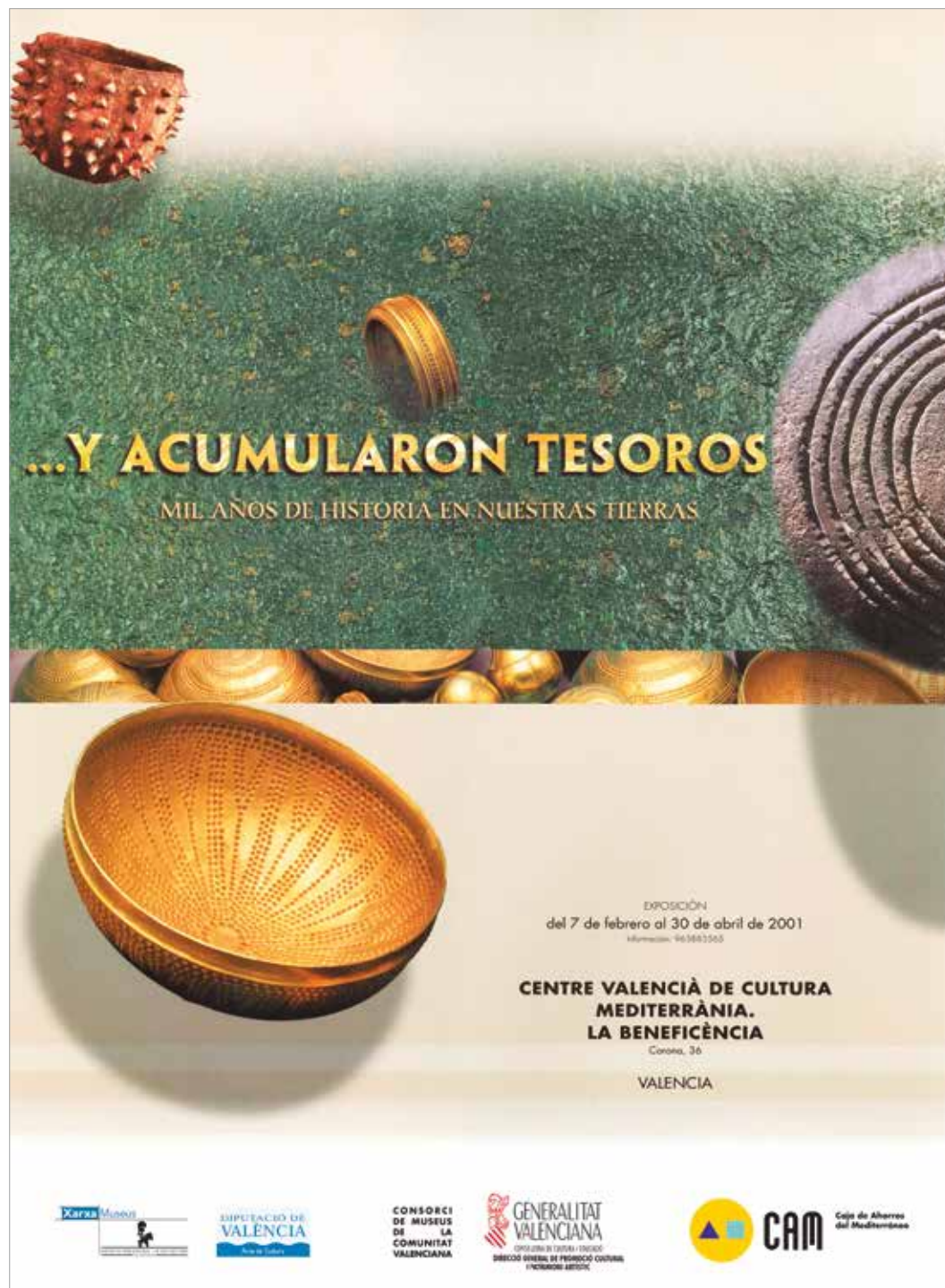
... Y ACUMULARON TESOROS.

MIL AÑOS DE HISTORIA EN
NUESTRAS TIERRAS

A 2001 M 50,4 x 69 cm

D Llorenç Pizà, José Piqueras






F Museo Arqueológico José
María Soler (Villena)



...Y ACUMULARON TESOROS
MIL AÑOS DE HISTORIA EN NUESTRAS TIERRAS

EXPOSICIÓN
del 7 de febrero al 30 de abril de 2001
Información: 96 366 1300

**CENTRE VALENCIÀ DE CULTURA
MEDITERRÀNIA.
LA BENEFICÈNCIA**
Canals, 36
VALENCIA

     Caja de Ahorros del Mediterráneo

LA FALCATA IBÈRICA DE LA SERRETA. MUSEUS VALENCIANS: UN PATRIMONI PER DESCOBRIR

A 2001 **M** 23,7 x 49 cm

D Pascual Lucas

I Emili Cortell

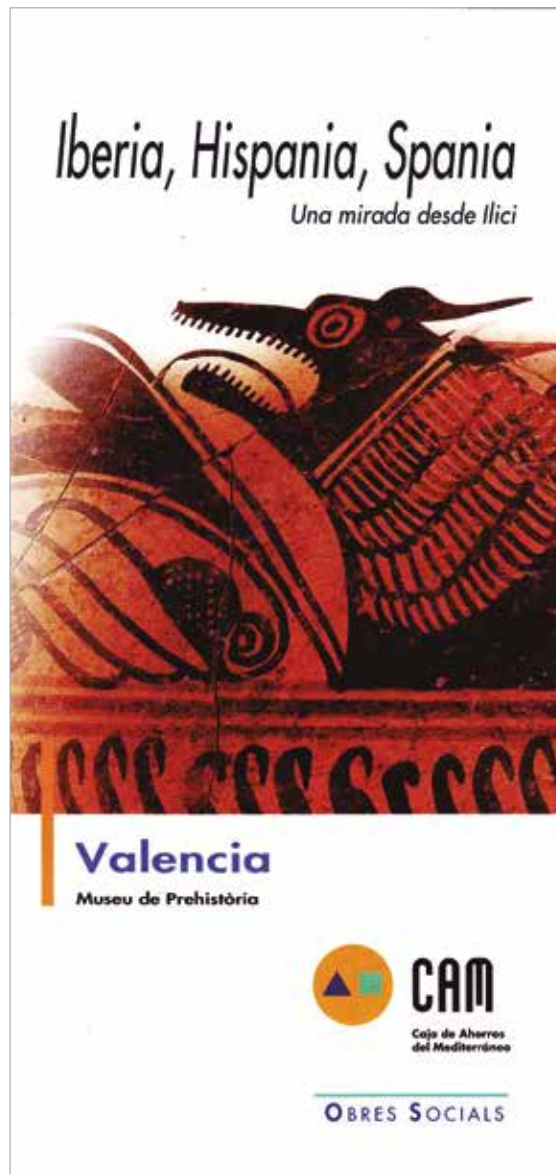
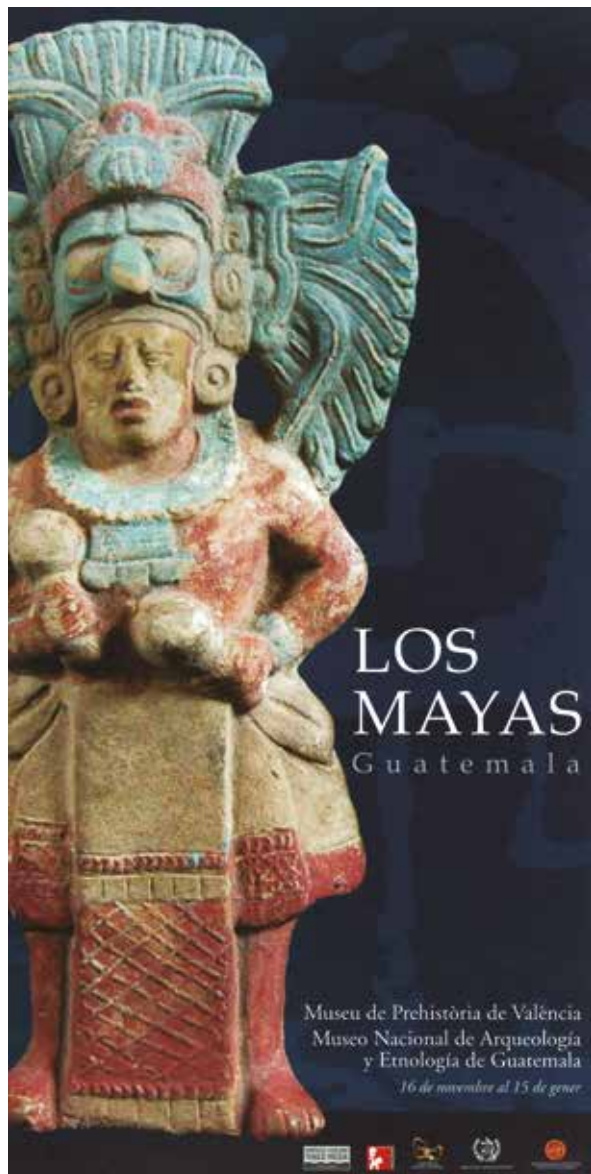
NYPHEA, CONFÍ D'OIKOUMENE. UNA CIUTAT AL CONFÍ DE LA MEDITERRÀNIA

A 2003 **M** 32 x 68 cm

D Pascual Lucas

F Museo del Hermitage de San Petersburgo



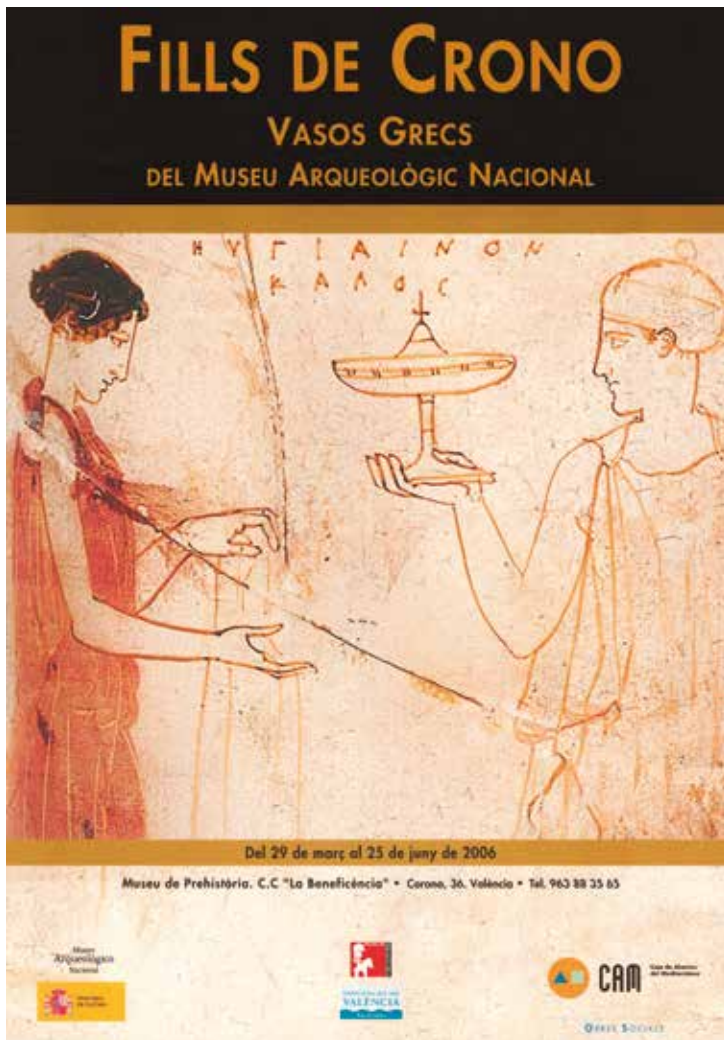


LOS MAYAS GUATEMALA
A 2005 **M** 50 x 25 cm
D Formiguer d'Idees
F Museo Nacional de Arqueología y Etnología de Guatemala

IBERIA, HISPANIA, SPAIN. UNA MIRADA DESDE ILICI
A 2005 **M** 20 x 42 cm
D Victor del Castillo e Ideograma G C
F Museo l'Alcudia d'Elx

TUNÍSIA, TERRA DE CULTURES ★
A 2003 **M** 20 x 42 cm
D Connecta S.L.





FILLS DE CRONO. VASOS GRECS DEL MUSEU ARQUEOLÒGIC NACIONAL
A 2006 **M** 35,2 x 50 cm
D Víctor del Castillo, María José López. Ideograma GC
F Archivo MAN

LES DONES EN LA PREHISTÒRIA ★
A 2006 **M** 34,1 x 67,2 cm
D Pascual Lucas

ARQUEOLOGIA EN BLANC I NEGRE. LA LABOR DEL SIP 1927-1950 ★
A 2006 **M** 32 x 69 cm
D Francesc Chiner
F Arxiu SIP

REFLEXOS D'APOLLO. ESPORT I ARQUEOLOGIA A LA MEDITERRÀNIA ANTIGA ★
A 2007 **M** 69 x 32 cm
D Marc Valls i Oriol Soler, sobre el disseny original d'Alfonso Meléndez
I Juan Berrio





BLICK MIRA! L'ARXIU FOTOGRÀFIC DE L'INSTITUT ARQUEOLÒGIC ALEMANY DE MADRID

A 2007 M 69 x 32 cm

D Grafik-Design der Ausstellung und des Katalogs, Mark Valls

F Reinhard Friedrich, 1967

POMPEIA DAVALL POMPEIA. LES EXCAVACIONS A LA CASA D'ARIADNA ★

A 2008 M 29,6 x 51,5 cm

D Big Things, Jorge Molina Lamothe y Pablo García de Paredes

MONS TRIBALS. UNA VISIÓ ETNOARQUEOLÒGICA ★

A 2008 M 21 x 44,5 cm

D Pascual Lucas
F José María Azkárraga

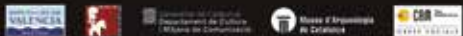


La fragilitat en
el temps. El vidre
a l'antiguitat.

EXPOSICIÓ
25*06*2008 - 12*10*2008
MUSEU DE PREHISTÒRIA
DE VALÈNCIA

Museu de Prehistòria de València
C/ Corona, 36 - 46003 València
Tel. informació: 963 88 35 65 / 963 88 35 87
Horari de visita: dimarts a diumenge de 10 a 20 h
www.museuprehistoriavalencia.es

Entrada gratuïta



**ROSTRES
DE ROMA**
RETRATS ROMANS
DEL MUSEU ARQUEOLÒGIC NACIONAL

Museu de Prehistòria de València
C/ Corona, 36, València
2 d'abril - 28 de juny de 2009

Tel. informació: 96 388 35 65 / 96 388 35 87
Vistes concertades: 96 388 35 79
De dilluns a diumenge de 10 a 20 hores
www.museuprehistoriavalencia.es

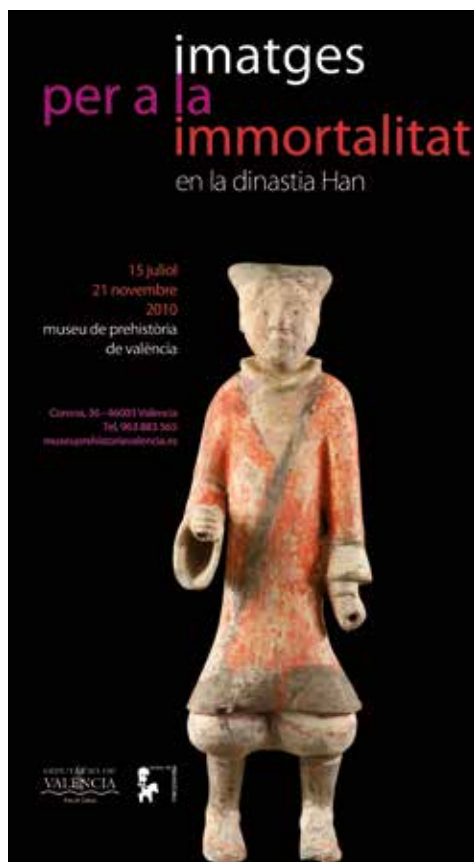
**LA FRAGILITAT EN EL TEMPS.
EL VIDRE A L'ANTIGUITAT**
A 2008 M 20,5 x 54,5 cm
D Adaptació del disseny de
Josep M. Mir. Magma

**ROSTRES DE ROMA. RETRATS
ROMANS DEL MUSEU
ARQUEOLÒGIC NACIONAL**
A 2009 M 30,5 x 42,5 cm
D Víctor del Castillo, María
José López, Ideograma GC
F Enrique Sáez

**ORO Y PLATA. LUJO
Y DISTINCIÓN EN LA
ANTIGÜEDAD HISPANA.**
A 2009 M 44,5 x 22 cm
D Adaptació de Pascual
Lucas a partir del disseny
de Estudio [smz] Eduardo
Szmulewicz
F Archivo MAN

ORO & PLATA
LUJO Y DISTINCIÓN EN LA ANTIGÜEDAD HISPANA

Museu de Prehistòria de València
24 de setembre - 6 de desembre de 2009
www.museuprehistoriavalencia.es



**IMATGES PER A LA
IMMORTALITAT EN LA
DINASTIA HAN. 206 A. C. - 220**

D. C.
A 2010 M 25 x 43,8 cm
D Big Things
F Colección particular de
Pedro Lorente

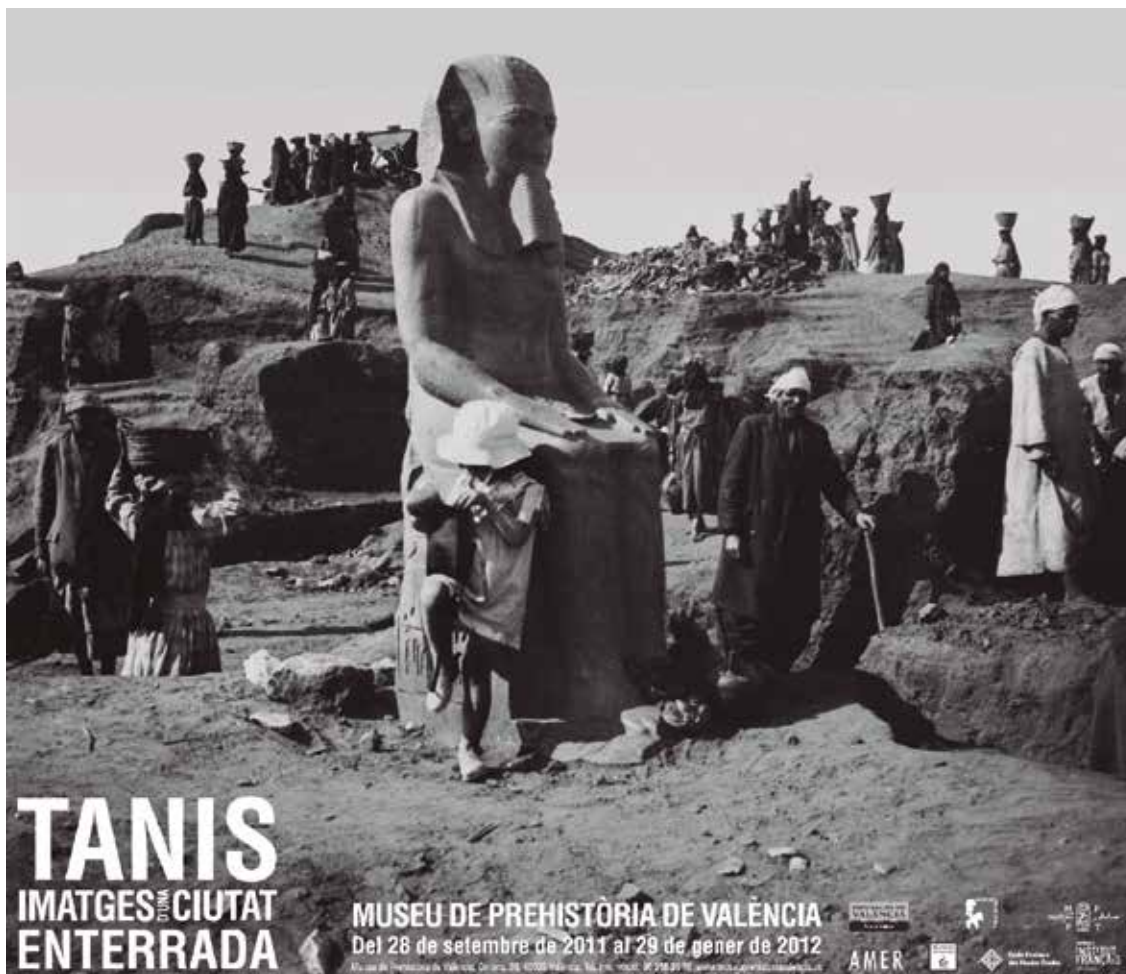
**RESTES DE VIDA, RESTES DE
MORT**

A 2010 M 24,3 x 44 cm
D Pascual Lucas
F Álex Peña

**ARTIFEX. INGENIERÍA ROMANA
EN ESPAÑA**

A 2010 M 24,6 x 45 cm
D Pascual Lucas





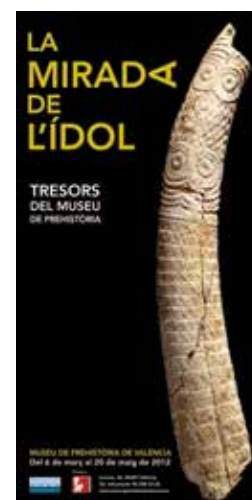
TANIS, IMATGES D'UNA CIUTAT ENTERRADA

A 2011 M 44,6 x 34,3 cm
D Pascual Lucas
F Mission française des fouilles de Tanis

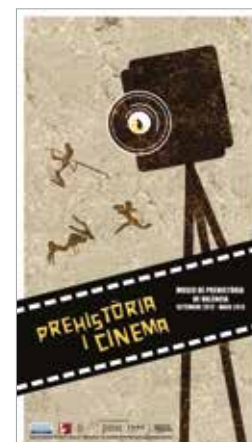


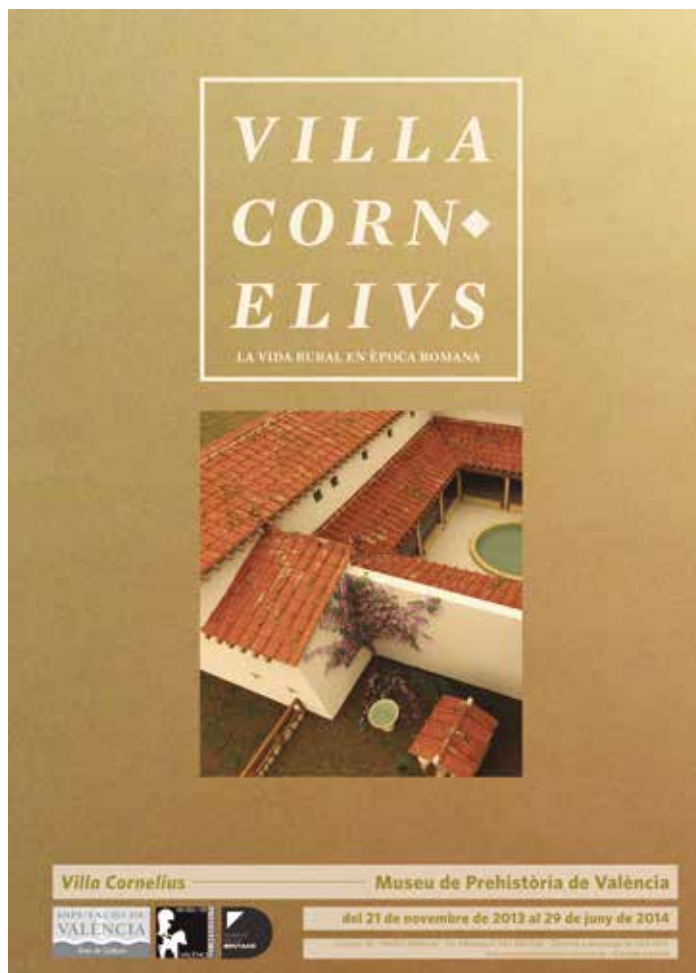
ÖTZI. L'HOMME DEL GEL ★
A 2011 M 24,6 x 44,5 cm
D Pascual Lucas

LA MIRADA DE L'ÍDOL. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA ★
A 2012 M 22,4 x 44 cm
D Pascual Lucas
F Arxiu SIP



PREHISTÒRIA I CINEMA ★
A 2012 M 25 x 44,5 cm
D+I Vanesa Mora

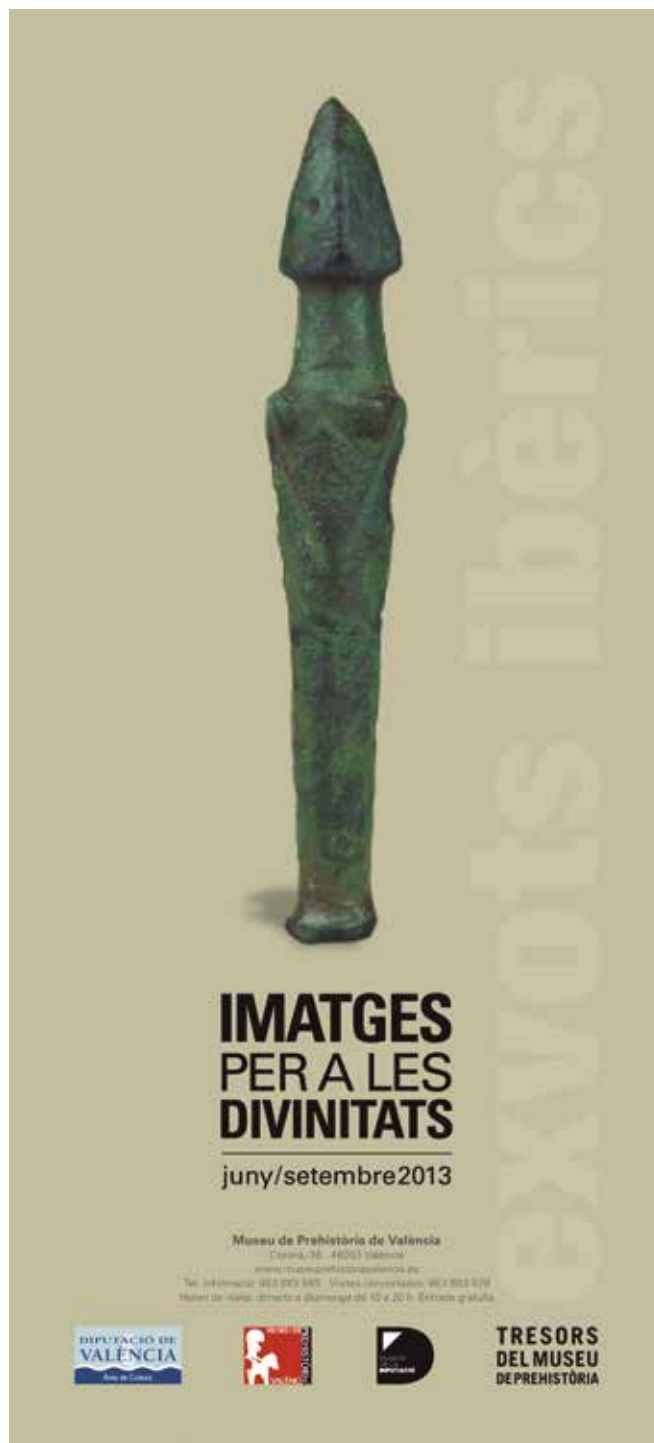




VILLA CORNELIUS
A 2013 **M** 30 x 48,2 cm
D Espacio Paco Bascuñán
I Francesc Chiner

VILLA CORNELIUS ★
A 2013 **M** 49,7 x 69,8 cm
D Espacio Paco Bascuñán
I Global Geomática

IMATGES PER A LES DIVINITATS. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA
A 2013 **M** 20,5 x 44 cm
D Vanesa Mora
F C. Muñoz



IMATGES PER A LES DIVINITATS

juny/setembre 2013

Museu de Prehistòria de València

Carreter, 36 - 46103 Sagunto

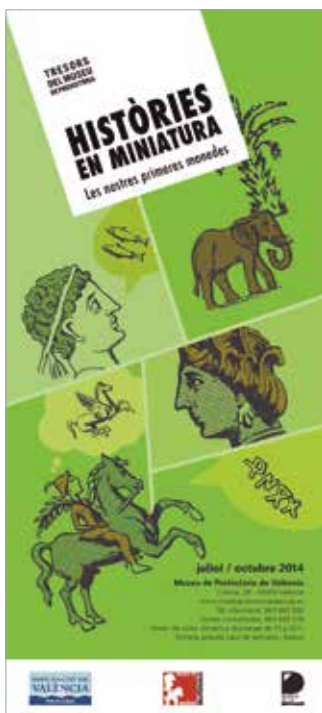
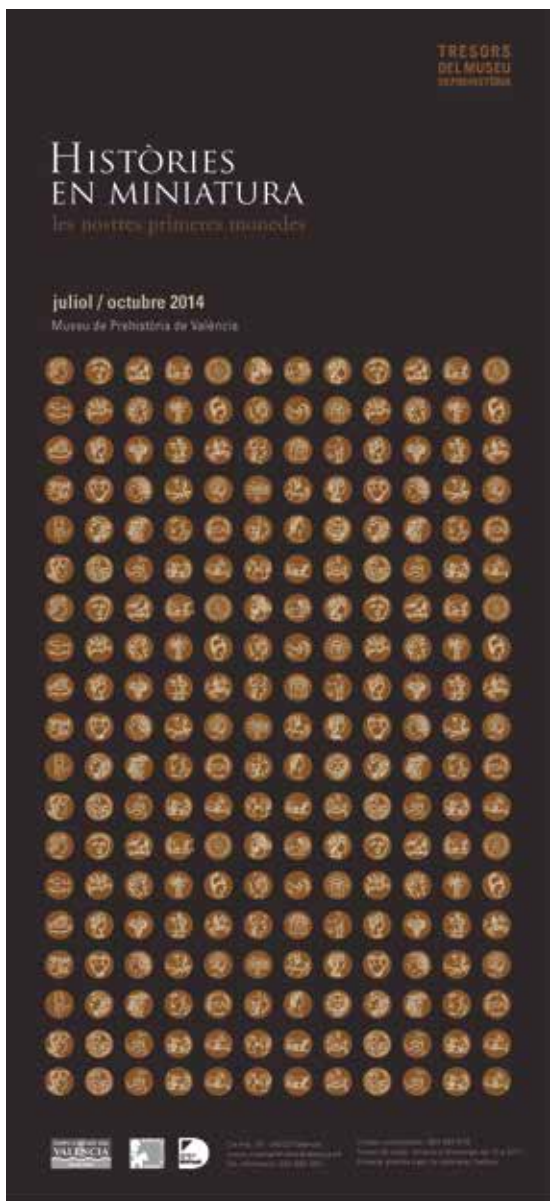
www.museuprehistoriavalencia.es

Tel. informació: 963 893 545 - Vistes i concertacions: 963 893 979

Horari de visita: dimarts a diumenge de 10 a 20 h. Entrada gratuïta.



**TRESORS
 DEL MUSEU
 DE PREHISTÒRIA**



HISTÒRIES EN MINIATURA. LES NOSTRES PRIMERES MONEDES. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA
 A 2014 M 30,7 x 68 cm
 D La Mina Estudio

HISTÒRIES EN MINIATURA. LES NOSTRES PRIMERES MONEDES. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA ★
 A 2014 M 30,7 x 68 cm
 D+I Vanesa Mora

MUSEU PREHISTÒRIA. SALA PERMANENT MÓN ROMÀ
 A 2014 M 50 x 35 cm
 D Bernard Custard

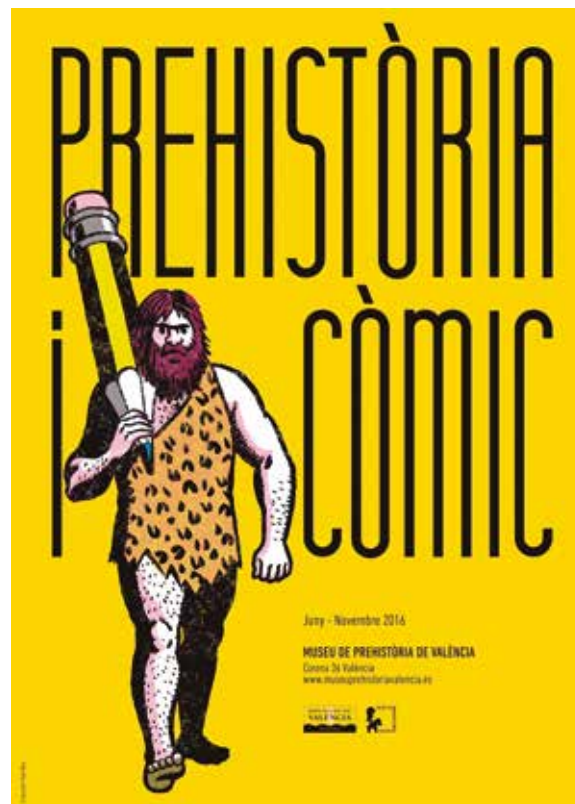




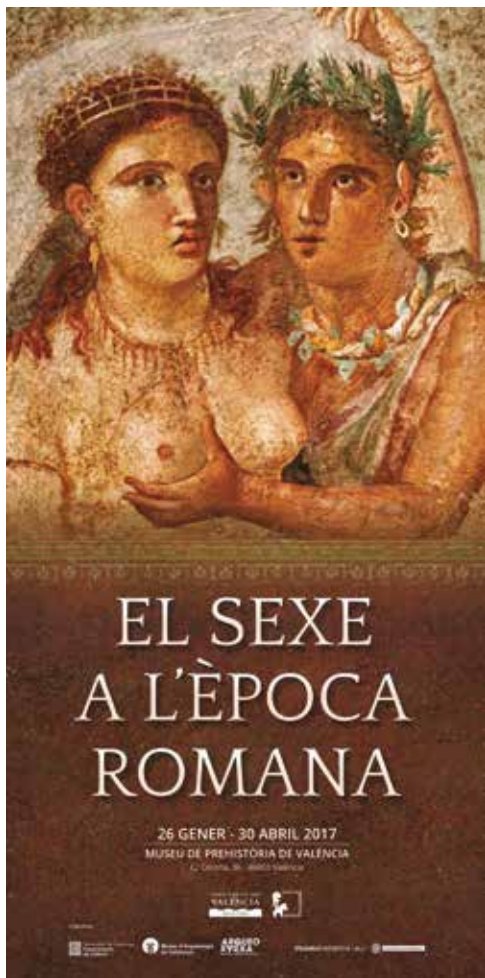
VIURE VORA EL TÚRIA FA 4000 ANYS. LA LLOMA DE BETXÍ ★
A 2015 **M** 40 x 60 cm
D Espirelius
F Rafael de Luis



UN MÓN DE FERES. GRANS CARNÍVORS EN LA PREHISTÒRIA VALENCIANA. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA ★
A 2015 **M** 20 x 47 cm
D+I La Mina Estudio



PREHISTÒRIA I CÒMIC ★
A 2016 **M** 50 x 70 cm
D Daniel Nebot
I Paco Roca



EL SEXE A L'ÈPOCA ROMANA

A 2017 M 34 x 69 cm

D Albert Navarro

ARQUITECTURA TALAIÒTICA A LA PREHISTÒRIA DE MENORCA

A 2017 M 50 x 70 cm

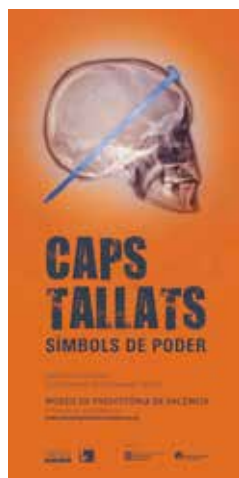
D Raúl Goñi

L'ENIGMA DEL VAS. OBRA MESTRA DE L'ART IBÈRIC. TRESORS DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA ★

A 2018 M 50 x 70 cm

D Pascual Lucas





CAPS TALLATS. SÍMBOLS DE PODER ★

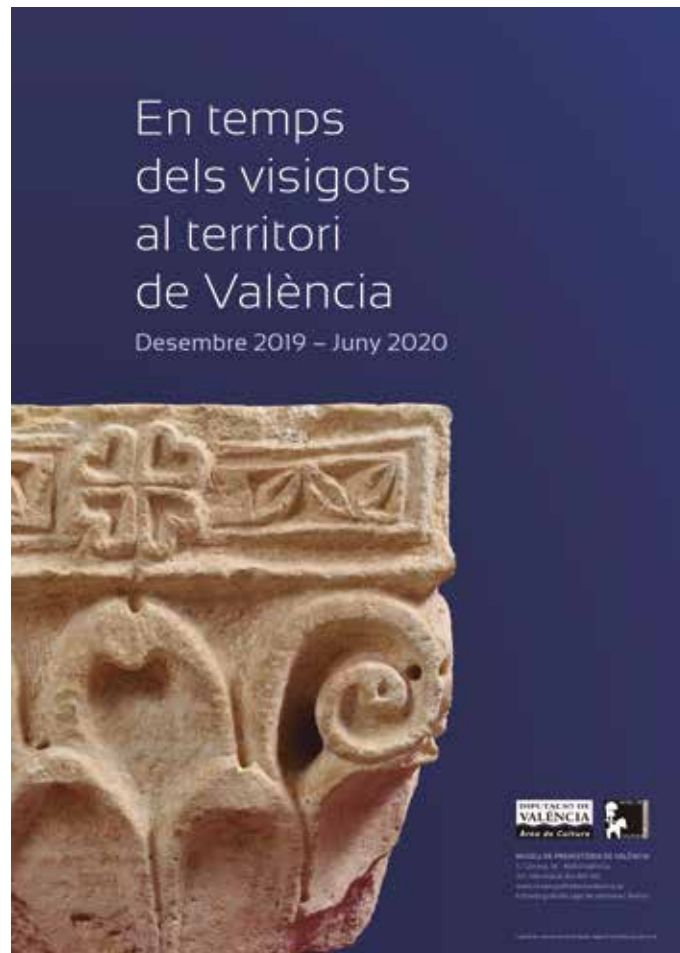
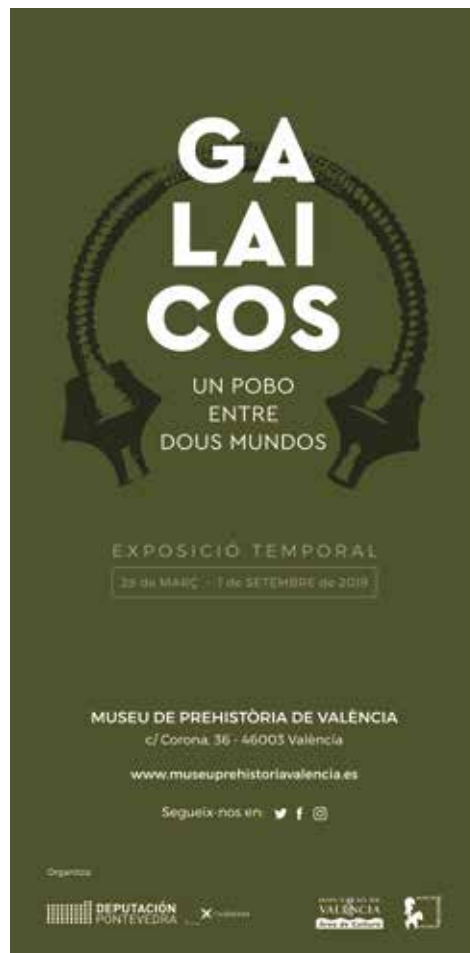
A 2018 M 34 x 69 cm
D Mostra Comunicació

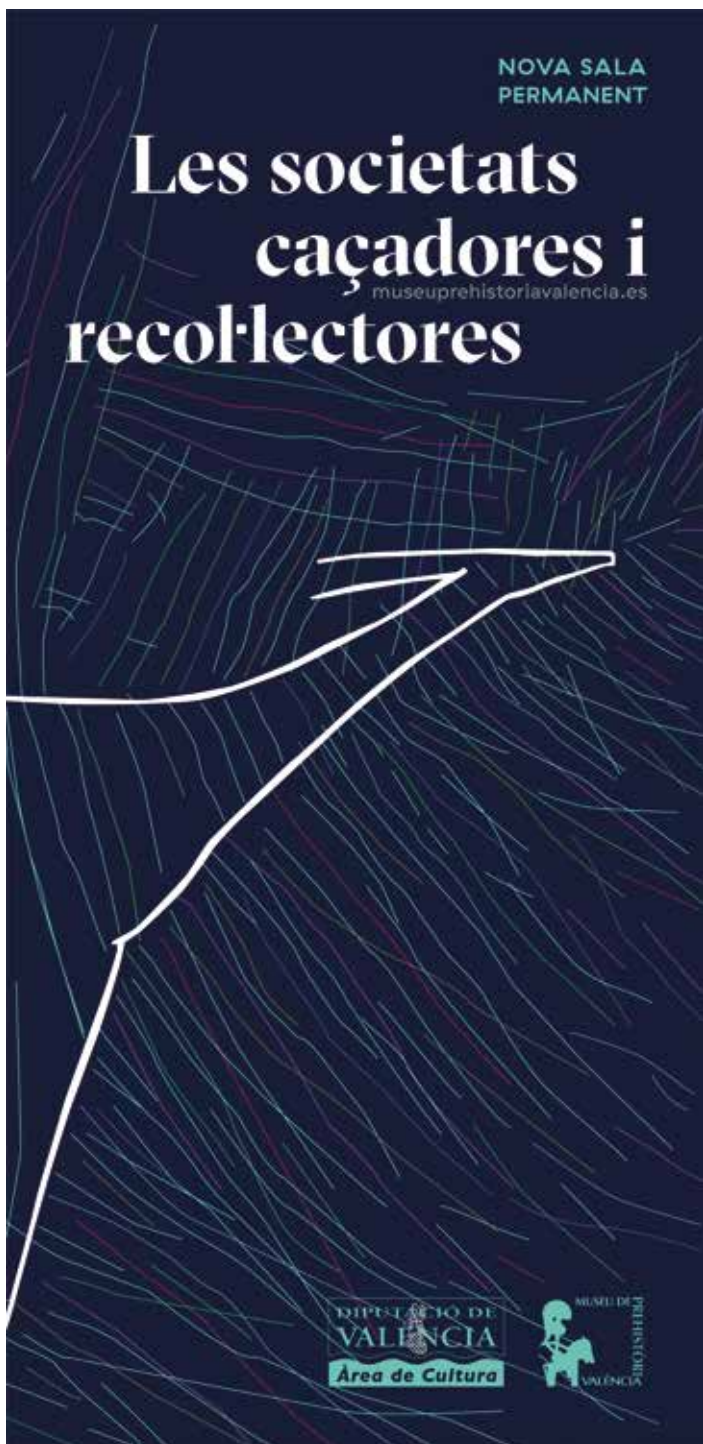
GALAIÇOS: UN POBO ENTRE DOUS MUNDOS

A 2019 M 34 x 69 cm
D Sensing

EN TEMPS DELS VISIGOTS AL TERRITORI DE VALÈNCIA

A 2019 M 50 x 69,5 cm
D Espirelius
F Rafael De Luis





LES SOCIETATS CAÇADORES I RECOLLECTORES. NOVA SALA PERMANENT

A 2020 **M** 34 x 70 cm
D La Mina Estudio

LA PREHISTÒRIA I LA MAR. RECURSOS MARINS EN EL PASSAT ★

A 2021 **M** 34 x 69 cm
D Pascual Lucas

EL GUERRER DE MOIXENT EN EL TEMPS. ARQUEOLOGIA D'UNA ICONA ★

A 2021 **M** 50 x 70 cm
D MacDiego
I Cento Yuste

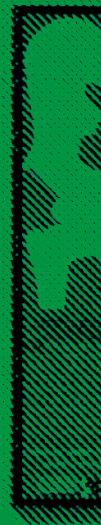
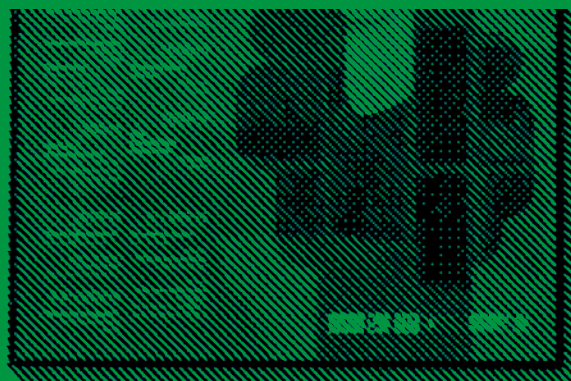


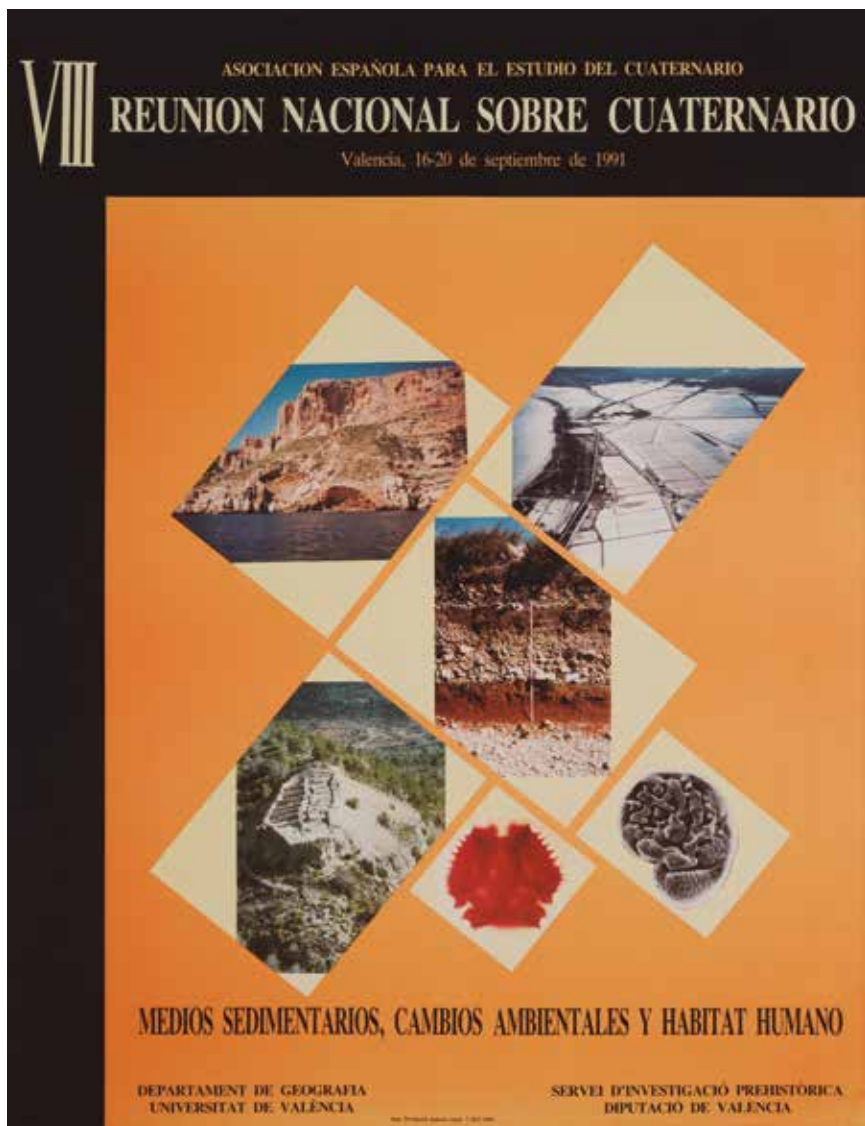
LLISTAT CRONOLÒGIC

LISTADO CRONOLÓGICO

Les jornades científiques

Las jornadas científicas

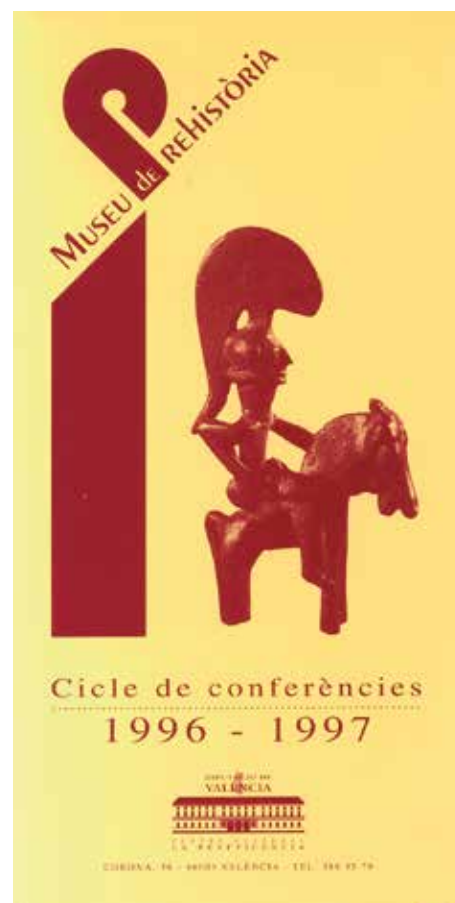




XIII REUNIÓN NACIONAL SOBRE CUATERNARIO. MEDIOS SEDIMENTARIOS, CAMBIOS AMBIENTALES Y HÁBITAT HUMANO
 A 1991 M 50 x 64,5 cm
 D Francesc Chiner

HOMENAJE A JUAN VILANOVA Y PIERA. GEOLOGÍA, PALEONTOLOGÍA Y PREHISTORIA EN EL SIGLO XIX ★
 A 1993 M 19,8 x 41,8 cm
 D Francesc Chiner

CICLE DE CONFERÈNCIES 1996-1997
 A 1996 M 25 x 50 cm
 D Francesc Chiner



XXV CONGRESO NACIONAL DE ARQUEOLOGÍA

A 1999 M 46 x 69 cm
D Francesc Chiner

**EL GUERRER DE MOIXENT:
75 ANIVERSARI DEL SEU
DESCOBRIMENT**

A 2006 M 32,5 x 46,5 cm
D+I Àngel Sánchez

**JORNADES SOBRE ARQUEOLOGIA
I FOTOGRAFIA EN LA PRIMERA
MEITAT DEL SEGLE XX.**

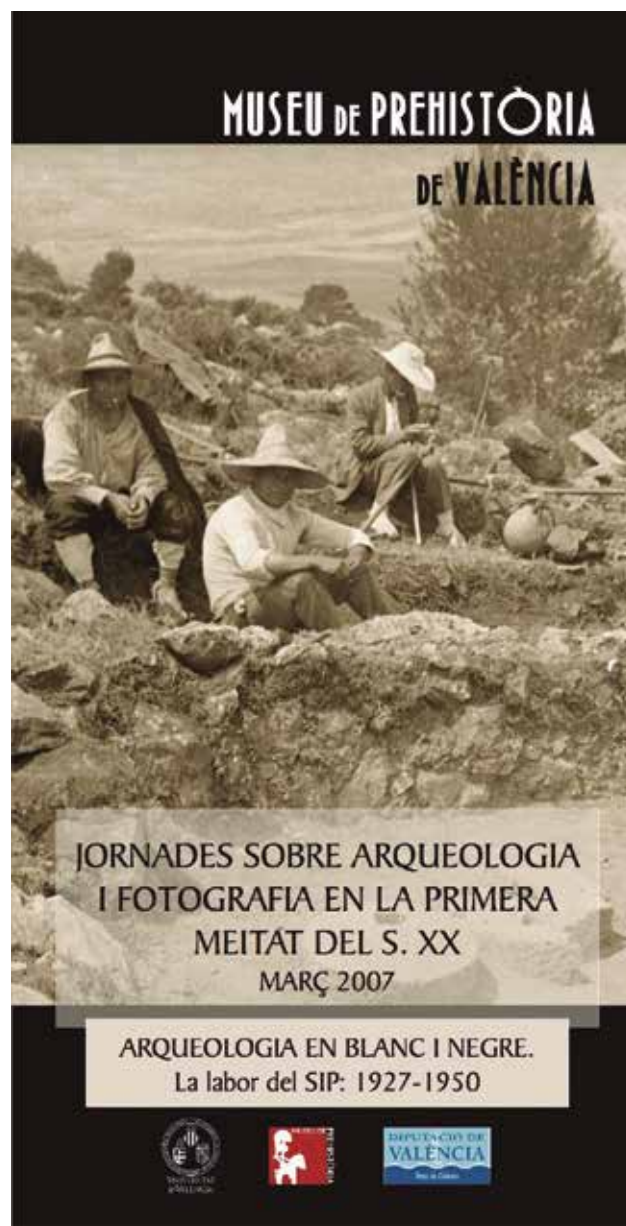
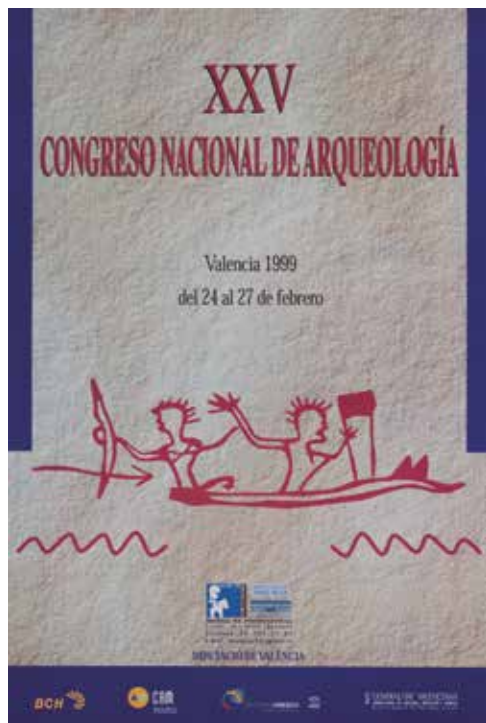
ARQUEOLOGIA EN BLANC I NEGRE.

LA LABOR DEL SIP 1927-2007

A 2007 M 30 x 42 cm

D Àngel Sánchez

F Arxiu SIP

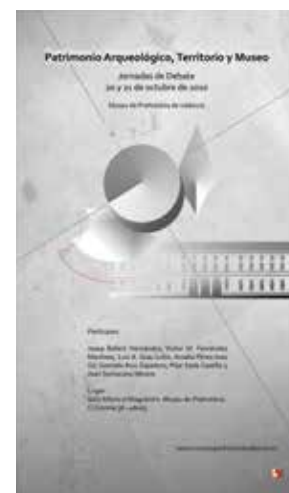




DE LA COCINA A LA MESA.
IV REUNIÓN EN EL PRIMER MILENIO A. C. CAUDETE DE LAS FUENTES
A 2009 **M** 31 x 44 cm
D Ángel Sánchez

CICLE DE CONFERÈNCIES.
DARWIN A LA FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA
A 2009 **M** 29,7 x 42,5 cm
D Facultat de Geografia i Història

JORNADAS DE DEBATE 2010.
PATRIMONIO ARQUEOLÓGICO, TERRITORIO Y MUSEO ★
A 2010 **M** 29,7 x 42,4 cm
D Ángel Sánchez



XI COLOQUIO INTERNACIONAL DE LENGUAS Y CULTURAS PRERROMANAS DE LA PENÍNSULA IBÉRICA



Valencia del 24 al 27 de octubre de 2012



24. Salón de Grados - Facultad de Filología (Universidad de Valencia)
25-26. Salón "Alfons el Magnànim", Museo de Prehistòria (La Beneficència)
27. Museo Arqueològic de Liria



PATRIMONIO
ARQUEOLÓGICO,
MUSEO Y 
MEDIOS DE 
COMUNICACIÓN

  IV jornadas de
debate del Museu de
Prehistòria de València

Participan: Mèli Domínguez i Romero de la Universitat de València y director de la revista de divulgació científica *Mètode*; Jaime Alvarado Sánchez de IAS, empresa especialitzada en Arqueologia Pública; Asunción Domènec Montgat de la revista *La Aventura de la Història*; Josep Mada Andrius Lagunas director de Sota Terra (TV); Nacho Area director de SER i Història; Laura Martínez Ibáñez periodista del Gabinete de Prensa de la Diputació de València y Pedro Muelas Navarrete Director de Comunicació de la Diputació de València.

Sala Alfons el Magnànim (Centre Cultural Beneficència,
Calle Corona, 36 - València)
Fechas: 13 y 14 de noviembre
Plan de Formación local de la Diputació de València
Asistencia libre a las conferencias.
Más información en museuprehistoriavalencia.es



XI COLOQUIO DE LENGUAS Y
ESCRITURAS PRERROMANAS
DE LA PENÍNSULA IBÉRICA

A 2012 M 29,7 x 27,3 cm

D Facultad de Filología,
Universitat de València

IV JORNADAS DE DEBATE
DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA
DE VALÈNCIA. PATRIMONIO
ARQUEOLÒGIC, MUSEU Y
MEDIOS DE COMUNICACIÓN

A 2013 M 26,4 x 44,5 cm

D Ángel Sánchez

JORNADAS DE NUMISMÁTICA LA ANTIGÜEDAD

23 Y 24 DE OCTUBRE DE 2013

PROGRAMA

23 de octubre

- 16:00 *Presentación* – H. Bonet
16:15 *Introducción a la numismática antigua* – P. P. Ripollés y M. Gozalbes
18:00 Descanso
18:30 *La moneda griega* – P. P. Ripollés
19:30 *La moneda romana republicana* – A. Burnett

24 de octubre

- 10:14 *Prácticas de documentación y catalogación de monedas griegas, ibéricas y romanas*
Docentes: C. Delgado, R. Martínez Alzamora, P. P. Ripollés y M. Gozalbes
16:00 *Las emisiones de la Península Ibérica* – M. Gozalbes
17:00 *«The Others» and the Roman World* – M. Amandry
18:00 Descanso
18:30 *La moneda romana imperial* – P. P. Ripollés
19:30 *La moneda del reino godo de Hispania* – R. Pilego



INSCRIPCIÓN

Las conferencias son de asistencia libre, pero las prácticas tienen aforo limitado. Aquellos interesados en recibir un diploma acreditativo de su asistencia deben inscribirse enviando un correo electrónico con nombre, apellidos y DNI, antes del día 20 de octubre a la dirección: dep.prehistoria.larqueologia@uv.es. Si se desea participar en las prácticas debe indicarse expresamente en el correo de inscripción. Las plazas son limitadas y serán asignadas por riguroso orden de llegada. Se enviará un correo con la confirmación de la inscripción. Los inscritos recibirán un diploma acreditativo de su participación en las conferencias (10 horas) o en la totalidad de las jornadas (15 horas). El diploma se entregará a la finalización de las Jornadas.

LUGAR DE CELEBRACIÓN

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
Sala Alfons el Magnànim – Calle Corona 36 – 46003 Valencia



UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA
Departament de Prehistòria i Arqueologia



II Jornades d'Arqueozoologia

12 i 13 de desembre de 2013

Organitza: Museu de Prehistòria de València
Col·labora: Departament de Prehistòria i Arqueologia
Universitat de València

1ª sessió (12 desembre):

Petites preses i grups humans en el passat

2ª sessió (13 desembre):

Estudis d'arqueozoologia de jaciments valencians

Informació:

www.museuprehistoriavalencia.es

Contacte:

alfred.sanchis@dival.es





**BOLOMOR 25 ANIVERSARI.
LA NOSTRA PRIMERA LLAR**
A 2013 M 26 x 44 cm
D Pablo Sañudo Die
I Francesc Chiner

**I JORNADES DE CONSERVACIÓ I
RESTAURACIÓ ARQUEOLÒGICA.
EL MOSAIC ★**
A 2014 M 30 x 21 cm
D Pascual Lucas

**II JORNADAS DE
NUMISMÁTICA. LAS IMÁGENES
DE LAS MONEDAS ANTIGUAS
UTILIZADAS EN LA PENÍNSULA
IBÉRICA ★**
A 2014 M 26 x 40 cm
D Manuel Gozalbes





HISTORIA MATERIAL DE LAS MUJERES

JORNADA DE TRABAJO

MUJERES Y PREHISTORIA EN LA RED

25 de noviembre -17h.

Salón de actos Alfons el Magnànim
 Museu de Prehistòria de València/Corona, 36
 Valencia



JORNADA DE TRABAJO:
 MUJERES Y PREHISTORIA EN
 LA RED

A 2014 M 29,7 x 42 cm

D Ana Herranz



III JORNADAS DE NUMISMÁTICA
21 y 22 de octubre

Tesoros de monedas
La riqueza perdida
25 siglos de infortunios

CON LA PARTICIPACIÓN DE
María Campa, Carmen Marcos, Carlota Doménech, Pere Pau Ripollés,
Carmen Delgado, Juan Antonio Sendra, Miquel Sánchez i Signes,
Eduard Martínez Alzatorra, Tomás Hurtado, José Torregrata y Manuel Gozalbes

LUGAR DE CELEBRACIÓN
Salón de Actos Sanchis Guarnier
Facultat de Geografia i Història
Aving. Blasco Ibáñez 28, 46010 València

ORGANIZAN
Departament de Prehistòria i Arqueologia | Universitat de València
Museu de Prehistòria de València | Diputació de València

   **VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA**
Departament de Prehistòria i Arqueologia

Trozos de la Llotja Llibertat de València. Siglo XVI | Museo de Prehistoria de València / Espai Mataranes |

**SEMANA DE LA CIENCIA.
DEL LABORATORIO DE
RESTAURACIÓN ★**
A 2015 M 21 x 30 cm
D Espacio Paco Bascuñán

**III JORNADAS DE
NUMISMÁTICA. TESOROS
DE MONEDAS. LA RIQUEZA
PERDIDA**
A 2015 M 42 x 29,7 cm
D Manuel Gozalbes

**III JORNADES
D'ARQUEOZOOLOGIA.
INTERACCIONS ENTRE FELINS I
HUMANS EN EL PASSAT ★**
A 2015 M 26 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez



**MUSEU DE PREHISTÒRIA
DE VALÈNCIA**

**LABORATORI DE
RESTAURACIÓ**

**SETMANA DE LA
CIÈNCIA 2015**

Del 2 al 15 de novembre
visites al Laboratori de
restauració
del Museu de Prehistòria
de València
Tribuna d'Arqueologia

- Visites lliures
DIUMENGES 8 I 15
a les 12 hores

El Museu de Prehistòria de València participa en la Setmana de la Ciència 2015 amb el laboratori de restauració del Museu de Prehistòria de València. Aquest laboratori està a càrrec de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València i està dirigit pel Dr. Manuel Gozalbes. El laboratori està obert de dilluns a divendres de 9h a 14h. Les visites lliures són gratuïtes i es realitzen els dies 8 i 15 de novembre a les 12 hores. Per més informació, contacta amb el Museu de Prehistòria de València: Tel. 96 351 11 11, www.museuprehistoriavalencia.es



**III jornades
d'arqueozoologia**

3 i 4 de novembre de 2015
Museu de Prehistòria de València

A les 10h: Presentació i obra de felins i humans en el passat.
A les 16h: Estudi d'arqueozoologia de jaciments valencians.



EXPOSICIONS TEMPORALS MUSEU I SOCIETAT

PATRIMONI ARQUEOLÒGIC, EXPOSICIONS TEMPORALS I SOCIETAT

FORMACIÓ DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA / MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
Plan de Formació Local 2015

Corona, 36 - 46003 València - Tel. informació: 963 883 565
www.museuprehistoriavalencia.es

CONFERENCIAS

Entrada Libre

25 y 26 de noviembre de 2015
Salón de Actos Alfons el Magnànim

DÍA 25 MIÉRCOLES

16:30 - 17: 45 h. *Qué comunicar y cómo comunicar con una exposición temporal.*
Guillermo Fernández, Consultor de proyectos museísticos. Coordinador del área de museología científica del Máster de Comunicación Científica, médica y ambiental de la Universidad Pompeu Fabra de Barcelona.

18.00 - 19:30h. *Del Museo al Ágora digital. Una reflexión desde el Museo de la Evolución Humana.*
Alejandro Sarrinanto Carrión, Director Gerente del Sistema Atapuerca, y del Museo de la Evolución Humana.

DÍA 26 JUEVES

16:30 - 17: 45 h. *Recursos compartidos: ¿Son tan distintos los montajes de colecciones permanentes y de exposiciones temporales?*
Rodolfo del Valle Colombres, Director de proyectos de Empty S.L.

18.00 - 19:30 h. *El público de las exposiciones: la importancia de los estudios de público en el diseño y producción de exposiciones y en la evaluación de resultados.*
Antoni Laporte Roselló, Director de la consultoría de gestión y marketing cultural ARTmetria.




III JORNADA DE DIFUSIÓ DEL QUATERNARI

Homenatge a Innocencio Sarrión Montaña




10 de novembre de 2015
Saló de Graus de Farmàcia - Campus de Burjassot
Universitat de València

11h. Javier Ruiz: *Aproximación al conocimiento de las faunas de micromamíferos del Neógeno-Cuaternario del País Valenciano.*
12 h. Margarita Belinchón: *La Colección Rodrigo Botet: Darwin y los mamíferos extintos de América del Sur.*
13 h. Pere M. Guillem Calatayud i Rafael Martínez Valle: *El Alto de las Pizarzas (Andilla-Cheva); primeras evidencias de presencia humana en el territorio valenciano.*
16.30 h. Bienvenido Martínez: *Orcs: homínidos, hienas, aguas termales y cementerios de mastuts.*
18.00 h. Homenatge a Innocencio Sarrión Montaña

Gran Senyera de Quaternari - ICSUR - Institut de Recerca i Innovació Tecnològica - Institut de Ciències de l'Espai - Institut de Ciències de la Terra i l'Espai - Institut de Ciències de l'Espai - Institut de Ciències de l'Espai - Institut de Ciències de l'Espai - Institut de Ciències de l'Espai



**CURS D'EXPOSICIONS
TEMPORALS MUSEU I
SOCIETAT**
A 2015 M 29,7 x 41,8 cm
D Espacio Paco Bascañón

**III JORNADA DE DIFUSIÓ DEL
QUATERNARI. HOMENATGE
A INOCENCIO SARRIÓ
MONTAÑA**
A 2015 M 26,7 x 44,5 cm
D Carles Ferrer

Març 2016

Setmana cultural de la dona



Temple	8/03/16
"Solidaritat de les dones a la República"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
Començament	2/03/16
"Cinema del passat a la ciutat de la dona"	4/03/16
19:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
3/03/16	5/03/16
Taller "Historietes per la dona"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
11/03/16	12/03/16
Taller "Historietes per la dona"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
7/03/16	8/13/03/16
"Barris de la República"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
6/03/16	8/13/03/16
"Dones a la prehistòria"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
8, 9 i 10/03/16	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna
"Historietes per a la igualtat"	10:00 hores Plaça de Sant Joan Institució Catalana d'Història Moderna

SETMANA CULTURAL DE LA DONA
A 2016 M 50 x 69,5 cm
D+I Isi Fernández i Anna Romeu

VI JORNADAS DE NUMISMÁTICA. LA PRODUCCIÓN MONETARIA; TECNOLOGÍA, ADMINISTRACIÓN Y AUTORIDAD
A 2016 M 42 x 29,7 cm
D Manuel Gozalbes

JORNADA DE DIFUSIÓ DEL QUATERNARI. EL MEDI AMBIENT EN EL PASSAT
A 2016 M 25 x 50cm
D Carles Ferrer

IV Jornadas de Numismática

La producción monetaria tecnología, administración y autoridad

26-27 de octubre 2016



PRESENCIADORES DE:
 Autores: Antoni Comas, Josep Blasco, Antoni Jorba, Maria Pilar Garcia, Guadalupe Riquelme, Pauline Berthoin, Josep Antoni Sureda, Maria Simó, Josep Maria Torralba i Maria Garcia

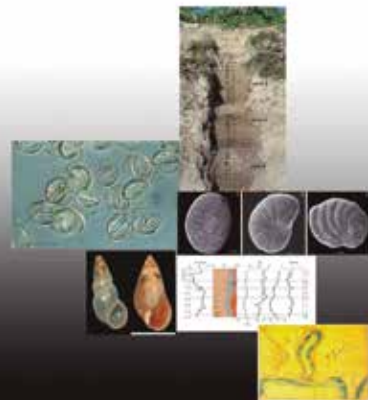
LLOC DE CELEBRACIÓ:
 Saló de Actes Joan Ferrer
 Facultat de Ciències i Història
 Avda. Sersa Sarrià 28, 46100 València

INSCRIPCIÓ GRATUÏTA



JORNADA DE DIFUSIÓ DEL QUATERNARI 2016


El medi ambient en el passat geoarqueologia i bioarqueologia



27 d'abril de 2016 de 17 a 20 hores
 Saló Alfons el Magnànim del MPV

Carlos Simónson Colón, Microsedimentología,
 Instituto de Alarcón Patrimonial S.L.P.
 Sebastián Pérez Díaz, Paleogeomorfología,
 Grupo de Arqueogeografía, Departamento de Etnografía y Procesos Sociales,
 Instituto de Historia, Centro de Ciencias Humanas y Sociales, CSIC,
 Ana María Blázquez Morilla, Micropaleontología,
 Grupo de Geomorfología, Lectora y Factor Ambiental, Análisis Multiescala,
 Universidad Católica de Valencia

Museu de Prehistòria de València
 Grup Valencià de Quaternari



BOLOMOR^{2MIL17}

TAVERNES DE LA VALLDIGNA



JORNADA DE PORTES OBERTES

19:00h **Divendres 1 de setembre**
PLATJA TAVERNES
Tallers didàctics a l'avinguda de la Marina (junt a Tourist Info)

10:00 a 14:00h **Dissabte 2 de setembre**
PARKING BOLOMOR
Visita al jaciment y tallers didàctics

INFORMACIÓ I RESERVES:
Poliesportiu Tavernes de la Vallidigna 962 822 816
esports@tavernes.org



AJUNTAMENT DE
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
REGIDORIA DE TURISME



Recursos Marins en el passat

IV jornades d'arqueozoologia

23-24 de novembre de 2017

Museu de Prehistòria
de València

Informació: museuprehistoriavalencia.es

Contacte: josep.il.pascual@uv.es
alfred.sanchis@dival.es



BOLOMOR. JORNADA DE
PORTES OBERTES TAVERNES
DE LA VALLDIGNA
A 2017 M 21 x 30 cm
D+F Ajuntament de Tavernes
de la Vallidigna

IV JORNADES
D'ARQUEOZOOLOGIA. RECURSOS
MARINS EN EL PASSAT
A 2017 M 30,5 x 44 cm
D Àngel Sánchez

**BOLOMOR. 30 ANIVERSARI
(1989-2019) ★**

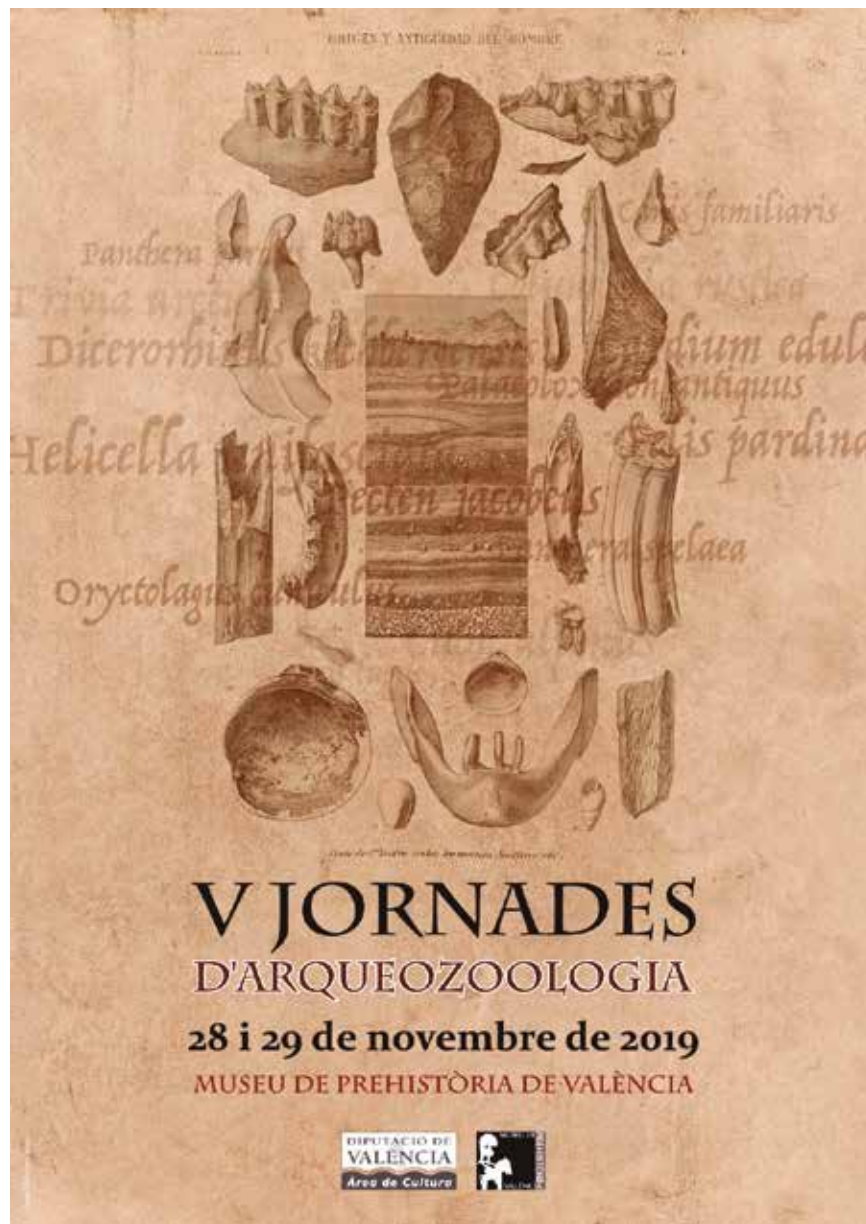
A 2019 **M** 32,4 x 46,5 cm

D Cristian Micó Sanchis i Anna
Gisbert Cardona

**JORNADAS PASTWOMEN.
CIENCIA EN FEMENINO
DESDE LA ARQUEOLOGÍA.
DE LA INVESTIGACIÓN A LA
COEDUCACIÓN ★**

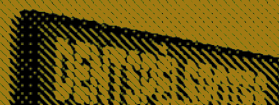
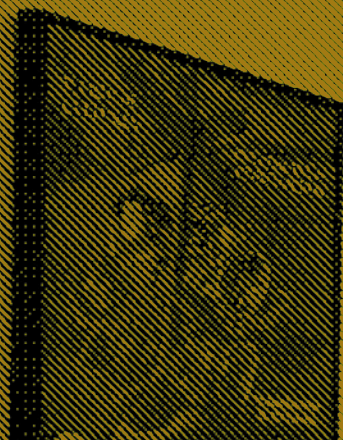
A 2019 **M** 30 x 42 cm

D Iñaki Diéguez





**JORNADA DE CONFERÈNCIES
100 ANIVERSARI CUEVAS DE LA
ARAÑA, BICORP (1920-2020)**
A 2020 M 29,7 x 42 cm
D Àngel Sánchez

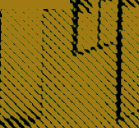
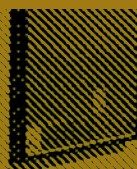


LLISTAT CRONOLÒGIC

LISTADO CRONOLÓGICO

**La biblioteca i les
activitats didàctiques**

**La biblioteca y las
actividades didácticas**



▶ Tot començà a l'Àfrica fa uns 4 milions d'anys, quan una espècie amb capacitat infinita d'aprendre ...

▶ Neandertals: ¿els nostres avantpassats o simplement veïns?

L'espècie coneguda com a home neandertaliense o home de Neandertal va ser identificada per primera vegada el 1868, a partir de les restes embedades a una cova de la vall de Neander (Alemanya).

Estos humans viqueren a Europa i Pròxim Orient fa uns 700.000 anys i desaparegueren fa uns 30.000 anys. Se sap que en els moments finals de la seva existència col·locaven en els mateixos territoris amb una nova espècie procedent d'Àfrica, l'homo sapiens.

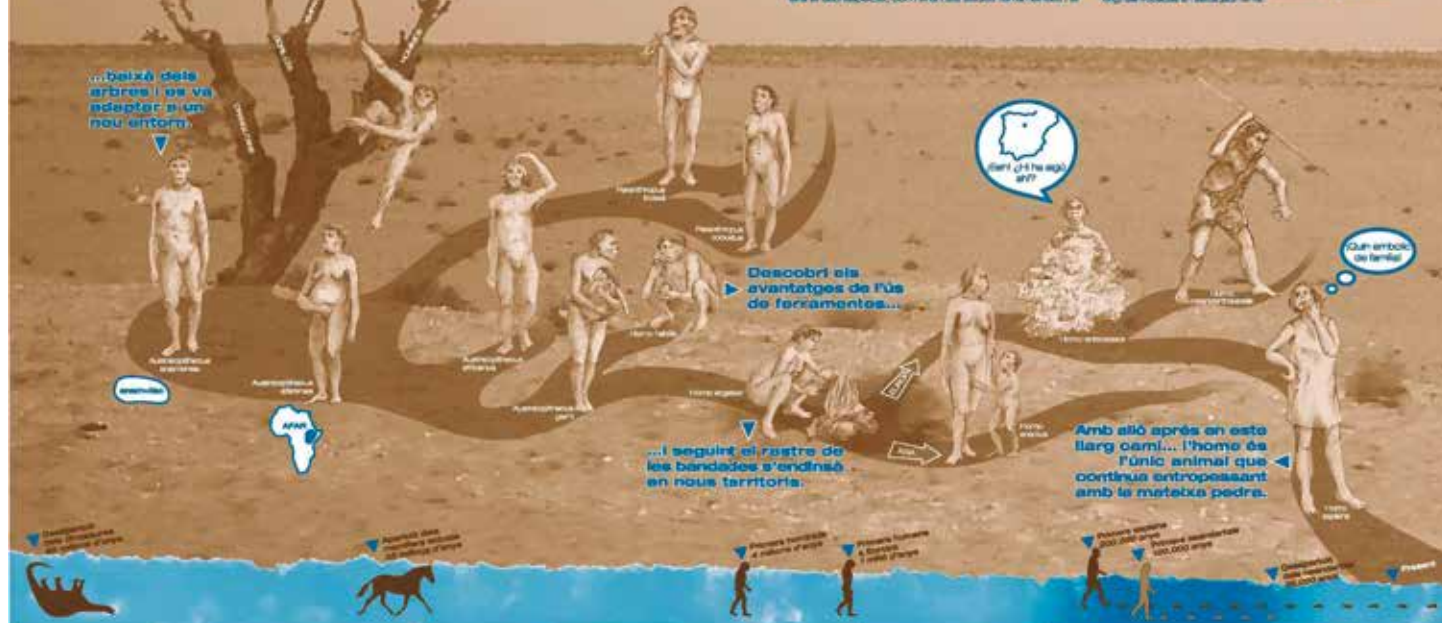
Recentment, els paleontòlegs valencians han aportat dades molt interessants sobre el cas dels neandertals i el seu paper en el desenvolupament dels sapiens. A la Cova Negra d'Alcalá s'ha comprovat que segueix vivint grups de neandertals quan en la major part d'Europa ja havien desaparegut. A més a més, en les mateixes coves es localitzen la presència de sapiens en la Cova de les Malleses (Sòria) i en la del Dama de Ripero (Huelva), la qual cosa suggereix la possible convivència d'ambdues espècies. No obstant això, els investigadors afirmen que, tot i que els neandertals i el seu avantpassat, com ara els seus homínids, i el

seu mode de vida, tenien més un gran angle sense resolure: ¿Per què van desaparèixer? Podria ser per alguna petita malaltia o bé per nous pobladors (l'homo sapiens), potser també un excés d'altres demogràfic. Inclús potser que determinades característiques dels sapiens foren més avantatjades per a la supervivència, com ara el seu complex llenguatge embebó o els seus utensilis més moderns i adaptats.

Algunes investigacions plantegen, fins i tot, que els neandertals es mesclaren amb els sapiens i la seva herència genètica forma part de la nostra. No obstant, les proves d'ADN fetes fins ara contradueixen esta teoria, en demostrar que provem de les antigues poblacions de sapiens arribats a les illes neandertals.

El cas de què de moment les respostes són hipotètiques i ben cert és que l'única espècie humana que actualment viu a la terra és la dels sapiens, de a dir, nosaltres.

En la Sala 11 de la 1ª planta del museu, podrà contemplar les restes originals incloses en estos paleontològics.



EDAT DELS METALLS. SÈRIE ENIG+, NÚMERO 4 ★
A 2006 M 88 x 62,8 cm
D Francesc Chiner

L'EVOLUCIÓ HUMANA. SÈRIE ENIG+, NÚMERO 1
A 2006 M 88 x 62,8 cm
D Francesc Chiner

JOC DE L'ESPIRAL DE L'EVOLUCIÓ HUMANA ★
A 2009 M 64 x 48 cm
D+I Vanesa Mora



LÍTICAMENT. MATERIAL EXPERIMENTAL I MANIPULATIU PER A LA COMPRESIÓ DE LA TALLA LÍTICA

A 2009 **M** 42 x 29,7 cm

D Eva Ripollés i Laura Fortea

F Carles Puche

MATERIAL DIDÀCTIC DE L'EXPOSICIÓ ÖTZI, L'HOME DEL GEL

A 2011 **M** 42,2 x 29,7 cm

D Igor Morell



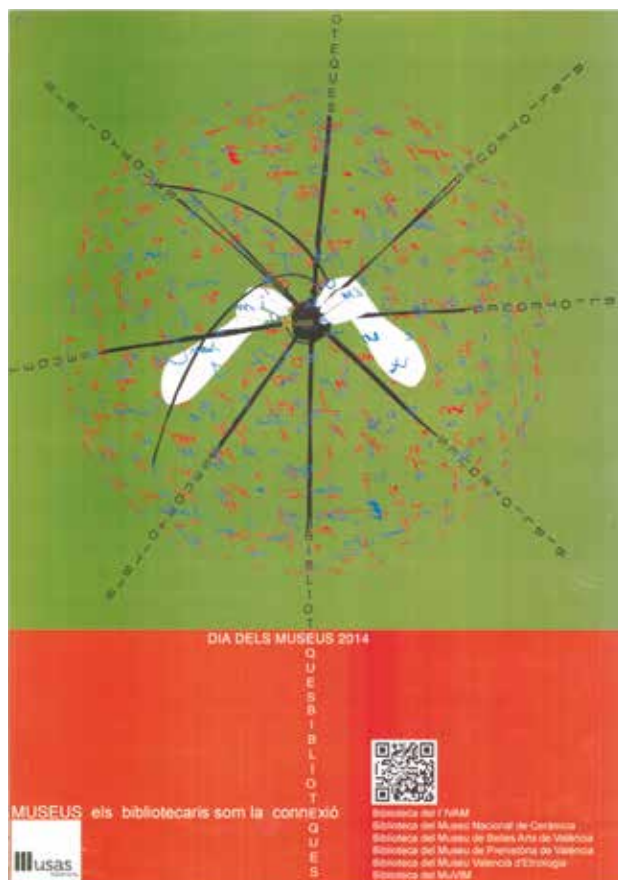


BIBLIOTECA DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA. BOOKCROSSING
A 2014 M 42,2 x 29,7 cm
 D+I Àngel Sánchez

BIBLIOTECA INFANTIL DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA. LA PREHISTÒRIA AL TEU ABAST
A 2013 M 26,5 x 45 cm
 D+I Àngel Sánchez

HISTÒRIES EN MINIATURA. ELS DISSENYS SEGONS EL SEU VOLUM D'EMISSIÓ
A 2014 M 48 x 28,5 cm
 D Àngel Sánchez i Manuel Gozalbes





**DIA DELS MUSEUS.
BIBLIOTEQUES**

A 2014 M 29,7 x 42 cm
D+I Andrés Marín

**EL MUSEU DE PREHISTÒRIA
DE VALÈNCIA AL CENTRE
MUSEÍSTIC DE LA BENEFICÈNCIA**

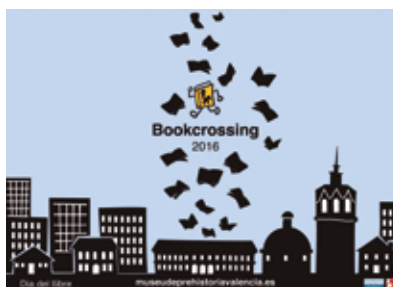
A 2016 M 42 x 29,7 cm
D Àngel Sánchez

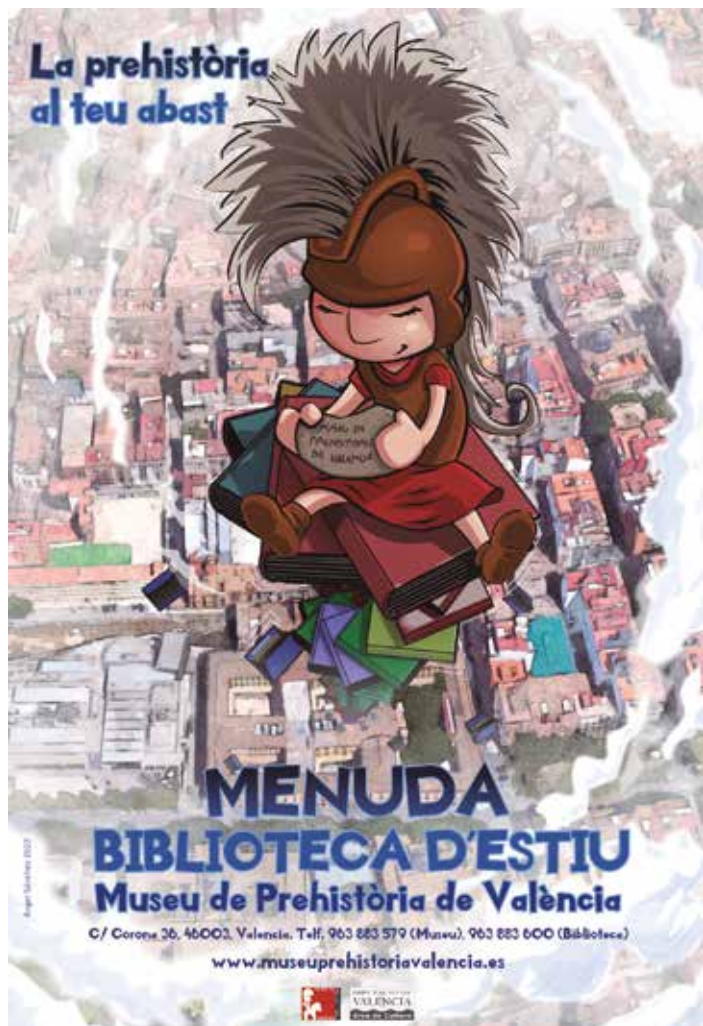
**BIBLIOTECA DEL MUSEU DE
PREHISTÒRIA. BOOKCROSSING ★**

A 2016 M 42 x 29,7 cm
D+I Àngel Sánchez

UN VAS PLE D'HISTÒRIES ★

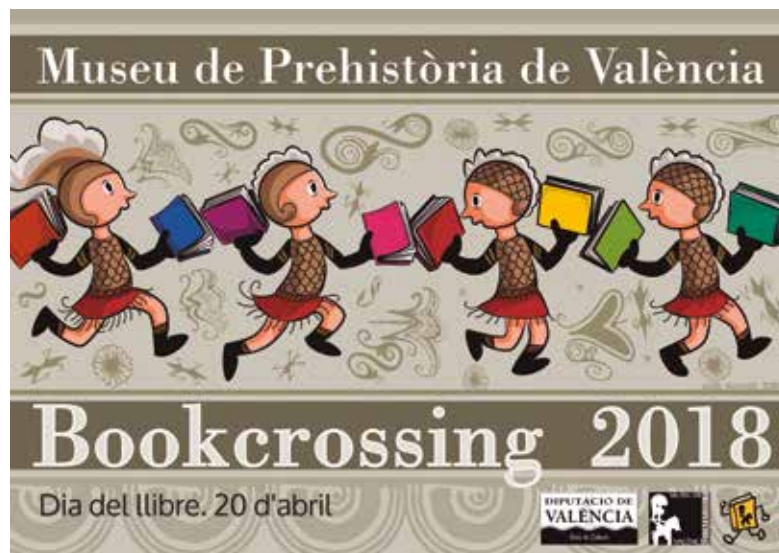
A 2017 M 27,5 x 21 cm
D+I Gerard Miquel Roselló





**BIBLIOTECA INFANTIL DEL
MUSEU DE PREHISTÒRIA. LA
PREHISTÒRIA AL TEU ABAST**
A 2017 M 38,5 x 47 cm
D-I Àngel Sánchez

**DENTSPÈLSPOTES. TALLER DE
TALL I CONFECCIÓ D'ANIMALS
PREHISTÒRICS**
A 2017 M 29,7 x 42 cm
D-I Aitana Carrasco



JAM D'ARQUEOESCRITURA.
TROBADA D'ESCRITURA
CREATIVA SOBRE
ARQUEOLOGIA
 A 2018 M 42 x 31 cm
 D+I Àngel Sánchez

BIBLIOTECA DEL MUSEU DE
PREHISTÒRIA. BOOKCROSSING
 A 2018 M 29,7 x 21 cm
 D+I Àngel Sánchez

DIA DE LES BIBLIOTEQUES.
ON ESTÀ? GIMCANA INFANTIL,
LLIBRES I ARQUEOLOGIA
 A 2018 M 46,5 x 32 cm
 D+I Àngel Sánchez




BIBLIOTECA DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Presentació del llibre:
Mujeres de Roma: heroísmo, intrigas y pasiones

Que tindrà lloc a la Biblioteca del Museu de Prehistòria de València el dia:
6 de març de 2019 a les 19 h


A càrrec de la seua autora:
Isabel Barceló Chico

BIBLIOTECA OBERTA



Museu de Prehistòria de València
 C/ Coroner, 36. 46003. València - www.museuprehistoriavalencia.es

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA
 Àrea de Cultura



BIBLIOTERTÚLIES

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

ARQUEOLOGIA DE FOSSES I TRINXERES

que tindrà lloc el dia 14 de maig de 2019 a les 19h.
 a la Biblioteca del Museu de Prehistòria

BIBLIOTECA OBERTA
 Diarier Coroner 36, València
 Biblioteca 963 96 38 00 / biblioteca@mhval.es

BIBLIOTECA OBERTA.
PRESENTACIÓ DEL LLIBRE
MUJERES DE ROMA
 A 2019 M 29,7 x 42 cm
 D Àngel Sánchez

BIBLIOTERTÚLIES.
ARQUEOLOGIA DE FOSSES I TRINXERES
 A 2019 M 29,7 x 42 cm
 D-I Francesc Chiner

PRESENTACIÓ DEL CÒMIC EL TESORO DEL CISNE NEGRO. DE L'ARQUEOLOGIA SUBACUÀTICA AL CÒMIC ★
 A 2019 M 40 x 20 cm
 D-I Paco Roca

DIA DE LES BIBLIOTEQUES.
UN RIU DE CULTURES, UNA GIMCANA DE CIVILITZACIONS ★
 A 2019 M 29,7 x 42 cm
 D-I Àngel Sánchez




De Nuestra Señora de las Mercedes a "EL TESORO DEL CISNE NEGRO": de Arqueología subacuática al cómic

El número de - 10,00 \$

Museu de Prehistòria
 Sala d'actes, Alfons el Magnànim
 C/ Coroner 36, 46000 València
www.museuprehistoriavalencia.es

amb
 Paco Roca,
 Guillermo Corral i
 José Pérez Ballarín

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

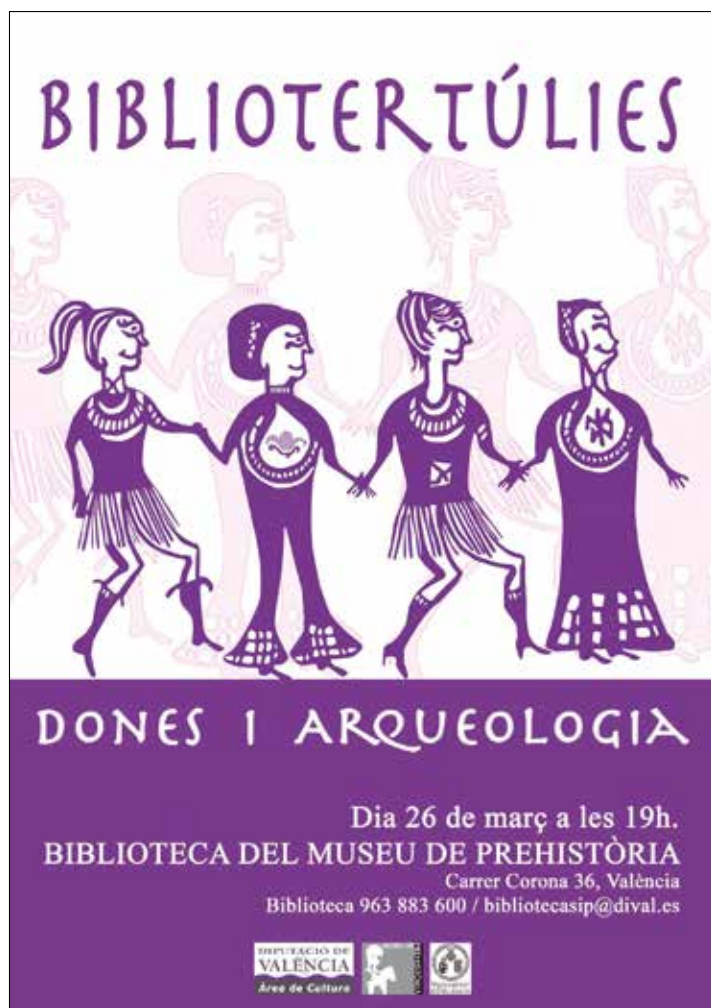


UN RIU DE CULTURES, UNA GIMCANA DE CIVILITZACIONS

17 de desembre de 2019
 9h, 12h i 19h

Cel·les amb senyals al preu de la biblioteca

BIBLIOTECA DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA



BIBLIOTERTÚLIES. DONES I ARQUEOLOGIA

A 2019 **M** 31,2 x 44,5 cm

D Departament de Prehistòria, Arqueologia de la Universitat de València

BIBLIOTERTÚLIES. DONES I REINES VISIGODES

A 2020 **M** 29,7 x 42 cm

D-I Pau Soriano

Bibliotertúlia: **Gent en moviment!** **Migracions i contactes en** **el passat**



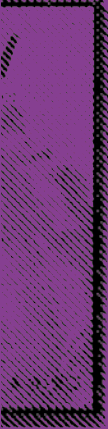
11 de febrer de 2020 a les 19 hores

Biblioteca del Museu de Prehistòria de València

Carrer Corona. 36. 46003 València



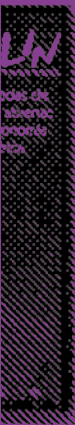
**BIBLIOTERTÚLIES. GENT EN
MOVIMENT! MIGRACIONS I
CONTACTES EN EL PASSAT**
A 2020 M 42 x 29,7 cm
D Àngel Sánchez
I Francesc Chiner



LLISTAT CRONOLÒGIC

LISTADO CRONOLÓGICO

Les jornades de portes obertes Las jornadas de puertas abiertas



1. 2013
 2. 2013
 3. 2013
 4. 2013
 5. 2013
 6. 2013
 7. 2013
 8. 2013
 9. 2013
 10. 2013
 11. 2013
 12. 2013
 13. 2013
 14. 2013
 15. 2013
 16. 2013
 17. 2013
 18. 2013
 19. 2013
 20. 2013
 21. 2013
 22. 2013
 23. 2013
 24. 2013
 25. 2013
 26. 2013
 27. 2013
 28. 2013
 29. 2013
 30. 2013
 31. 2013
 32. 2013
 33. 2013
 34. 2013
 35. 2013
 36. 2013
 37. 2013
 38. 2013
 39. 2013
 40. 2013
 41. 2013
 42. 2013
 43. 2013
 44. 2013
 45. 2013
 46. 2013
 47. 2013
 48. 2013
 49. 2013
 50. 2013
 51. 2013
 52. 2013
 53. 2013
 54. 2013
 55. 2013
 56. 2013
 57. 2013
 58. 2013
 59. 2013
 60. 2013
 61. 2013
 62. 2013
 63. 2013
 64. 2013
 65. 2013
 66. 2013
 67. 2013
 68. 2013
 69. 2013
 70. 2013
 71. 2013
 72. 2013
 73. 2013
 74. 2013
 75. 2013
 76. 2013
 77. 2013
 78. 2013
 79. 2013
 80. 2013
 81. 2013
 82. 2013
 83. 2013
 84. 2013
 85. 2013
 86. 2013
 87. 2013
 88. 2013
 89. 2013
 90. 2013
 91. 2013
 92. 2013
 93. 2013
 94. 2013
 95. 2013
 96. 2013
 97. 2013
 98. 2013
 99. 2013
 100. 2013

1. 2013
 2. 2013
 3. 2013
 4. 2013
 5. 2013
 6. 2013
 7. 2013
 8. 2013
 9. 2013
 10. 2013
 11. 2013
 12. 2013
 13. 2013
 14. 2013
 15. 2013
 16. 2013
 17. 2013
 18. 2013
 19. 2013
 20. 2013
 21. 2013
 22. 2013
 23. 2013
 24. 2013
 25. 2013
 26. 2013
 27. 2013
 28. 2013
 29. 2013
 30. 2013
 31. 2013
 32. 2013
 33. 2013
 34. 2013
 35. 2013
 36. 2013
 37. 2013
 38. 2013
 39. 2013
 40. 2013
 41. 2013
 42. 2013
 43. 2013
 44. 2013
 45. 2013
 46. 2013
 47. 2013
 48. 2013
 49. 2013
 50. 2013
 51. 2013
 52. 2013
 53. 2013
 54. 2013
 55. 2013
 56. 2013
 57. 2013
 58. 2013
 59. 2013
 60. 2013
 61. 2013
 62. 2013
 63. 2013
 64. 2013
 65. 2013
 66. 2013
 67. 2013
 68. 2013
 69. 2013
 70. 2013
 71. 2013
 72. 2013
 73. 2013
 74. 2013
 75. 2013
 76. 2013
 77. 2013
 78. 2013
 79. 2013
 80. 2013
 81. 2013
 82. 2013
 83. 2013
 84. 2013
 85. 2013
 86. 2013
 87. 2013
 88. 2013
 89. 2013
 90. 2013
 91. 2013
 92. 2013
 93. 2013
 94. 2013
 95. 2013
 96. 2013
 97. 2013
 98. 2013
 99. 2013
 100. 2013

ESTE PUENTE TIENES UNA CITA CON LOS IBEROS... ¡¡VEN A KELIN!!

KELIN
Caudete de las Fuentes
5 y 6 de Diciembre de 2009

Jornadas de puertas abiertas en el yacimiento arqueológico de **KELIN** (Caudete de las Fuentes)

Del 5 de diciembre
Actividades simultáneas a las 11, 14 y 16 horas
Visita guiada al yacimiento.
Cuento "Las Intemperias como espaldas ibéricas"
"Jugar ibéricos" "El mundo de los jocos"
"Jugar ibéricos" "Auricularia de monedas"
A las 17:30 horas recreación de un momento cotidiano en el pasado.
A las 19 horas cena libre de un plato ibérico.

Del 6 de diciembre
Actividades simultáneas a las 11, 12:30, 17:30 y 19 horas
Visita guiada al yacimiento.
Cuento "Las Intemperias como espaldas ibéricas"
"Jugar ibéricos" "El mundo de los jocos"
"Jugar ibéricos" "Auricularia de monedas"
A las 17 horas cena libre de un plato ibérico.

KELIN, Yacimiento Arqueológico
Ayuntamiento de Caudete de las Fuentes - Teléfono: 962190028




KELIN
YACIMIENTO ARQUEOLÓGICO

IV JORNADAS DE PUERTAS ABIERTAS (CAUDETE DE LAS FUENTES, VALENCIA) 11 Y 12 DE OCTUBRE DE 2008

SÁBADO 11
De 11 a 13h
- Visita a la ciudad de Kelin reconstruida por un ibérico.
- Visita guiada a la Colonia Intemperias.
- Museo ibérico.
- Observación de aves.
De 13 a 14h: Dinastía Iberia
De 14 a 16h
- Visita a la ciudad de Kelin reconstruida por un ibérico.
- Visita guiada a la Colonia Intemperias.
A las 17h: Exhibición de objetos ibéricos.

DOMINGO 12
De 11 a 13h
- Visita a la ciudad de Kelin reconstruida por un ibérico.
- Visita guiada a la Colonia Intemperias.
- Exhibición de objetos ibéricos.
- Museo ibérico.
- Exhibición de objetos ibéricos.
De 13 a 14h: Dinastía Iberia
De 14 a 16h
- Visita a la ciudad de Kelin reconstruida por un ibérico.
- Visita guiada a la Colonia Intemperias.
- Museo ibérico.

Desde las 16h libre acceso y recreación de la vida cotidiana ibérica. Cena a libre cargo.

www.kelin.es

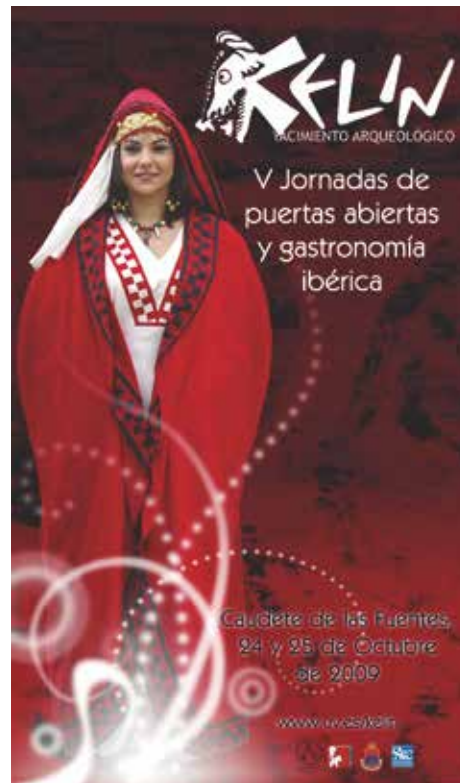


KELIN
YACIMIENTO ARQUEOLÓGICO

V Jornadas de puertas abiertas y gastronomía ibérica

Caudete de las Fuentes, 24 y 25 de Octubre de 2009

www.kelin.es



KELIN
YACIMIENTO ARQUEOLÓGICO

Te invitamos a una boda ibera

VI Jornada de puertas abiertas
Caudete de las Fuentes
24 de octubre de 2010

www.kelin.es
www.museoprehistoricavaencia.es



JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. ESTE PUENTE TIENES UNA CITA CON LOS IBEROS ¡¡VEN A KELIN!!
CAUDETE DE LAS FUENTES
A 2004 M 50 x 70 cm
D Ángel Sánchez

V JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS Y GASTRONOMÍA IBÉRICAS. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
A 2009 M 25,7 x 44,5 cm
D+I Ángel Sánchez

IV JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
A 2008 M 32 x 45,4 cm
D+I Ángel Sánchez

VI JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. TE INVITAMOS A UNA BODA IBERA. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
A 2010 M 25,7 x 44 cm
D+I Ángel Sánchez



VII JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. LA VENDIMIA IBÉRICA EN LA DOP UTIEL-REQUENA. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2011 M 26,6 x 45 cm
 D+I Ángel Sánchez

VIII JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2012 M 45 x 26,5 cm
 D Eva Ripollés, Laura Fortea i Ángel Sánchez

IX JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. OLORES, COLORES Y REMEDIOS. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2013 M 45 x 26,6 cm
 D+I Ángel Sánchez





X JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. Y OFRECIERON MUCHOS SACRIFICIOS EN SU HONOR. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES ★
 A 2014 M 44 x 26 cm
 D+I Ángel Sánchez

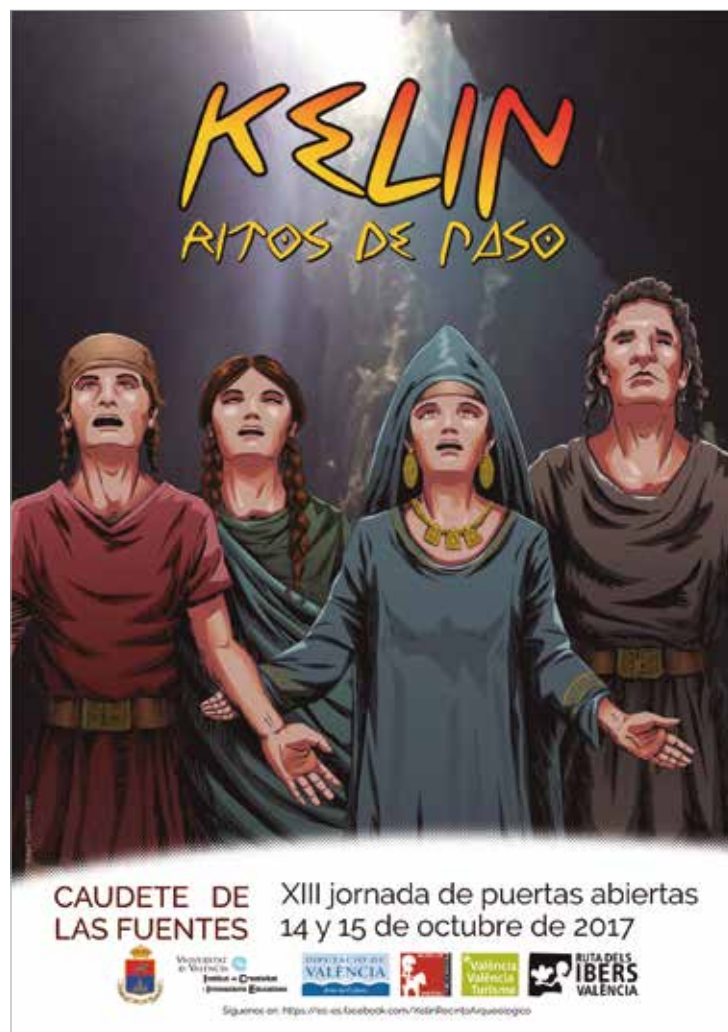
XI JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. SABOREANDO LA HISTORIA. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2015 M 44 x 26,3 cm
 D+I Ángel Sánchez





XII JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2016 M 44 x 26 cm
 D+I Ángel Sánchez

XIII JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. RITOS DE PASO. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2017 M 32 x 47,5 cm
 D+I Ángel Sánchez



CAUDETE DE LAS FUENTES XIII jornada de puertas abiertas
 14 y 15 de octubre de 2017



Síguenos en: <https://es-es.facebook.com/ritosdepassoiberogetico>



XIV JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. DESCUBRE EL MI[N]ISTERIO DE KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2018 M 31 x 45,5 cm
 D+I Ángel Sánchez

XV JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. EL CAMINO DE LA HISTORIA. KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2019 M 29,7 x 42 cm
 D+I Ángel Sánchez

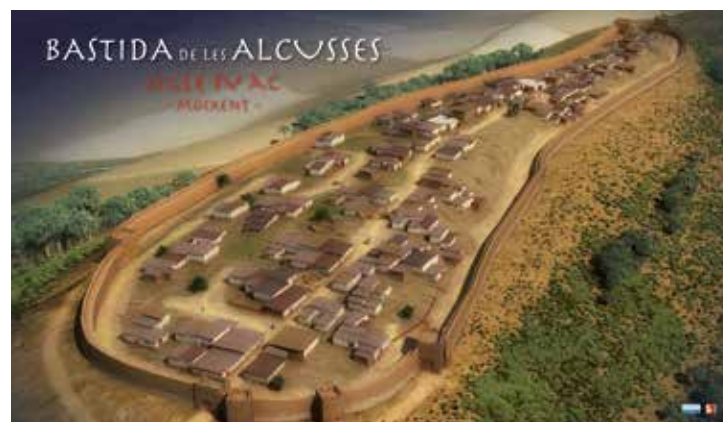
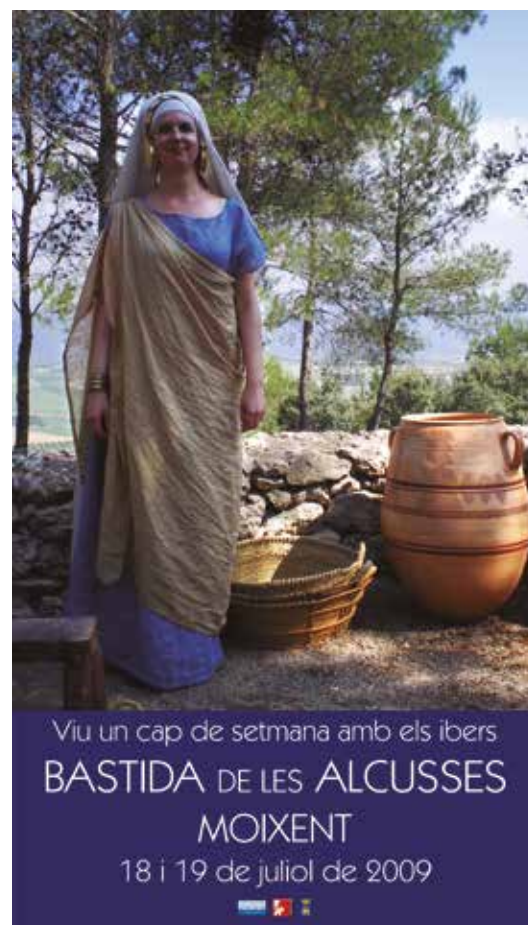
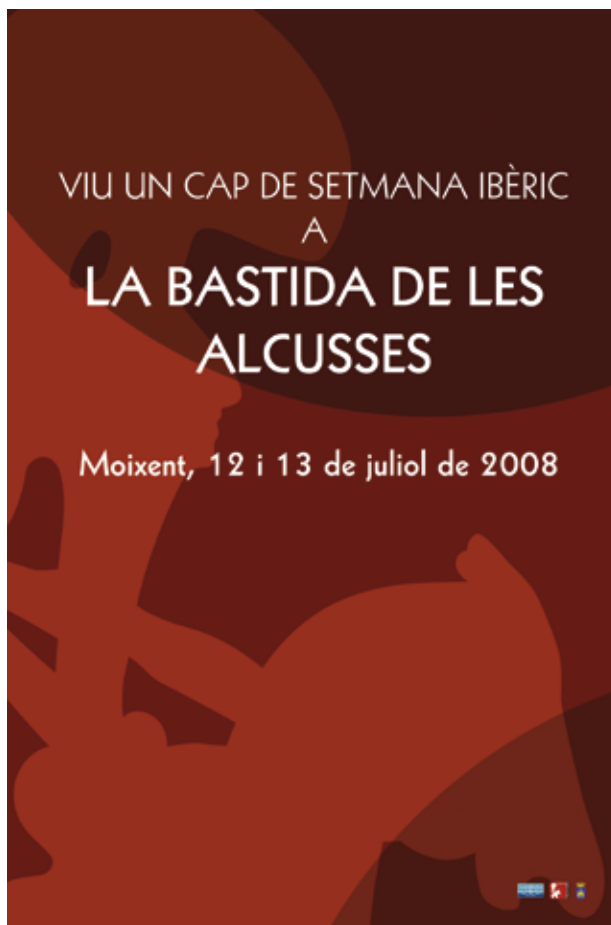
XVI JORNADA DE PUERTAS ABIERTAS. DESCUBRIENDO KELIN. CAUDETE DE LAS FUENTES
 A 2020 M 29,7 x 42 cm
 D+I Ángel Sánchez

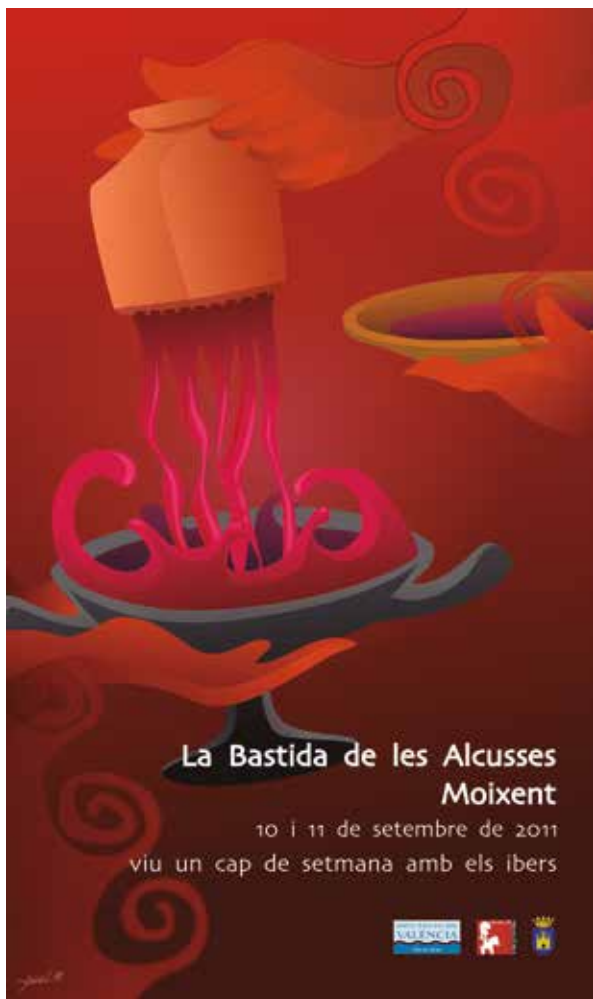
VIU UN CAP DE SETMANA IBÈRIC A LA BASTIDA DE LES ALCUSSES
A 2008 M 31,5 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES. VIU UN CAP DE SETMANA AMB ELS IBERS
A 2009 M 26,5 x 45 cm
D Àngel Sánchez
F Arxiu SIP

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES. VIU UN CAP DE SETMANA AMB ELS IBERS
A 2010 M 45 x 26,5 cm
D Àngel Sánchez
F Arxiu SIP

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES. SEGLE IV A.C. MOIXENT
A 2010 M 45 x 26,5 cm
D Àngel Sánchez
I Arquitectura Virtual





**LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS**

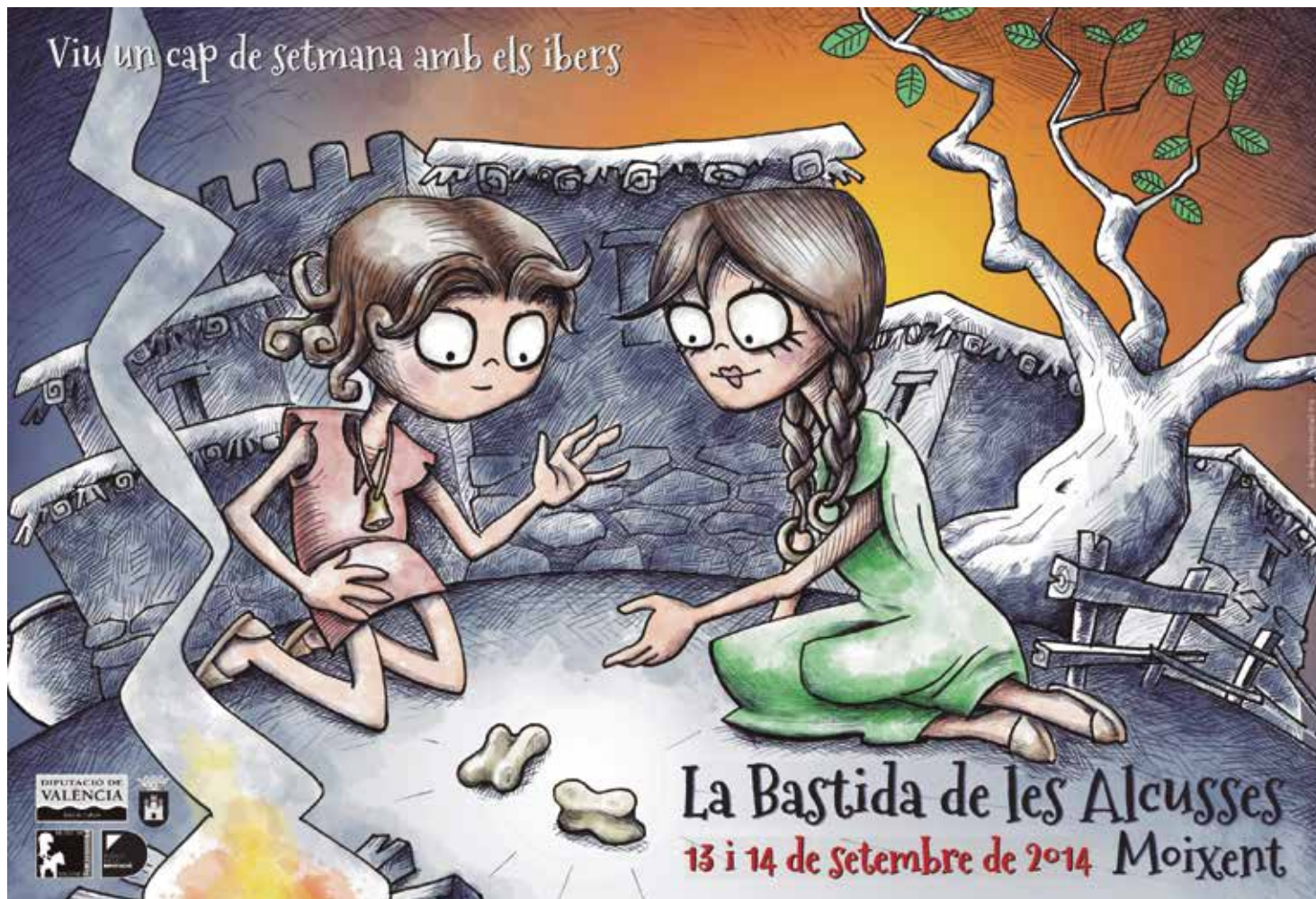
A 2012 **M** 45 x 26,5 cm
D Eva Ripollés, Laura Fortea i
Àngel Sánchez

**LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS**

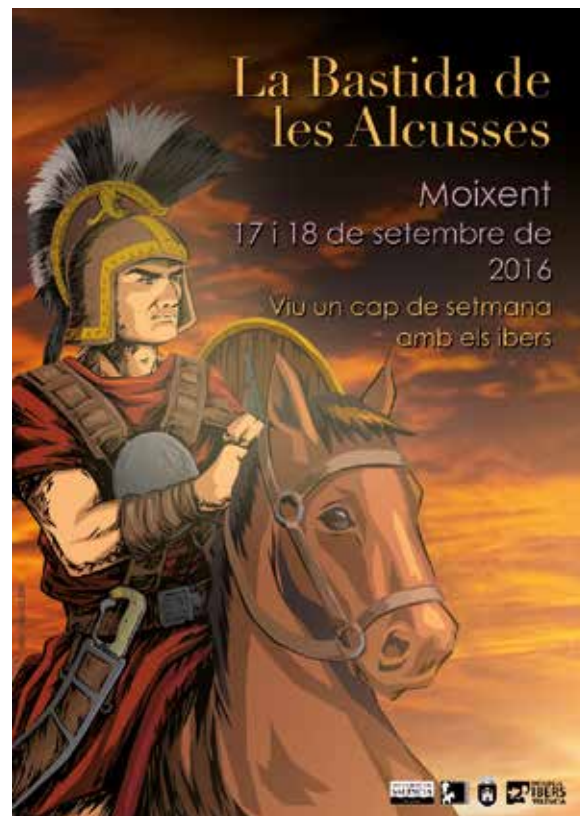
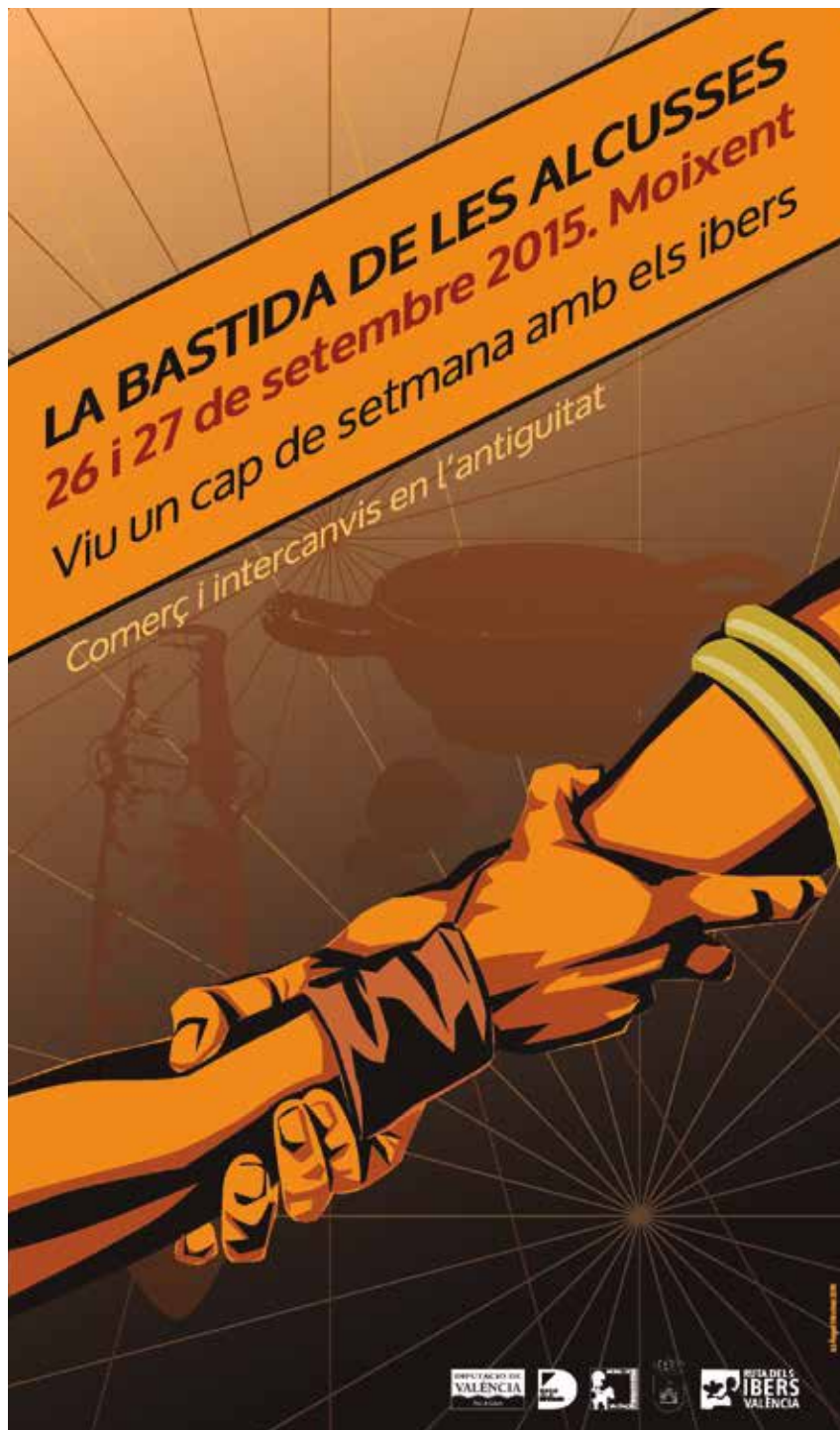
A 2011 **M** 26 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez

**LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS**

A 2013 **M** 45 x 26,6 cm
D+I Àngel Sánchez



**LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS**
A 2014 M 43 x 30,5 cm
D+I Àngel Sánchez

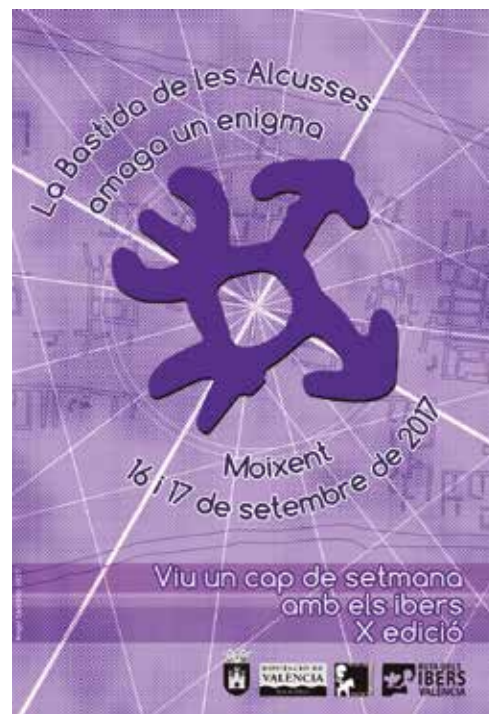


LA BASTIDA DE LES ALCUSSES. VIU UN CAP DE SETMANA AMB ELS IBERS. COMERÇ I INTERCANVIS EN L'ANTIGUITAT
 A 2015 M 25,5 x 43 cm
 D+I Àngel Sánchez

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES. VIU UN CAP DE SETMANA AMB ELS IBERS
 A 2016 M 28,2 x 39,5 cm
 D+I Àngel Sánchez

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS X EDICIÓ.
LA BASTIDA DE LES ALCUSSES
AMAGA UN ENIGMA
A 2017 M 31,2 x 46 cm
D+I Àngel Sánchez

LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS
A 2018 M 47 x 32 cm
D+I Àngel Sánchez



NOVES PREGUNTES NOVES RESPOSTES



LA BASTIDA DE
LES ALCUSSES
Moixent. Viu un cap de
setmana amb els ibers
19 i 20 de setembre de 2020

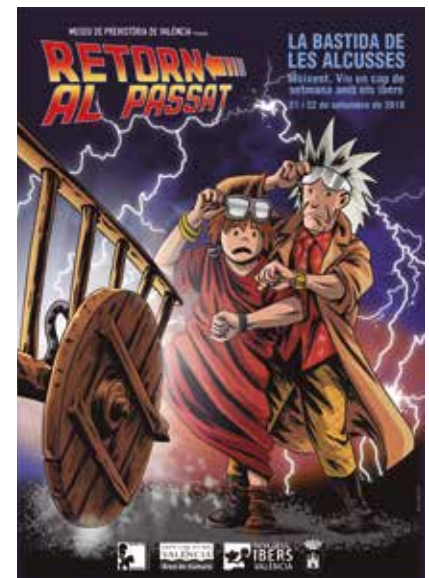


LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA AMB
ELS IBERS. NOVES PREGUNTES,
NOVES RESPOSTES.

A 2020 M 29,7 x 42 cm
D+I Àngel Sánchez

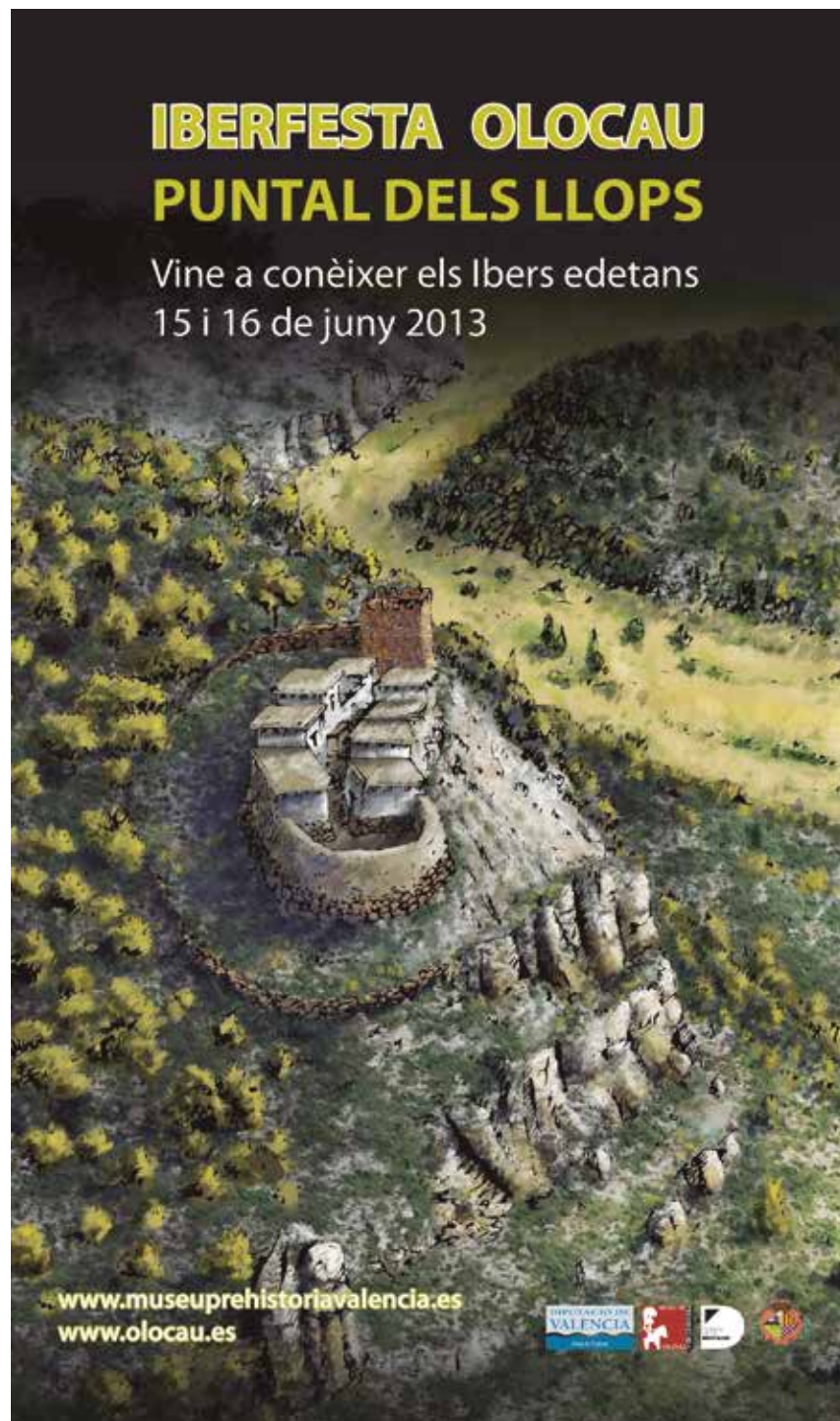
LA BASTIDA DE LES ALCUSSES.
VIU UN CAP DE SETMANA
AMB ELS IBERS. RETORN AL
PASSAT ★

A 2019 M 29,7 x 42 cm
D+I Àngel Sánchez



IBERFESTA OLOCAU. EL GUERRER NAUIBA ET CONVIDA A VIATJAR AL TEMPS DELS IBERS. PUNTA DELS LLOPS ★
A 2014 M 26,5 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez

IBERFESTA OLOCAU. VINE A CONÈIXER ELS IBERS EDETANS. PUNTA DELS LLOPS
A 2013 M 26 x 45 cm
D+I Àngel Sánchez





**IBERFESTA OLOCAU. RITUALS
FUNERARIS EN HONOR A
NAUIBA. PUNTAL DELS LLOPS**
A 2015 M 26 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez

IBERFESTA OLOCAU. ELS NOSTRES AVANTPASSATS.
PUNTAL DELS LLOPS
A 2017 M 21 x 44 cm
D+I Àngel Sánchez

IBERFESTA OLOCAU. PUNTAL DELS LLOPS
A 2016 M 30,5 x 43 cm
D+I Àngel Sánchez

IBERFESTA OLOCAU. LES CINC PROVES DE NAUIBA.
PUNTAL DELS LLOPS
A 2018 M 32 x 47 cm
D+I Àngel Sánchez





IBERFESTA OLOCAU. LA LLEGENDA DE NAUIBA. PUNTAL DELS LLOPS
A 2019 M 32,5 x 46 cm
D+I Paco Roca

FOTOIBERS 2013. I CONCURS DE FOTOGRAFIA DIGITAL ARQUEOLÒGICA SOBRE LA RUTA DELS IBERS VALÈNCIA ★
A 2013 M 27,5 x 21 cm
D+I Àngel Sánchez

II CICLOPASSEIG PEL PATRIMONI. RUTA DELS IBERS ★
A 2017 M 29,7 x 47 cm
D+I Àngel Sánchez





**JORNADA DE PORTES OBERTES
DE LA LLOMA DE BETXÍ.
LA CANYADA (PATERNA) ★**
A 2019 M 42 x 29,7 cm
D+I Àngel Sánchez

**JORNADA DE PORTES OBERTES
DE LA LLOMA DE BETXÍ.
LA CANYADA (PATERNA)**
A 2020 M 30 x 42 cm
D+I Àngel Sánchez

Lloma de Betxí

**La Canyada (Paterna)
7 de novembre de 2020**

**Jornada de
portes obertes**



**Visita al jaciment
i demostracions**

**Concertació de visites:
visiteslloma@gmail.com**

**Més informació:
museuprehistoriavalencia.es**





